

אדריכלות נוף

ביטאון האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

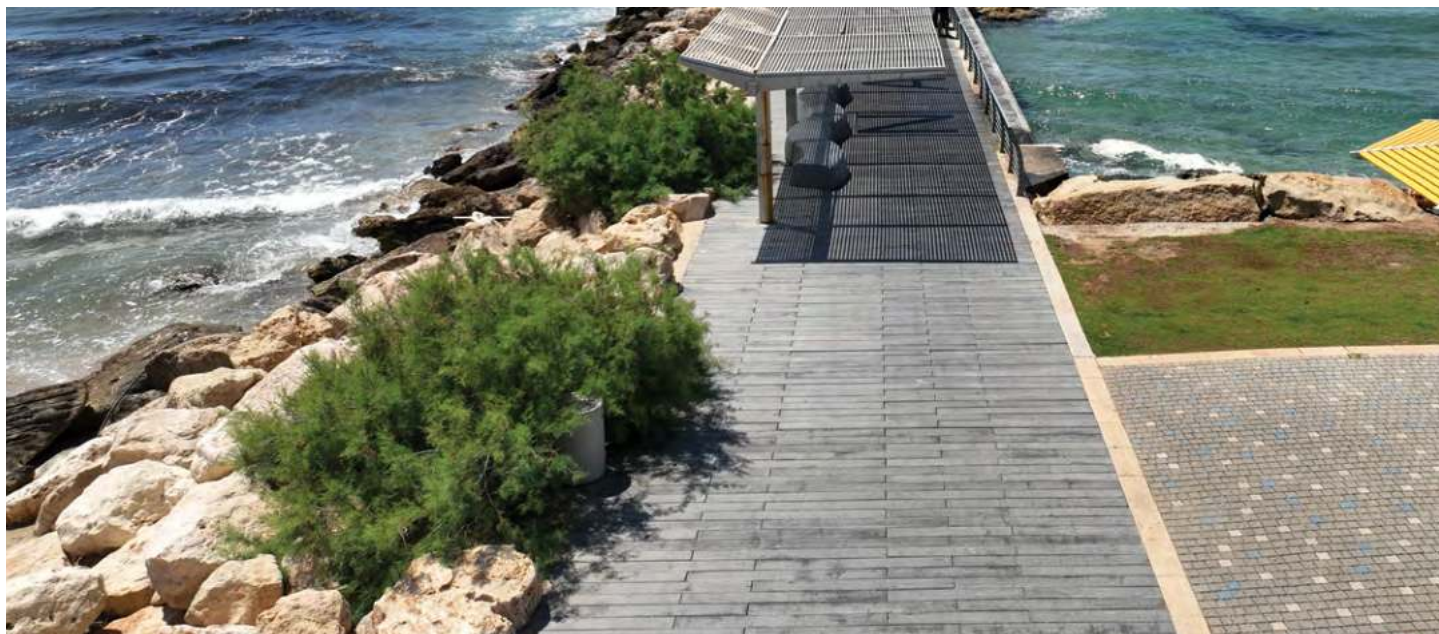
נוקום להלום A PLACE TODREAM

30-31.5.2024

על תפקיד אדריכלות הנוף
ביצירת מרחבים של תקווה

90 ⁰⁵/₂₄

הכנס השנתי ה-20 של האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

אקרדק - אריחי ריצוף דמוי דק עץ מבטון

אלמנט מתועש ללא
פגיעה במשאבי טבע

עמידות לאורך
שנים רבות

תחזוקה
מינימלית

הפתרון המושלם
למשטחים דמוי עץ

ackerdeck.

טיילת נהריה, מילר בלום אדריכלי נוף, צלם: SKYVIDEO עמיר טרקל

אבולוציה של פארק מטרופוליני (גני יהושע, תל אביב) | סיור בכנס אדריכלי הנוף 2024 בהדרכת אדריכל נוף לב וקסמן

פארק מטרופוליני הוא גוף חי ומתפתח, מתגבש ומשתנה כל הזמן. משתנה יחד עם העיר, יחד עם החברה, עם הקהילות, עם הצרכים המשתנים, יחד עם התפתחות התפיסה התכנונית.

בסיור בפארק גני יהושע תהיה לנו הזדמנות נדירה להחשף למעבדה תכנונית של ממש, עם תצפית ומעקב רב שנים, עם תפיסה תכנונית של כל הזמן מתעדכנת ומדייקת את עצמה. תפיסה שמשלבת תכנון אוניברסאלי לצד מענים פרטניים לקהל המבקרים. שילוב בין תכנון עכשווית לבין שמירת ערכי יסוד ומבט עשורים קדימה. נבקר בפרויקטים עכשוויים, פרויקטים וותיקים שמקבלים פרשנות חדשה, פרויקטים עם אופי תרבותי וחינוכי, קהילתי ופרויקטי טבע עירוני מתקדם. נשוחח על תהליכי התפתחות הפארק המטרופוליני, על בעלי אינטרסים בפארק, על שותפים לדרך, על השפעת הקהילה, על הזדמנויות ועל דמויות אנושיות שמעצבות את הפארק.

הכנס השנתי ה-20 של האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף - גליון מיוחד

שיקום מחצבות - אפשר לחלום בגדול אדריכלית נוף לי קמחי, עמ' 38 גירפה ואריה בגן המדע אדריכל נוף ליאור וולף, עמ' 41 להתנתק להתחבר - תכנון נופי של בתי מלון אדריכלית נוף מיכל טורנר, עמ' 45 רובע "הדרים על המים" - שוהם אדריכל נוף ברוס לוין, עמ' 49 Memorials and the Public Realm Michael Arad, p. 55 In Search of Geographical Re-enchantment Robin Winogrand, p. 58	"חבל שאין פה קוקוס" - גנים של מהגרי חקלאות תאילנדים בישראל אדריכלית זוהר שורצברג, עמ' 20 עמק הפולג אדריכלית נוף ליעד לוי מרקוס, עמ' 23 שדרת הקריה, תל אביב-יפו ארז קאופמן ואנה יוגב, עמ' 27 פארק אריאל שרון אדריכלית נוף עליזה ברוידא ואדריכלית נוף שלומית זילברמן, עמ' 32 פשר המרחב ההליכתי כפשר החלום בפסיכואנליזה רונית מורדוך אלמוגי ויעל שנהב שרוני, עמ' 34	תוכנית הכנס עמ' 6 "במיוחד עכשיו חייבים: מקום לחלום" ועדת ההיגוי, עמ' 8 עיצוב המחאה פרופ' טלי חתוקה, עמ' 9 שיקום נחלים בשיתוף קהילות במגזר הערבי אדריכל נוף ערן געש, עמ' 13 חלומות בהקיץ - אדריכלות נוף לאורך ציר הזמן אדריכל נוף יוסי יפרח, עמ' 16
--	--	--

בשער: פרויקט שדרת הקריה, פרויקט מפעל ניקוז פארק אריאל שרון, פרויקט גן המדע
עיצוב השער: רוני בן ציוני

אדריכלות נוף

ביטאון האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

יושב ראש האיגוד: אידי בלנק
igudnof@gmail.com

אתר איגוד אדריכלי הנוף:
www.land-arch.org.il

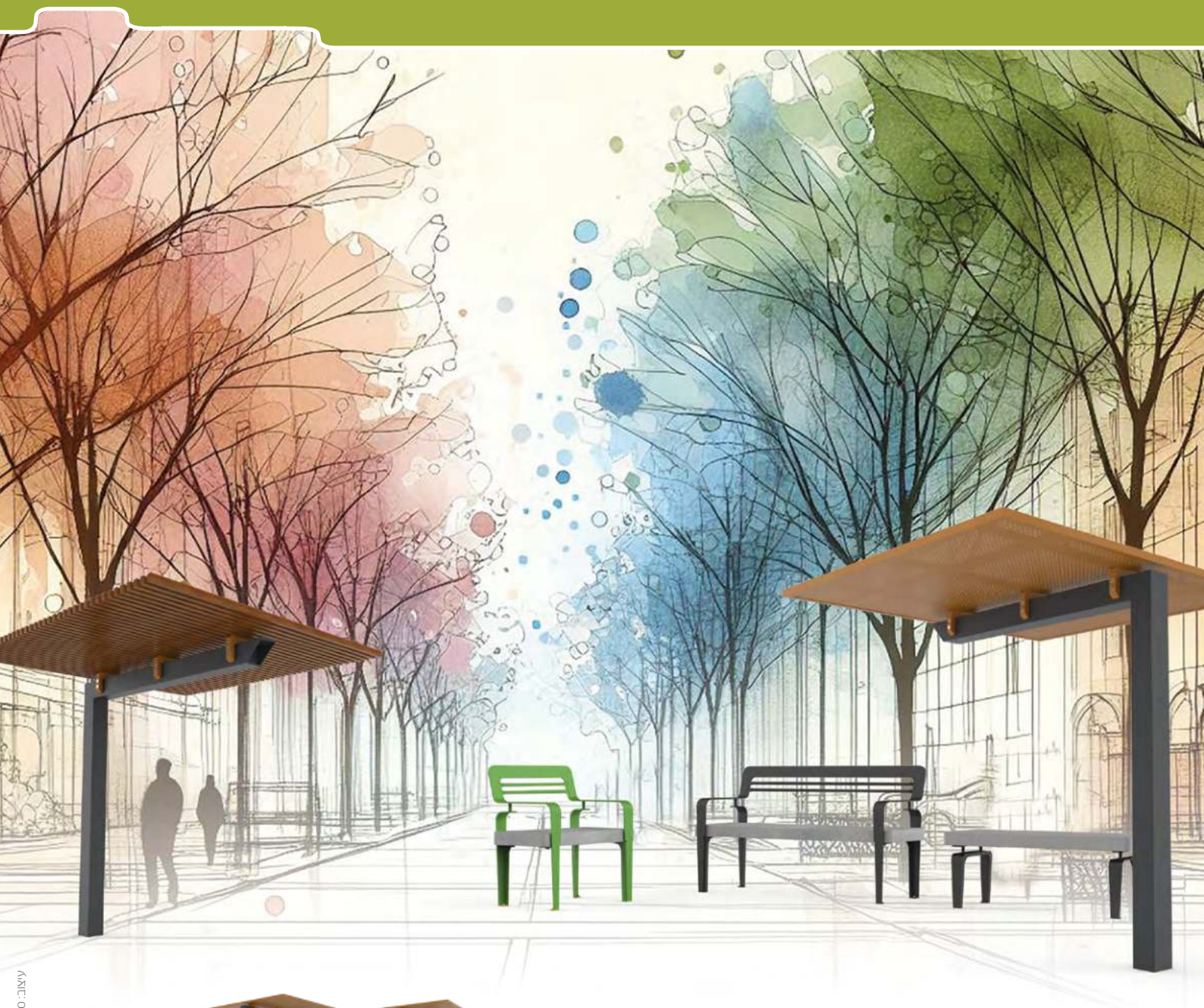
עורכת: ד"ר מיכל ביטון
ad.nof.magazine@gmail.com

מערכת מייעצת: פרופ' טל אלון מוזס,
ליטל פרידלר, טלי מרק, תמר פוספלד דראל,
ד"ר גלעד רונן, זהר ארני

האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף (איא"נ)
מסונף לפדרציה בין-לאומית של אדריכלי נוף

המודעות הן על אחריות המפרסמים בלבד.
המאמרים בעיתון זה הם על אחריות כותביהם בלבד ומביעים את
דעתם ולא את השקפת המערכת. המערכת אינה אחראית להם.

שחם אריכא אחדשים יופי של סביבה

חדש

פרגולה שחר

מערכת פרגולות מודולרית
 בעיצוב דינמי המאפשר כיסוי שטח רחב
 בגבהים משתנים ע"פ דרישה.
 עץ, מתכת, אלומיניום.

משפחת גיא

שילוב בין מתכת צבעונית קלילה
 ומרעננת לבין בטון איכותי בעל
 עמידות לונדליזם.

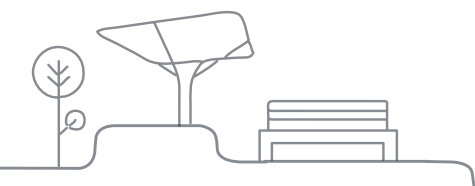

חדש

לפרטים ראו קטלוג 2024

www.arica.co.il

תודה לנותני החסויות בכנס

איוסונג
מקבוצת אינרס תעשיות בנייה

אקדשטיין
מסורת של חדשנות

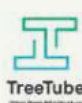
יהלום

פלטינום

זהב

כסף

נחושת

חסות הכירות

www.papirusgan.co.il

האתר הישראלי לגינון - רק מידע מקצועי !

האיגוד הישראלי
של אדריכלי הנוף

מקום להלום A PLACE TO DREAM

במיוחד עכשיו חייבים:

30-31.5.2024

על תפקיד אדריכלות הנוף
ביצירת מרחבים של תקווה

תכנית הכנס | חמישי 30 במאי 2024

ביתן 10 גני התערוכה, תל אביב

8:30-12:30 | מושב 1 | לחלום מרחב דמוקרטי (סבלני)

התכנסות והרשמה	08:30-09:30
פתיחת הכנס	09:30-09:50
מחאות פוליטיות בעיר של העידן הדיגיטלי - ד"ר טלי חתוקה, אוניברסיטת ת"א, המעבדה לתכנון ועיצוב עירוני	09:50-10:20
ממרחב מעורב למרחב משותף - מדדים לעיצוב מרחבי מפגש חיוניים בין קבוצות בחברה הישראלית. ד"ר מריק שטרן, בית הספר לאדריכלות הנגב, מכללת סמי שמעון. חוקר במכון ירושלים למחקרי מדיניות	10:20-10:40
שיקום נחלים בשיתוף קהילות במגזר הערבי בגליל - אדריכל נוף ערן געש	10:40-10:55
החזית החמישית של המרחב הציבורי - אור אדר, צלם	10:55-11:10
חלומות בהקיץ אדריכלות נוף לאורך ציר הזמן - אדריכל נוף יוסי יפרח, גרינשטיין הר גיל	11:10-11:25
הרצאת אורחת - Robin Winoground	11:30-12:30
הפסקה - ארוחת צהריים	12:30-13:30

13:30-14:30 | מושב דמוקרטי מקביל | הרצאות / סדנאות / פעילות חברתית

פשר המרחב ההליכתי כפשר החלום בפסיכואנליזה - רונית מורדוך אלמוגי, אדריכלית המרחב הציבורי, אדריכל העיר ירושלים ויעל שנהב שרוני, פסיכולוגית קלינית ופסיכואנליטיקאית	13:30-13:45
"חבל שאין פה קוקוס": גנים של מהגרי חקלאות תאילנדים בישראל - אדריכלית זוהר שורצברג	13:45-14:00
רובע "הדרים על המים" - שוהם - אדריכל רועי לוי, ק.מ.אדריכלים	14:00-14:15
סדנה - מחשבות על תכנון נופי לאחר ה-7 באוקטובר - כפר עזה כמקרה בוחן - אדר' נוף יעל בר-מאור ושי בקל (מעצבת אורבנית), משרד ברבים	13:30-14:20
סדנה - מערכות ורשתות אקולוגיות ככלי לתכנון של מקום בר קיימא - ד"ר איריס ברנשטיין, מסלול אדריכלות נוף, בצלאל	13:30-14:20
סדנה - מנקודה ירוקה לעיר ירוקה - אדר' נוף ברברה אהרונסון וניצן גבאי, מסלול אדריכלות נוף, הטכניון	13:30-14:20
סדנה - נחלים - אדר' נוף מתניה ז"ק, משרד ז"ק-רייכר	13:30-14:20
סדנה - פנים אל מול פנים - אדר' נוף טלי טוך, משרד טוך-סרגוסי	13:30-14:20
סדנה - לחלום את המחר - אדר' נוף טל עברון, עיריית הרצליה, ואדר' נוף נועה ברוט, משרד ברמן-ברוט	13:30-14:20
פעילות חברתית	13:30-14:20
** ההשתתפות בסדנאות מותנית בהרשמה מראש	

14:30-17:30 | מושב 2 | לחלום מרחב עתידי (מחוץ לקופסא)

הרצאת אורח - על עתידנות וחדשנות והשפעתם על חיינו המקצועיים - העיתונאי דרור גלוברמן	14:30-15:20
שדרת הקריה תל אביב - יפו, חידוש שדרות בגין - מעורק תנועה לרחוב עירוני - ארז קאופמן ואנה יוגב, מנעד	15:20-15:35
פארק אריאל שרון - תכנית נוף וניקוז - לחלום בגדול - שלומית זילברמן, ברוידא מעוז	15:35-15:50
הרצאת אורח - Michael Arad	15:50-16:50
Happy Hour	16:50-17:30

17:30-18:45 | מושב 3 | לחלום מרחב משקם (אסקפיזם)

ג'ירפה ואריה בגן המדע - אדריכל נוף ליאור וולף, צור וולף	17:30-17:45
שיקום מחצבות אפשר לחלום בגדול - אדריכלית נוף לי קמחי, הקרן לשיקום מחצבות	17:45-18:00
להתנתק להתחבר, תכנון נופי של בתי מלון - אדריכלית נוף מיכל טורנר, צורנמל טורנר	18:00-18:15
עמק הפולג: שותפות לשמירה ולקיום המרחב שבין החקלאי לטבע - ליעד לוי מרקוס, וי.א.ס. הנדסה אזרחית בעמ	18:15-18:30
דברי סיכום	18:30-18:45

הכנס השנתי ה-20 של האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

תכנית סיורים | שישי 31 במאי

1 סיור מס' 1

חזון שער מפרץ חיפה בעקבות תמ"א 75

הצגת פרטי תמ"א 75 דרך סיור רכוב בשטח המפרץ (כביש 772 הקיים כשדרה ראשית מוצעת, חוף הים והקשר של הפיתוח אליו וחוות המיכלים שתהפוך לשכונת מגורים), לאחר ירידה מתצפית בשכונת נווה שאנן בחיפה בה תוצג התכנית המוצעת במבט רחב. מוביל/ת הסיור יעד אדריכלים ומתכנני ערים ונוף בע"מ | מפגש בשעה 10:00, מתחם לב המפרץ (בסמוך לתחנה המרכזית)

2 סיור מס' 2

הכי ידוע, הכי לא מוכר, פארק הירקון

על הפארק המטרופוליני שהוא גוף חי ומתפתח, מתגבש ומשתנה כל הזמן, המשלב בין עכשוויות לבין שמירת ערכי יסוד ומבט עשורים קדימה. ניחוש למעבדה תכנונית של ממש, עם תצפית ומעקב רב שנים, עם תפיסה תכנונית שכל הזמן מתעדכנת ומדייקת את עצמה. מוביל/ת הסיור לב וקסמן, שריג וקסמן אדריכלי נוף | מפגש בשעה 10:00, בכניסה לגן הסלעים (ליד הפסל הכתום של תומרקין), פארק הירקון

3 סיור מס' 3

מרחבים מרפאים - הלכה למעשה

בדגש על אופן תכנון סביבות החוץ במוסדות בריאות, דרך מחקר ורקע תיאורטי, כך שיתרמו לאיכות חייהם של המאושפדים. מוביל/ת הסיור צביקה קנוניץ, קו בנוף | מפגש בשעה 10:00, בית חולים הלל יפה, מחלקת יולדות

4 סיור מס' 4

שוק תלפיות בחיפה - סיור באזור הדר ושוק תלפיות

בדגש על אומנות, אדריכלות, שימור, אקולוגיה, התחדשות עירונית, היסטוריה ואדריכלות נוף. מוביל/ת הסיור אדריכל יוסי קורי | מפגש בשעה 10:00, בגן הזיכרון ליד עיריית חיפה

5 סיור מס' 5

מעורק תנועה לרחוב עירוני, סיור בשדרת הקריה בתל אביב

על מרכז העסקים העירוני החדש של מטרופולין תל אביב ותכנית המדיניות להפיכת עורק התנועה המוטורית למרחב איכותי, עם עדיפות להולכי רגל ותנועות רכות, מרחב שעתיד להכיל כ-7 מיליון מ"ר של שימושים מעורבים וכ-300 אלף משתמשים. ועל התפיסה, העקרונות והמטרות. *יש להצטייד באמצעי תשלום בתוקף - רב קו/MOOVIT מוביל/ת הסיור אנה יוגב, משרד מנעד | מפגש בשעה 10:00, צומת קפלן בכניסה לקניון עזריאלי

6 סיור מס' 6

שיקום וחידוש טיילת נחל השופט

על פרויקט שדרוג טיילת נחל השופט שבהמשך הפך לפרויקט שיקומה וחידושה והתהפכות שעבר לאורך שנות התכנון כולל שיטפון בחורף 2018 שהפך את הפרויקט על פיו. מוביל/ת הסיור נועה נטע, משרד דוד אלחנתי | מפגש בשעה 8:30, חניון חרובים, טיילת נחל השופט

7 סיור מס' 7

Re-Wilding - יצירת בריכות החורף במשרד הרישוי, חולון

עד שנת 2022 השטח שימש כמגרש חניה ללימודי נהיגה, כיום אתר שמדגים פתרון מבוסס טבע (nature based solution) שתכליתו איגום מי הגשמים בעזרת בריכות חורף, התומכות במגוון הביולוגי, ובכך להקטין את סכנת ההצפות במרחב העירוני. מוביל/ת הסיור אדריכל נוף ואקולוג ליאב שלם, משרד ליאב שלם ויצירת מערכות אקולוגיות | מפגש בשעה 10:00, רח' הלוחמים 1, חולון

8 סיור מס' 8

המרכז לתרבות מונגשת בתל אביב, זוכה פרס רוקח לשנת 2023

מרכז יצירה והפקה להנגשת כלל רבדי התרבות. המרכז משרת עיוורים, לקויי ראייה וקריאה ברחבי הארץ, וכולו עתיד לשמש כמרכז מבקרים. מוביל/ת הסיור אדר' נוף טלי ווקסלר, אדר' נוף בר וולקוביץ'-אמיר, משרד נחלת הכלל והאדריכלית קרן ידוב, OKA אדריכלים מפגש בשעה 9:00, המרכז לתרבות מונגשת, משה דיין 52, תל-אביב

▲ טיילת נחל השופט המחודשת, דוד אלחנני אדריכלות נוף, צילום: נעמה אורנאי

"במיוחד עכשיו חייבים: מקום לחלום"

הכנס ה-20 של האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

"חלומנו של אדריכל הנוף הוא להפוך פיסת קרקע לפינות מסתור לחלום..." (ליפא יהלום ז"ל, אדריכל נוף)

מרחבים מחברים ומקרים ועל תפקיד אדריכלות הנוף בהגשמת המרחב הסבילי.

המושב השני, הוא **מושב מקביל** בו יערכו במקביל הרצאות, סדנאות פעילות בפורמט אינטימי-מצומצם אותן יובילו אדריכלי נוף ואנשי מקצוע נוספים ופעילות חברתית. כל משתתף בכנס יוכל לבחור כאוות נפשו היכן ירצה לקחת חלק ובאיזה אופן.

מושב המליאה השני (והשלישי בסה"כ ברצף המושבים) נקרא "**לחלום עתיד**" מתבונן קדימה, מציג חזון לעתיד לבוא של פרויקטים בסדר גודל רחב, לאומי, תוך הצגת תפיסת עולם מקצועית "מחוץ לקופסה" של התגברות על אתגרים ועיצוב סביבות עירוניות ותשתיות אחרות.

מושב המליאה השלישי והאחרון "**מקום לחלום**" יעסוק בהיפוך לרוחות הסוערות, בתכנון מרחבים של פנאי ונופש, מרחבים משקמים ומשוקמים, מרחבי טבע וסביבות מחייה ושהיה שיהפכו את החיים שלנו לקצת טובים ונעימים יותר.

ביום השני של הכנס (יום שישי ה-31.5.2024) יתקיימו שמונה סיורים בפרויקטים מגוונים במקומות שונים בארץ, שייתנו מימד מוחשי נוסף לעשייה המקצועית של אדריכלי הנוף בארץ הזו. באיחולים לזמנים טובים יותר, לבשורות טובות, לחזרת החטופים במהרה, לקיום המשפט "איש תחת גפנו ותחת תאנתו". יותר מזה אנחנו לא צריכים.

להתראות בכנס

חברי וועדת ההיגוי לכנס

טלי מרק, סיון אורנאי, ארנה סירקיס בן-ציוני, ליגיל ברטון, קרני גרשטיין, ירדן וולף, איילת מורל, נווה נתן, מירל שלח

חטופים וחטופות רבים עדיין בשבי, הארץ במלחמה שלא רואים את סופה וברור לכל ששום דבר לא ישוב עוד לקדמותו.

עלתה ההתלבטות האם נכון בכלל לקיים את הכנס המקצועי השנתי הזה או לוותר עליו כליל. טיעונים עלו לכאן ולכאן, אך הוחלט כי כנס מקצועי הינו ראוי ודרוש (מה גם שהעבודה המקצועית של בניין הארץ ושיקומה עוד לפנינו). כנס אוקטובר 2023 הפך לכנס דו שנתי של 2023-2024 שיערך במאי 2024. נושא הכנס נשאר רלבנטי וקיבל משנה תוקף. בחרנו לעדכן את הניסוח מחדש: "**במיוחד עכשיו חייבים: מקום לחלום**".

רוב ההרצאות נשארו, חלק מצומצם מהן ירד מהפרק מסיבות שונות (כולל מרצה חו"ל, אדריכל נוף בריטי מדובאי שסירב לבוא) וחלקן עברו "עדכון". בנוסף הוספנו סדנאות בפורומים אינטימיים ומיוחדים שעוסקות בהיבטים שונים של מה שנדרש מאדריכלי הנוף ברוח התקופה. נוסף לאדריכלית הנוף רובין וינוגראונד מציריך, שהתמידה בתמיכתה וברצונה לבוא ולהרצות (ועל כך הערכתנו העמוקה). הצטרף למרצי חו"ל גם האדריכל האמריקאי-יהודי מיכאל ארד, שעבודתו המרגשת על אנדרטת 9/11 בניו יורק מייצרת סוג של "סגירת מעגל" אקטואלית העוסקת בהיבטי עיצוב מרחב ציבורי דינמי של אתר הנצחה לאומי. הכנס מחולק לשלושה מושבי מליאה ולמושב "דמוקרטי" מקביל.

מושב המליאה הראשון נקרא "**לחלום מרחב דמוקרטי (סבילי)**". במושב זה בחרנו להתבונן בתפקיד אותו ממלא המרחב הציבורי בזמנים של קונפליקט כמו גם בזמנים רגועים יותר, בהכלת אירועים וקהילות. במושב ירצו אנשי מקצוע מתחומים שונים, שיציגו מקומות לחופש ביטוי,

כשוועדת ההיגוי של הכנס ה-20 התחילה לעבוד על גיבושו של כנס 2023 של האיגוד, אי שם במרץ 2023, נראה כאילו חיינו ביקום מקביל. הארץ בערה (אבל בנסיבות שונות לגמרי) והתחושות, לא משנה מאיזה צד אחזת בדגל, נעו בין כל מגוון קשת הרגשות: כעס, תסכול, ייאוש ואמונה בצדקת הדרך. ועדת ההיגוי שהתכנסה על רקע המתרחש באותם ימים "רחוקים", כללה לא פחות מתשעה אדריכלי נוף שהתנדבו למשימה (בדרך כלל ועדות היגוי כאלו כוללות כחצי מכמות המשתתפים). לא היה לנו נושא גג מובהק. היו לנו מספר רעיונות ברוח התקופה שרצינו לרקום אותם לכדי כנס אחד. היה לנו ברור שמחד נרצה לתת ביטוי למצב המורכב דאז בארץ ומאידך לתת מקום לחלום, לתקווה ולעתיד. להתרכז בעשייה המקומית הייחודית לאדריכלות הנוף הישראלית ולהווי המקומי שלנו עם "פיזלה קלה" לעולם שבחוץ.

בעקבות מספר סיעורי מוחות משותפים, בחרנו בנושא הגג הרחב "מקום לחלום" בהשראת משפטו של ליפא יהלום: "**חלומנו של אדריכל הנוף הוא להפוך פיסת קרקע לפינות מסתור לחלום**". הגדרנו בכוונת תחילה נושא גג רחב שיפנה אסוציאטיבית להרבה כיוונים ופרסמנו קול קורא לראות לאן תוביל אותנו הדרך. לשמחתנו התקבלו הצעות רבות מאוד ומגוונות ביותר (שאת חלקן נאלצנו לדחות מפאת קוצר המקום). הכנס קרם עור וגידים, הלך ונבנה, הוזמנו שני מרצים מחו"ל ואז... שלושה שבועות לפני מועד הכנס המקורי המתוכנן, "שבעה באוקטובר" התמוטט על הארץ הזו ועל ראשנו. הלב התרסק ודבר לא נותר כשהיה. בהחלטה של רגע הכנס נדחה למועד חליפי בחורף 2023. קיוונו שעד אז - הדברים יסתדרו איך שהוא. התבדנו. היום אנחנו יותר משבעה חודשים אחרי,

עיצוב המחאה¹

פרופ' טלי חתוקה

התופעה זו של יצירתיות בפיתוח הכוריאוגרפיה של המחאה, בולטת במיוחד החל משנות התשעים של המאה הקודמת, עם המהפכה התקשורתית והזמינות של הצילום והתיעוד של המחאה במדיה החברתית. כך, אזרחים במשטרים דמוקרטיים ולא-דמוקרטיים כאחד, שנעשו מודעים יותר לכוחם ולכוריאוגרפיה של המחאה משתמשים בה כאמצעי אשר עשוי להעצים את התמיכה בטענותיהם.

ארגון וסמלים. ההחלטה העיקרית בדבר הכוריאוגרפיה של כל הפגנה נוגעת לקשרים המרחביים בין המשתתפים ולמשמעות הסימבולית שלהן. החלטה זו הכרחית לעיצוב הסולידריות בין המשתתפים. לדוגמה, ברמה הבסיסית ביותר, דובר העומד בלב מרחב מעגלי מעביר מסר של שייכות לקהל כמי שצמח מתוכו, בשונה מדובר שעומד על בימה גבוהה בקצהו של מרחב גיאומטרי מוקפד, המעורר תחושות של היררכיה ותיאטרליות. כיום ניכר כי הפגנות מסוימות בוחרות באופן מכוון להימנע מיצירתו של מרכז פעולה ברור, דוגמת ההפגנות של קיץ 2011 בישראל, בניו יורק ומקומות נוספים בעולם. מחאות אלו לא היו מבוססות על

להצביע על עוולה או קושי ביחס למנגנוני השלטון. הכוח של המחאה הוא ההתכנסות והיצירה של **אשליה** (זמנית) של קהילה. המחאות עצמן הן אירועים בעלי מאפיינים צורניים המתווכים בין היחיד, לקולקטיב (מופשט) והופכים את הפרט לחלק ממשוה גדול יותר. במובן זה המחאות העכשוויות הן גם זעקה אבל גם סוג של תיקון המחבר מחדש בין קבוצות אינטרס בציבור. להלן כמה מאפיינים בולטים בתכנון המחאה העכשווית.

עיצוב וכוריאוגרפיה. כל מחאה היא מופע הכולל התייחסות מוקפדת לכוריאוגרפיה של הגוף, זה האישי, היוצר את המסה של ההמון. הכוריאוגרפיה היא מסר אידיאולוגי, אמצעי ללכידות חברתית, דרך לעורר תשומת לב, ובולטת בכל ההפגנות האחרונות, כמו למשל בתקופת מגפת הקורונה, במחאת הדגלים השחורים בכיכר התרבות, מחאת האמנים בכיכר רבין, מחאת הגנות לגיל הרך בכיכר התרבות. הפגנות אלו והיצירתיות שבהן מצביעות על ההכרה של האזרחים בכך שהמרחב והגוף הם כלים משמעותיים בהפגנה שיש לעשות בהם שימוש קפדני. הם גם ממחישים שגם במצבי הגבלה (כמו בתקופת הקורונה), ניתן למחות.

אישה מתעוררת בבוקר; היא עומדת לבדה ליד החלון; היא לובשת את בגדיה, לוקחת את התיק שלה, נועלת את הדלת ויוצאת לרחוב. היא אמורה לפגוש כמה חברים, שכמוה, מתוסכלים מהמנהיגות הנוכחית; הם רוצים לדמיין שינוי. הם מתכננים פעולה זו במשך זמן מה; שיחותיהם ומפגשיהם קירבו אותם זה לזה. בפגישות אלה הם תכננו את האירוע - את המסרים שיוצגו, את הלוחות שיישאו, ואת הדגלים שיניפו. יכוחים הם חלק דינמי בתהליך הזה, ואת רוב הזמן שלהם הם בילו במשא ומתן רעיוני ואסטרטגי. חברים חדשים מצטרפים, בעוד אחרים החליטו לנטוש. והיא, ברחוב, עומדת, מקווה כי הפעולה תהיה הצלחה - כי אנשים אחרים יצטרפו אליהם.

התיאור המופשט והגנרי הזה מגלם את רעיון המחאה העכשווית - **אירוע מרחבי מתוכנן**, שמארגניו מבקשים לאתגר בפומבי את המרחק הפוליטי בין הריבון לאזרחי, בין השולטים לנשלטים. אין ספק, שמשמעות המונח "מחאה" פירושה דברים שונים במקומות שונים; עם זאת, למרות הבדלים אלה, ניתן למצוא קווי דמיון בין אירועים שונים המתרחשים בעולם. בהגדרתה המחאה היא אירוע קבוצתי המבקש

▲ היחסים המתוכננים בין המופע למקום, לתקשורת, לונדון

▲ הגוף, אלמנט היסוד של כל מחאה. לונדון

¹ רשימה זו מבוססת על הספר עיצוב המחאה, Tali Hatuka, The Design of Protest, University of Texas Press, 2018

אפקט לאומי ועולמי. אפקט משמעותי מושג באמצעות המבט של המשטר, של הצופה המרוחק, של הגולש באינטרנט ושל הקהל היושב בביתו מול מקלט הטלוויזיה.

מפגינים ואקטיביסטים הפנימו זה מכבר שהמעקב הפך לחלק ממציאות חיינו היומיומית, ולכך שהסדר נשמר ומוגבר על ידי מצלמות ומנגנוני ביטחון, ואף הפכו זאת למקור כוח. בבסיס, כל מחאה מכוונת להיראות, והנראות היא המאפשרת את החשיפה של הקול, כלומר מאפשרת גם להישמע. לכן, אין ספק שמעקב וניטור של המרחב הציבורי משמשים כאמצעי לשליטה, אך במסגרת מחאות פוליטיות הם יכולים להפוך גם לאמצעי של שחרור ותיווך. יתרה מכך, המבט של שיטות בקרה (של גופי המשטרה, הצבא וכדומה) גם מגביר את תחושת הביטחון בקרב המפגינים. מנקודת המבט של המארגנים, התפרצות של אלימות בהפגנה עלולה להבריא תומכים אקטיביים ופסיביים ולהפחיד צרכני חדשות ברחבי העולם - כך שבמקרים רבים בקרה משרתת את המפגינים.

ואחרון, **מחאות לא מופיעות פתאום**. דינמיקה החברתית והפוליטית מטפחת את הופעתם, ודינמיקה כזו כוללת הרבה פעמים פעולות ציבוריות בטון נמוך שהממשלה או הציבור לא מייחסים להם חשיבות. דינמיקה זו של יצירת מחאות נמצאת במגמת עלייה ברחבי העולם, שכן היא עדיין הכלי הבסיסי ביותר, שבאמצעותו אנשים יכולים להשתחרר באופן זמני מאילוצים יומיומיים, להתנגד לכוח, ולהציע עמדה נגדית קולקטיבית. בעולם של פיצול חברתי ופוליטי, המרחב הוא המפתח ליצירת משמעות וקידום השינוי.

(3) **הסכמה על סמלים הקשורים לאירוע**. במפגן ראווה הגוף של המשתתף מגיב לכוריאוגרפיה שנקבעה מראש ולכן הוא מכבד וצייתן. מפגני ראווה, כשם כן הם מבקשים לייצר אימפקט ויזואלי. לא במקרה אירועי המחאה מתרחשים בשעות הלילה, אז השימוש בתאורה מעצים את העיצוב הדרמטי של הסמלים. הסמלים והכוריאוגרפיה של המחאה מהדקים את הזיקה בין המקום למחאה, בין ההמון לפוליטיקה ובין הפוליטיקה לאסתטיקה של המחאה.

קנה מידה ומבט על. מבין סך כל המשתתפים הרבים של הכוריאוגרפיה של המחאה העכשווית, לדימוי של המחאה חשיבות רבה. למרות הנטייה לחשוב כי קנה המידה של האירוע הוא המשתנה המשמעותי בבניית הכוריאוגרפיה של המחאה, הרי שמספר רב של משתתפים בהפגנה הוא בגדר "בונוס" אך אינו הכרחי למבט עליה. אם כן, היחסים שבין המופע למקום נותנים למחאה את אופייה וצבעיה. מחאות רבות-משתתפים, כאלו המתרחשות בכירות מרכזיות בערים, כוללות ארגון קפדני של פעולה. הכוחות המארגנים (כמו מפלגות פוליטיות, איגודי עובדים, ארגונים חברתיים) מגדירים את הפרישה המרחבית של האירועים, את תוכני המחאה ואת מהלכה, ומופקדים על התיאומים עם הרשויות ועם מנגנוני הביטחון. במחאות מסוג זה ניתנת תשומת לב קפדנית ליחס בין המרחב לבין מספר המשתתפים ולאמצעים נוספים העשויים להגביר את תחושת ה"ביחד" והסולידריות ביניהם. במקומות רשמיים שבהם מרוכזים סמלי המשטר - כמו למשל כיכר אל-תחריר בקהיר, כיכר רבין בתל אביב וכיכר טרפלגר בלונדון - ההפגנות נוטות להיות רבות-משתתפים, אך אין בכך כדי להבטיח בהכרח

▲ המחאה במרחב היומיומי, אתונה

▲ המחאה במרחב היומיומי, באקה אל גרביה

ארגון פירמידלי של יחסי כוח בין המשתתפים, וחוסר ארגון זה שיקף את היחסים בין קבוצות המשתתפים השונות ויצר בתורו מבנה כוח רשתי, מקוטע ורב-מוקדי. למערך שכזה יתרון רב באיגוד של קבוצות מתחרות רבות; המנהיגות במקרה כזה (אם קיימת) נותרת מפוזרת, או שהיא מגבילה את עצמה למטרות מסוימות.

מפגני ראווה. חלק ניכר מההפגנות יכולות להיכנס לקטגוריה של מפגני ראווה (Spectacles). מפגני ראווה למרות שלעיתים קרובות נתפסים כאירועים מפוארים, אין להם קנה מידה; הם יכולים להיות אירועים מסיביים עם הרבה משתתפים או אירועים קטנים עם מעט מאוד משתתפים. מה שמאפיין מפגן ראווה הוא היותו מופע מוכן או מובנה במיוחד בעל אופי ציבורי, מעין מופע מרשים או מעניין עבור הצופים בו. מפגן הראווה מנצל את הסדר הפיזי ואת התכונות האדריכליות של חלל מסוים. לעיתים קרובות יש למפגן מוקד, אולי כמה או מופע שמושך את תשומת ליבו של הקהל. עם זאת, מעבר להבדלים בקנה מידה ובכוריאוגרפיה של מפגני ראווה, מה שמאפיין אותם הן שלוש תכונות עיקריות: (1) **תפקידים מוגדרים עבור המשתתפים**, (2) **מרחק מרחבי בין שחקני המפתח למשתתפים או לקהל הרחב**,

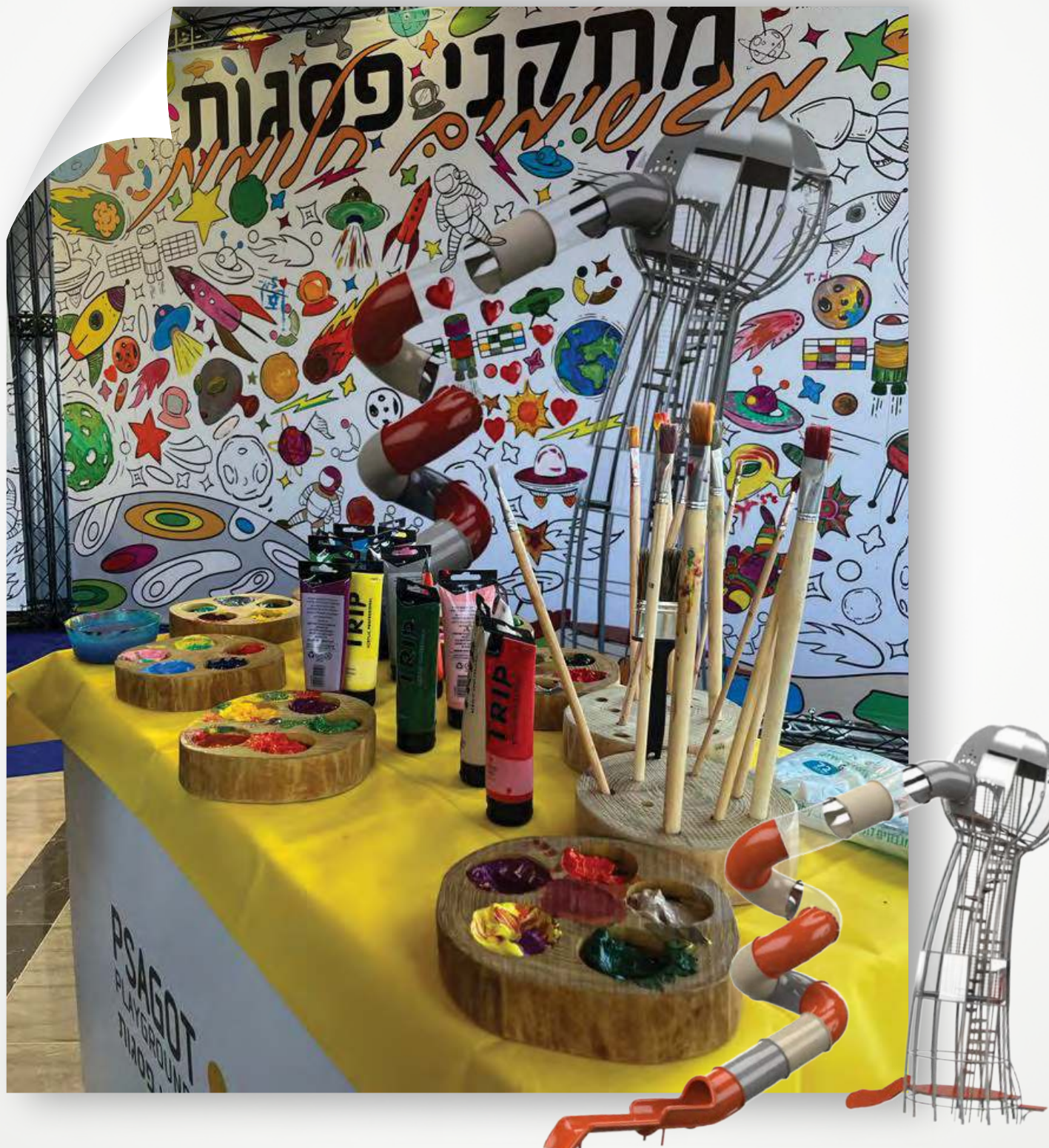

▼ ריטואלים של מחאה וסמלים לאומיים, הנשים של כיכר דה מאיו, בואנוס איירס

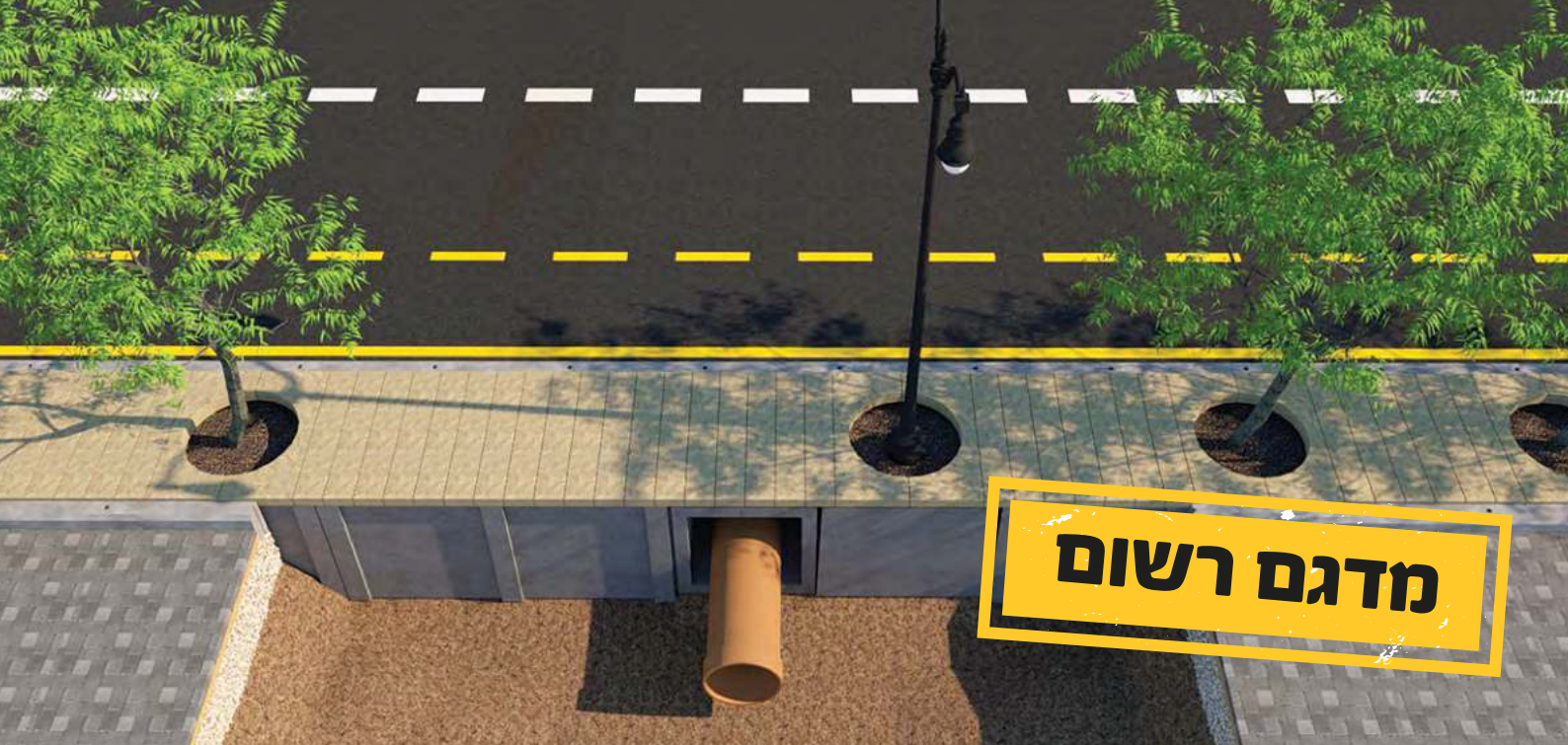
פרופ' טלי חתוקה היא אדריכלית, מתכנתת ערים וראש המעבדה לעיצוב עירוני בבית ספר לסביבה ומדעי כדור הארץ, אוניברסיטת תל אביב.

היה כיף שנה שעברה
2024
מחכים להפגש גם השנה

כנס אדריכלי הנוף | גני התערוכה ת"א | 30.5.24

גני שעשועים • מסלולי ניג'ה • גנים מוזיקליים • פארקי אקסטרים

מדגם רשום

טריטונג

מערכת טריטונג היא המערכת היחידה בישראל המשמשת
כמערכת תת קרקע וכחלק משפת הרחוב

הפתרון הטוב ביותר להצללה וייעור עירוני
עפ"י משרד החקלאות

תמיכה בהתפתחות מערכת שורשים בריאה

כמות אדמה גננית מקסימלית

שליטה ובקרה על מערכת ההשקיה

אפשרות לריצוף עליון בהתאמה אישית

המערכת מותאמת ומאושרת למשקלים כבדים

תעלה רציפה לאורך בלתי מוגבל

איוטונג®

מקבוצת אינרום תעשיות בנייה

▲ שביל נחל השיבעה. צילום: ערן געש

שיקום נחלים בשיתוף קהילות במגזר הערבי

אדריכל נוף ערן געש

▲ עין תחתא בסמוך לעין מאהל. צילום: ערן געש

כמעט בכל הכפרים בגליל בולט המחסור החריף בשטחי שצ"פים מפותחים שיתנו מענה לצורך התושבים בפעילות נופש ספורט ופנאי בשטחים הקרובים לביתם. משרדנו, מתמחה בשיקום ופיתוח בסביבת נחלים בגליל, משתתף בתהליכי תכנון בהם מחברים את הקהילות לתכנון פעולות השיקום ולנחלים עצמם.

הפרויקטים מובלים ביוזום רשויות ניקוז בשיתוף ומימון המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות, הקרן לשטחים פתוחים וגורמים נוספים. המשותף לכל הפרויקטים שבהם בוצע התכנון והליך שיתוף הציבור היה שהנחלים נמצאים בסמיכות מיידית לכפר והנוף הוא בעל מאפיינים חקלאיים וטבעיים.

רוב הנחלים בהם בוצעו הפרויקטים היו החצר האחורית של הכפר הסמוך אליהם וכללו מפגעי פסולת, שריפות שנתיות שנבעו מהבערת גזם המטעים ותנועה מוטורית ענפה של רכבי שטח וטרקטורים שדרסה שרידי צמחיה טבעית והפכה את המרחב הטבעי למאיים ולא מזמין.

בעבודתנו אנו שואפים לתכנן ולפתח את המרחב הטבעי בשיתוף הקהילות הסמוכות לנחלים. עירוב

כפר מבחינה אקולוגית, פעילות הילדים כללה גם מבצעי נקיון לאורך הנחל, נטיעות וסדנאות אמנות ומשחק בנושאים הקשורים לנחל.

תפישת התכנון שכוללת את הקהילות כחלק בלתי נפרד מהפרויקטים הובילה למספר תובנות שמדריכות אותנו בתכנון.

ראשית ההכרה שנדרש שינוי תפישה תודעתית בציבור ביחסו לשטח הפתוח. השינוי מתבטא באימוץ המרחב הפתוח והכרה שהוא שייך להם! הנחל כשטח טבעי מזמין פעילות הליכה ושהות במרחק קצר מביתם. בתחילת התהליך הנחלים היו שטח הפקר, והפעילות שמטפחת את המרחב עוררה אחריות אישית אצל התושבים לשמירה על המרחב המטופח.

לאחר גיבוש גרעין פעילים סביבתיים ורתימת מסגרות חינוך לפרויקט, נערך מבצע ניקיון על ידי קבלן שלווה גם בפעילות ניקיון וטיפול על ידי הילדים.

סביבת הנחל תוחמה בבודדים שמאפשרים גישה רגלית ואופניים ומונעת גישה לרכב. הותוו שבילי הליכה, והוקמו מקומות שהייה לאורך הנחל ליצירת מוקדי פעילות נב"ט לאורך כל השבוע. עוד לפני שיבשו יציקות הבטון של השבילים, פקדו אותם עשרות צועדים וצועדות מהכפרים.

לאחר סיום עבודות הפיתוח והשיקום ניתן דגש לממשק תחזוקה בר-קיימא ללא צורך בכיסות, לפחות בגדה אחת, ליצירת מופע נחל טבעי. הנחלים המשוקמים הפכו לשצי"פים העיקריים וכמעט היחידים של כל כפר וניתן לראות משפחות שזורדות אחה"צ לסיבוב הליכה ושיבה לאורך הנחלים. שיתוף הקהילות הוכיח את עצמו והניב תוצאות יפות של טיפוח הסביבה ושמירה על ניקיון הנחלים.

נהנתי מאוד מהתהליך ובמיוחד מסדנאות התכנון בבתי הספר לכיתות ט'-יב'. לטעמי, ההצלחה הגדולה של הפעילות היתה שבסיום הסדנאות ניגשו אלינו תלמידות ותלמידים והתעניינו איך ואיפה לומדים את מקצוע אדריכלות הנוף.

▲ ארוע פתיחה נחל השיבעה.
צילום באדיבות רשות ניקיון ירדן דרומי

▲ סדנת תכנון לנחל חילוון בחטיבת בניים שעב. צילום: ערן געש

▲ הדמייה שביל נחל חילוון

בהיבט הניקיון התפישה היא בעיקר לשמור על רצועת הנחל ולנסות להשהות את הנגר ולהחדירו לקרקע ובכך לצמצם את נזקי ההצפות והשטפונות במורד.

בהיבט האקולוגי התכנון מתמקד בשימור הנחלים כמסדרונות אקולוגים פעילים וטיפול בתי גידול בגדות הנחלים באמצעות נטיעות ושיפור המורכבות המבנית של הנחלים שרובם היו במופע תעלה הנדסית ולא במופע נחל טבעי.

ההיבט הקהילתי והחינוכי מקבל תשומת לב מיוחדת והושקעו מאמצים רבים מתוך הכרה שללא אימוץ הנחלים על ידי הקהילות הסמוכות, הפרויקטים שיוקמו ידרדרו עקב הזנחה והמשך השלכת פסולת וימשיכו להוות מפגע.

במסגרת התכנון העברנו סדנאות תכנון לתלמידים בבתי הספר, התלמידים קיבלו צילומי אוויר של הנחל בסביבת הכפר וביקשנו מהם לגבש פרוגרמה המתבססת על ניתוח הצרכים של הקהילה וזיהוי פוטנציאל הפיתוח לצד שימור נוף הנחל. ביקשנו מהתלמידים לכתוב על פתקיות נצמדות את החזון שלהם לכל מקום ומקום במרחב הפתוח ולהדביק את פתק החזון במקום המתאים ביותר על הצילום. התלמידים למדו מקרא בסיסי לסימון שביל, גשר, פינת ישיבה, נטיעת עצים וכד', ולאחר מכן ערכו תכנון כללי לנחל. העבודה התבצעה בקבוצות קטנות בנות 5-6 תלמידים, בסוף הפעילות נציג כל קבוצה הציג את התכנון בפני הכיתה.

בכפרים הוקמו קבוצות שומרי נחל, שעברו הדרכה ללימוד המאפיינים של מרחב הנחל הסמוך לכל

הקהילות בזמן התכנון תורם לפיתוח המעורבות האישית של כל תושב שמשותף באימוץ המרחב הטבעי הסמוך למקום מגוריו וכפועל יוצא נתפש הטבע כמרחב שיש לשמור עליו כחלק מהחצר או הבית ומהמתחם הקהילתי.

במפגשים הראשוניים עם נציגי המועצה והפעילים הסביבתיים מתמקדים באיתור הצרכים מבחינת פעילות נופש בחיק הטבע בסביבת הכפרים ואיתור מקטעי נחל או שטחים שניתן לפתח בהם מערכת טיילות ושהות במרחב הפתוח. במקביל, צוותי שיתוף קהילה ברשויות הניקוז מקדמים תוכניות חינוכיות ופעילויות קהילתיות בעזרת מדריכים דוברי ערבית שנכנסים לבתי הספר ומארגנים גם פעילויות שיא לכלל הכפר.

התכנון מתבצע בתהליך שיתוף קהילה מתוך אמונה שאימוץ הנחלים על ידי הקהילה הסמוכה והפיכת סביבת הנחל למרחב ציבורי מזמין, מוביל ללקיחת אחריות אישית וקהילתית בקרב המשתמשים במרחב ולשינוי תפיסתי ביחס לסביבה הפתוחה בהיבטי טיפוח, שמירת הניקיון ואימוץ האתר.

האמירה הבולטת שמניעה את השינוי התפיסתי בקרב התושבים, ממצב בו שטח הנחל נתפס כמרחב ללא אבא וכשטח הפקר לבין אימוץ הנחל היא - הנחל הוא שלי! הנחל הוא שלנו! מאחר והנחל שלנו, נכבדו כפי שאנו שומרים על בתינו.

בתכנון מיושמת תפישה תכנונית - אגנית, הכוללת התייחסות לכל מרכיבי ההשפעה על הנחלים באגן.

מעלה אדומים ככר קדם

אילנה אופיר אדריכלות נוף
ופיתוח סביבתי

אריחי ריצוף מסדרת שיפון

מידות: 12/40/7 ס"מ

גוונים: אפור גרניט, צהוב
ולבן מנוקד בגמר מלוטש

www.readymix.co.il

טלפון: 08-8548888

רדיומיקס מוצרי בטון (ישראל) בע"מ

▲ פארק ארכיאולוגי, גבעת אשון, מודיעין, העשור השני של שנות ה-2000

חלומות בהקיץ

אדריכלות נוף לאורך ציר הזמן

אדריכל נוף יוסי יפרח

והשימור לציבור הרחב, תוך צניעות ושמירה על האופי הקיים והפיכתם למערך מסלולי טיול רציפים.

העובדה שמדובר באתר ארכיאולוגי חייבה אותנו לחשוב על חיבור בין הישן לחדש ובו-זמנית על בידול ברור, בין שימור לשחזור ולתכנון מחדש.

מסלול ההליכה שנבחר לחבר את התל הארכיאולוגי לאזורי המים ואת האתרים הארכיאולוגיים בינם לבין עצמם, מדגיש גם את המיקום המיוחד של האתר כחולש על מקורות המים של הירדן. באתר תוכננו מצפורים ותצפיות לכיוונים שונים והוצבו לוחות הסבר, שוחזר חלק משער העיר המקראית וכן במת מזבח. הוכשרו לביקור גם תעלות "הקשר"- מערכת תעלות ועמדות חפורות מתקופות הקרבות על מקורות המים בין ישראל לסוריה. בתכנון נעשה ניסיון להדגיש את הקשר בין ההתיישבות הקדומה לאיתני הטבע ולהעביר למטייל מעט מהתחושה הרוחנית שיתכן והאתר הזה עורר במקימיו.

תהליך התכנון התחיל עם רעיון כללי מאד - "לשפר את האתר". הפרוגרמה "והחלום" התגבשו תוך כדי תכנון. לדוגמה, "תעלות הקשר" שננטשו ובפועל כבר לא היו חלק ממערך הביקור באתר זהו תוך כדי תכנון והוספו לפרוגרמה.

התכנון נעשה גם לאור הבנת החשיבות הגדולה של ערכי הטבע בשמורה. סוגי הצמחים שנשתלו נלקחו מהמגוון המצוי בשטח ולא הוכנסו סוגי צמחים זרים לשמורה, בכדי שהצמחיה החדשה תשתלב בזו הקיימת ותיראה כחלק מהמרקם הטבעי. שורשי עצי האלון הוותיקים המצויים בתל שנחשפו בחפירות הארכיאולוגיות מוגנו לצורך שמירתם. השבילים והקירות החדשים בודלו, במכוון מהבנייה העתיקה הקיימת, באמצעות שימוש בחומרים שלא איפיינו את רוח התקופה העתיקה אך עדיין השתלבו בצורה הרמונית, כגון חלוקי נחל לבנים.

שמורת טבע תל דן, שנות ה-90
"מקום בו הטבע, האדם, העבר וההווה נפגשים
לשיחה קולחת במימיו הקרירים של נחל דן"

שמורת תל דן בצפון עמק החולה, על מקורות המים של נחל דן, קטנה בשטחה, אך שפע אפיקי המים שבה, הופך אותה לאחת השמורות הפופולאריות ביותר בישראל. בתל דן נערכו חפירות ארכיאולוגיות בהן נחשפו השער הכנעני - הקשת העומדת על תילה העתיקה בעולם ושרידי עיר מקראית מבוצרת, מימי המלך ירבעם שהייתה מרכז מינהלי, דתי וצבאי בתקופות שונות.

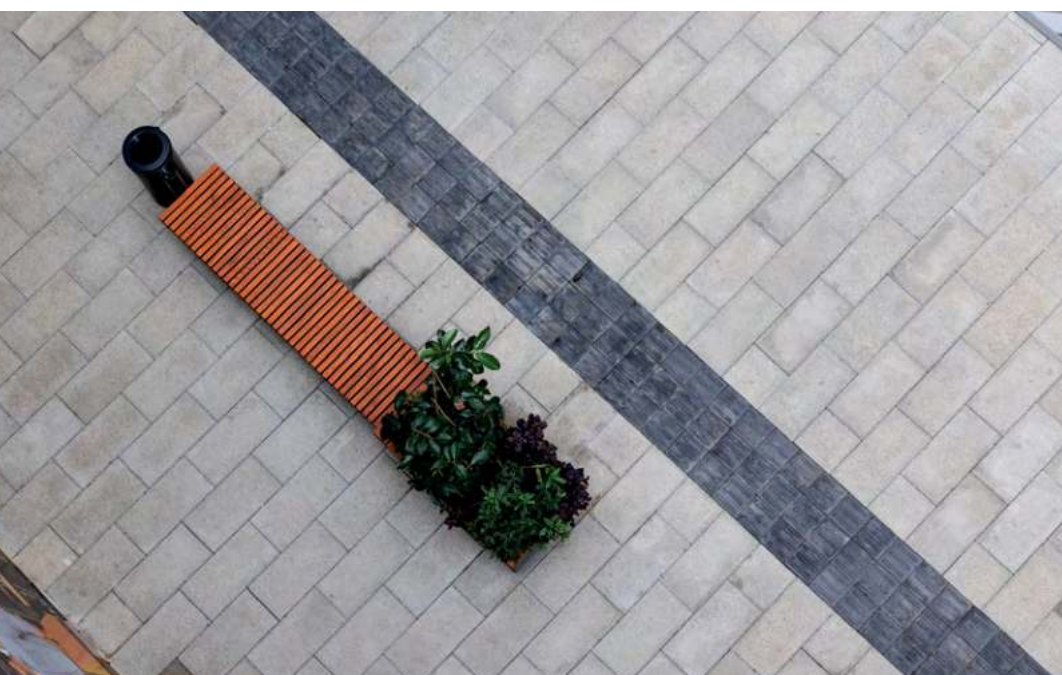
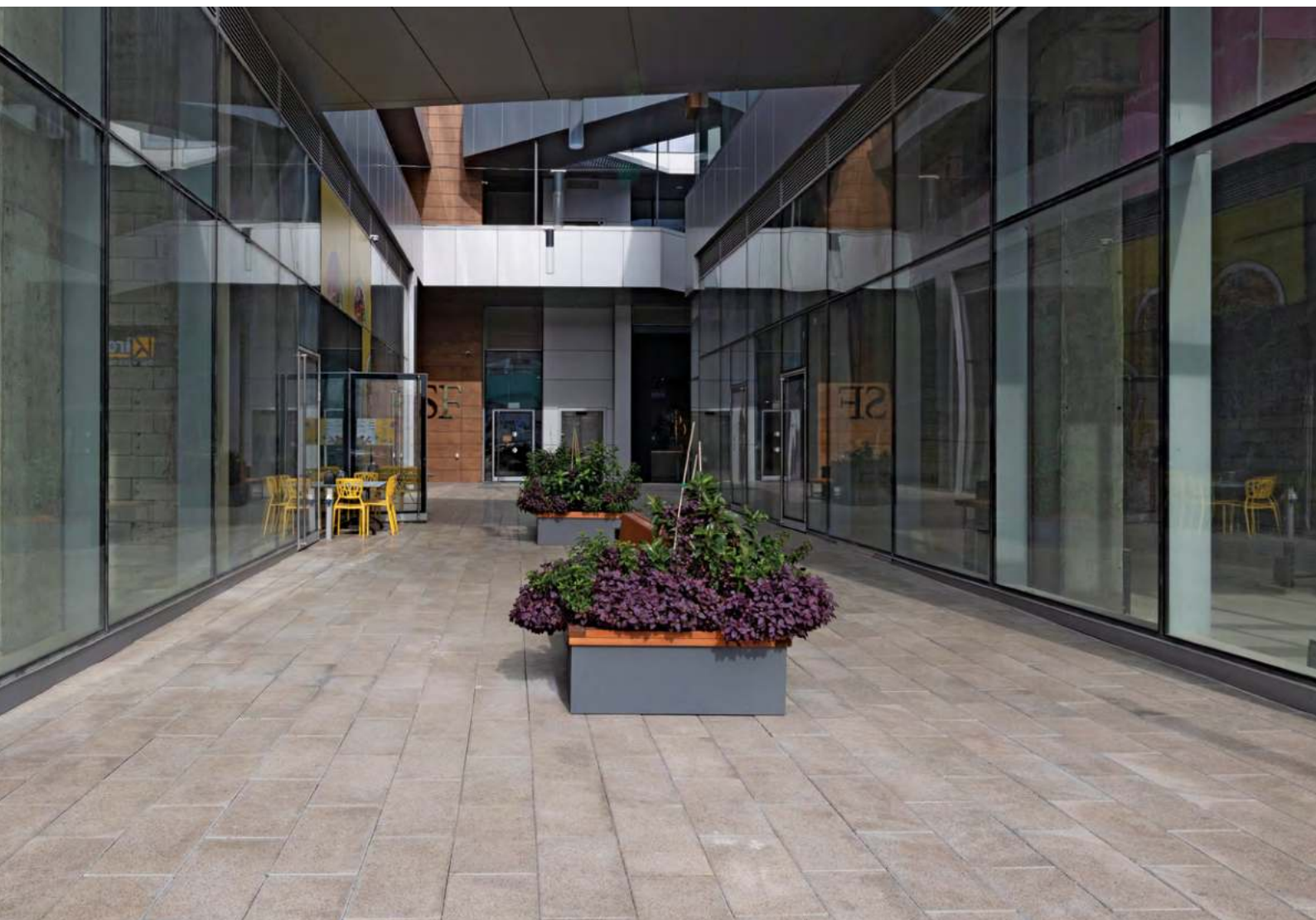
התפיסה התכנונית שעמדה בבסיס התכנון שלנו היתה חשיפה והנגשת נכסי הטבע, הארכיאולוגיה

אני זוכר את תחושת ההתרגשות והסקרנות בתחילתו של הפרויקט הראשון שקיבלתי לתכנן, המחשבות על המקום שבו הפרויקט ממוקם, אופיו של הפרויקט והחלומות שלי על איך המקום יראה בסוף. אני רוצה להציג בפניכם בחינה שערכתי למספר "חלומות", שליוו פרויקטים משרדיים, עליהם עבדנו, לאורך השנים.

ראשית, אבחן את החזון התכנוני, המהווה את השלב הראשון וההתחלה של הליך התכנון והעיצוב של פרויקט ואעקוב אחר גלגולו של החלום לאורך התהליך שעובר פרויקט בכל התחנות, עד שהוא מתבצע והופך למציאות. לבסוף, אבחן, האם החלום התגשם?

▼ שמורת טבע תל דן, שנות ה-90

נתניה מרכז מסחרי

אריחי ריצוף מסדרת שיפון

מידות: 30/60/7 ס"מ

גוון גרניט אפור מלוטש

www.readymix.co.il

טלפון: 08-8548888

רדיומיקס מוצרי בטון (ישראל) בע"מ

במבחן התוצאה, גם במרחק של שנים רבות, התכנון והביצוע עמדו בציפיות והביאו לידי ביטוי את החלום המקורי.

במבט לאחור, ניתן (ואולי אף רצוי היה) להעזקצת יותר ולהציע גם פתרונות פחות שמרניים.

זים: רשות שמורות הטבע והחברה הממשלתית לתיירות

גן כצנלסון, קריית אתא, שנות ה-2000
"אי של צחוק ומשחק צבעוני בלב עיר אפורה, משחקי תופסת של אור וצל"

גן כצנלסון, שהוא למעשה שדרה רחבה, ממוקם בלב שכונה וותיקה, בקריית אתא. בעבר השדרה לא היתה מטופחת והקרינה רצינות וכבדות.

לכל אורך השדרה תוכנן שביל לינארי בו שולבו רחבות, הרחבות תוכננו בצורות בסיסיות של משולש, ריבוע, עיגול וספירלה, באופן שמאפשר לציבור "להמציא" בכל פעם מחדש את אופן השימוש ברחבה.

ברחבות מוקמו מתקני משחק פיסוליים בדמות חיות דמיוניות קדמוניות, שעוצבו, בתיאום איתנו, ע"י האמן אהרלה בן-אריה. הגוונים שנבחרו לריצוף ולקירות הינם גווני אדמה ושמים, המשלימים את אוירת "השעשוע והמשחק" ותחושה של קלילות. לצד עצי הפיקוס הוותיקים נבנו קירות בצורות גיאומטריות משוכללות עם פתחים עגולים שנצבעו בגוון כחול עז ותרמו לתחושת המשחק.

דרך הפתחים שבקירות הבנויים מתגלות תמונות של נוף ממוסגר ונוצר דו-שיח בין המשתמשים לבין מתקני המשחק הפיסוליים והקירות הצבעוניים; בין הטריטוריאלי והמתבקש לבין הבלתי צפוי.

בשנים הראשונות לאחר הביצוע, הקלילות והאווירה המיוחדת באופי הגן החדש משכו את תושבי המקום והגן הפך להיות מקום בו

משתמשים בני כל הגילאים במשך כל שעות היום והערב. במבט מרוחק יותר, שנים רבות אחרי חנוכת הגן, עוד ניתן לראות את השלד הוותיק והמוצלח, אך בעיות של תחזוקה והחלטות של גורמים עירוניים שונים גרמו לכך שמערך גווני הצבע שהיה דומיננטי שונה ואינו משיג עוד את המטרה של יצירת "רוח משחקית". החלום, אם כי התגשם, דעך מעט.

זים: עיריית קריית אתא

פארק ארכיאולוגי, גבעת אשון, מודיעין, העשור השני של שנות ה-2000
"שעת בוקר מוקדמת בשבת, אני יוצא עם הכלב לסיבוב קצר ליד הבית ומביט על כל העיר מהחוזה החשמונאית שעל ראש הגבעה"

בלב שכונת מורשת, המתוכננת על הגבעות המערביות של העיר מודיעין, הוקצה שטח של כ-61 דונם לפארק ארכיאולוגי, "גבעת אשון".

הפרוגרמה לפארק הארכיאולוגי, המוקף מבני מגורים, בו התגלו ממצאים מהתקופה ההלניסטית ועד מרד בר כוכבא, קבעה כי מעבר להצגת ממצאים ארכיאולוגיים, הוא ישמש גם פארק שכונתי, עם עצי צל רבים ועם פעילויות משחק ונופש אינטנסיביות. האתגרים המשמעותיים בתכנון הפארק הארכיאולוגי היה הצורך להתגבר על הפרשי גובה של כ-15 מ' בין ראש התל לבין האזורים סביבו והרצון לשלב פעילויות נופש, פנאי וספורט לתושבי הסביבה בתוך אתר ארכיאולוגי.

מערכת ההליכה והטיול בפארק תוכננה בשלושה מפלסים שונים המתייחסים להפרשי הגבהים:

1. שביל ספורט תחתון המקושר לפארק סמוך ולמבני המגורים שבהיקף, 2. שביל "טבע", הממוקם בשליש העליון של הגבעה, 3. שביל "העתיקות", הממוקם בראש התל, שביל הספורט, התחתון, באורך של כ-1,000 מ', מתאים גם לאימוני הליכה

וריצה. לאורכו מוקמו רחבות מנוחה, תצפית וכושר פעיל. שביל הטבע במפלס הביניים מאופיין ברמת פיתוח אקסטנסיבית ובאופי "טבעי". שביל העתיקות, בראש התל, מנגיש את ממצאי העתיקות למבקרים. לאורכו תוכננו תצפיות לכיוון השטחים הפתוחים והנוף הרחוק. בראש התל, סמוך לאזור עם השרידים הארכיאולוגיים תוכננו מתקני משחק "ארכיאולוגיים". בפארק תוכננה גם מערכת שילוט ותוכן הכוללת רפליקות של ממצאים שנמצאו באתר, חידות ארכיאולוגיות, מידע משעשע ומסבירנים במספר שפות.

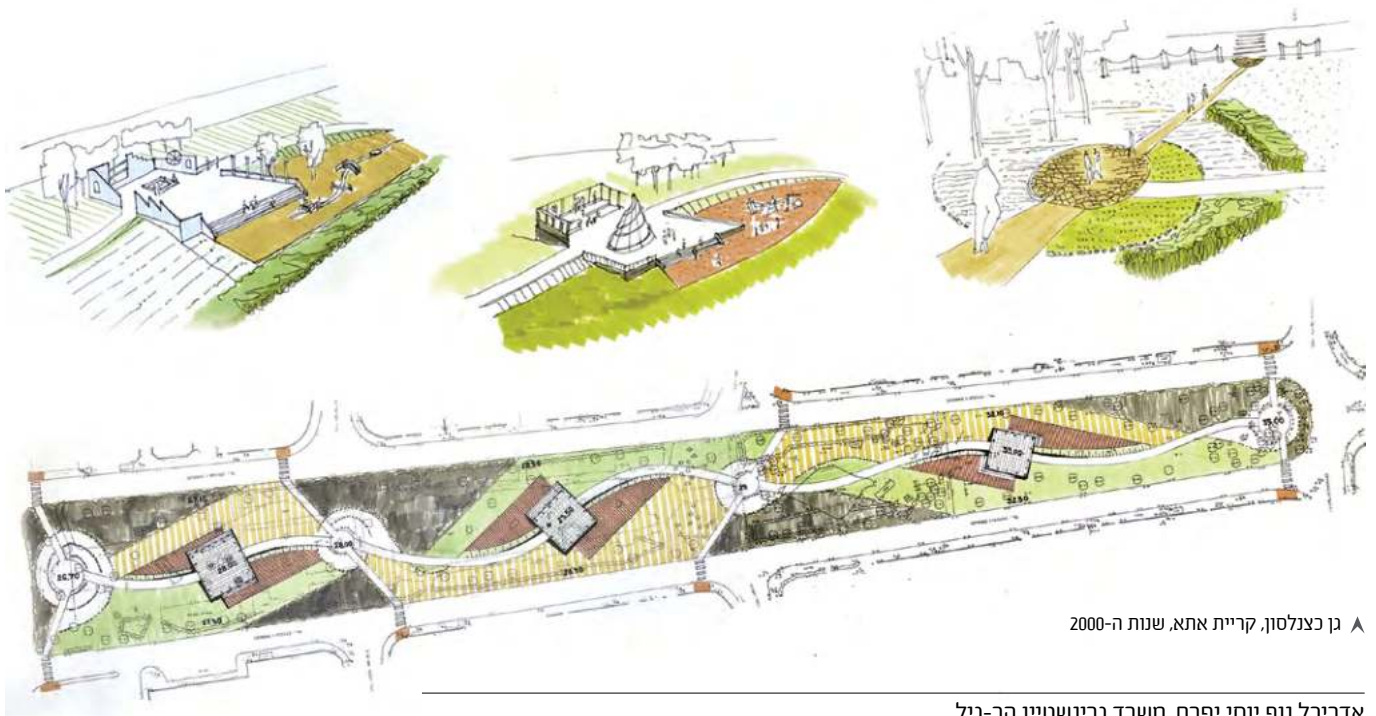
בימים אלה, לקראת חג הסוכות, ייחנך הפארק ויפתח למבקרים. כבר כעת, נראה כי ההחלטה לפתח פארק ארכיאולוגי המשמש גם כפארק שכונתי מולטי-פונקציונלי - שהינו חלק פעיל במרקם השכונה, עם מגוון רב של פעילויות כגון פעילות ספורטיבית ואזור מפגש ומשחק לתושבי השכונה, מייחדת את הפארק לעומת שטחים פתוחים אחרים בסביבתו.

זים: עיריית מודיעין מכבים רעות

ועודני כחולם...

כילד אהבתי לחלום בהקיץ ולדמיין איך הדברים סביבי ובסביבתי היו יכולים להראות אחרת. השנים בעולם המבוגרים לימדו אותי להשתמש בכלים מעשיים, לנתח סיטואציות באופן מתודי, להגיב בהתאם... והחלומות, הם נדחקו לצד ונדמה היה כאילו אין להם יותר חשיבות.

במהלך הלימודים ואחריהם, עם צבירת ניסיון במקצוע, למדתי לחזור לאותם חלומות ולתת להם ביטוי. אני מרגיש כי יש מקום וצורך לתת לחלומות שאני הוגה להוביל את התכנון והיצירה שלי כאדריכל נוף וכמתכנן. החלום מאפשר לנו להשתחרר לרגע ממגבלות הכובלות אותנו ולתת דרור ליצירה.

▲ גן כצנלסון, קריית אתא, שנות ה-2000

אדריכל נוף יוסי יפרח, משרד גרינשטיין הר-גיל

שעשועים וספורט מובילה את תכנון פארקי
פעילות לילדים במשך למעלה מ- 30 שנה,
ומציעה במסגרת שירותיה, **ליווי אדריכלי
צמוד לפרויקטים חדשניים ומורכבים.**

פארק יהורם גאון קרית מוצקין

בשכונת האומנים בקריית מוצקין,
הוקם פארק על שמו של חתן פרס
ישראל, יהורם גאון.

הפארק משתרע על כ-35 דונם וכולל
בתחומו מתקני משחק מעץ רוביניה
ומתכת לנוער ופעוטות, אזורי נדנוד,
מתחמי ספורט ונינג'ה.

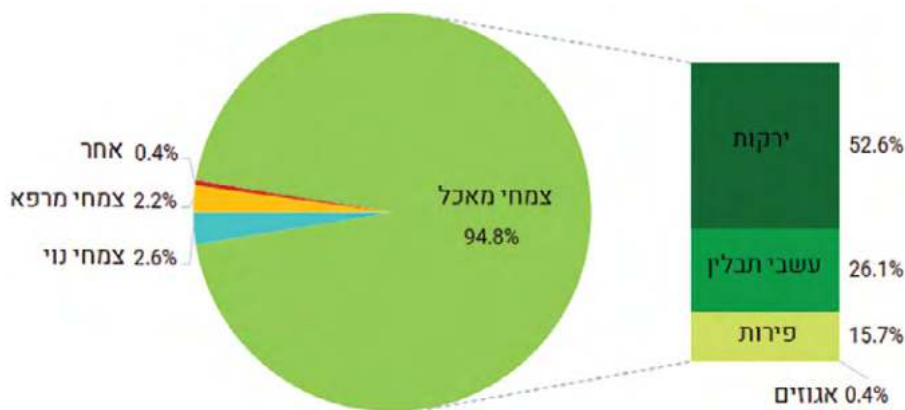

אן צמוד למגורים של מהגרי חקלאות תאילנדים

"חבל שאין פה קוקוס"

גנים של מהגרי חקלאות תאילנדים בישראל

אדריכלית זוהר שורצברג

א התפלגות שימושי הצמחים שנמצאו בגנים, באחוזים. 95% מהצמחים שצמחו בגנים היו צמחי מאכל

משמשים גם לגידול של בעלי חיים - בעיקר תרנגולות, ברווזים, חיות מחמד ודגים. הגנים משמשים כמרחבים דמוקרטיים של חופש וזהות עבור קהילת מהגרי החקלאות וברבים מהגנים מתנוסס דגל תאילנד. הגנים הם מקום לביטוי עבור קהילת המהגרים, בהם הם נפגשים, מדברים בשפתם, ובוראים סביבה נופים מוכרים באמצעות זרעים וטכניקות חקלאיות שהובאו מתאילנד. המהגרים מספרים שהם מקימים את הגנים כדי להשיג ירקות, פירות וצמחי תבלין שאינם נפוצים בארץ אך דרושים להם להכנת אוכל מהבית, כך הגנים מחזקים את הזהות התרבותית שלהם בתקופת השהייה בישראל. הגנים מנצלים קרקע ומשאבים קיימים לגידול חומרי גלם טריים בסוג ייחודי של גינון גרילה

בהשוואה לגנים מסוג זה באיזור איסאן בתאילנד כפי שהם מתוארים בספרות. במחקר מצאתי שהגנים בישראל ממוקמים באיזורים כפריים, בדרך כלל ליד מגורי העובדים, ולפעמים בלב השדות ולציד דרכים חקלאיות. בגנים עושר רב של מיני צמחים, כמעט כולם צמחי מאכל, לרוב צמחים עשבוניים וירקות, כשהצמחים הנפוצים ביותר בגנים הם חציל תאילנדי, פפאיה, בננה, שעועית תאילנדית ופלפלי צ'ילי. הגנים בנויים במבנה ורטיקלי ייחודי של שתיים עד שלוש שכבות צמחים זו מעל זו והם מדגימים שיטות חקלאיות מסורתיות תוך התאמות לתנאים המקומיים. במישור האופקי, הגנים מחולקים בהתאם לטכניקות גינון ורמות ניהול והצמחים נשתלים בערבוביה או לפי מיני צמחים. הגנים

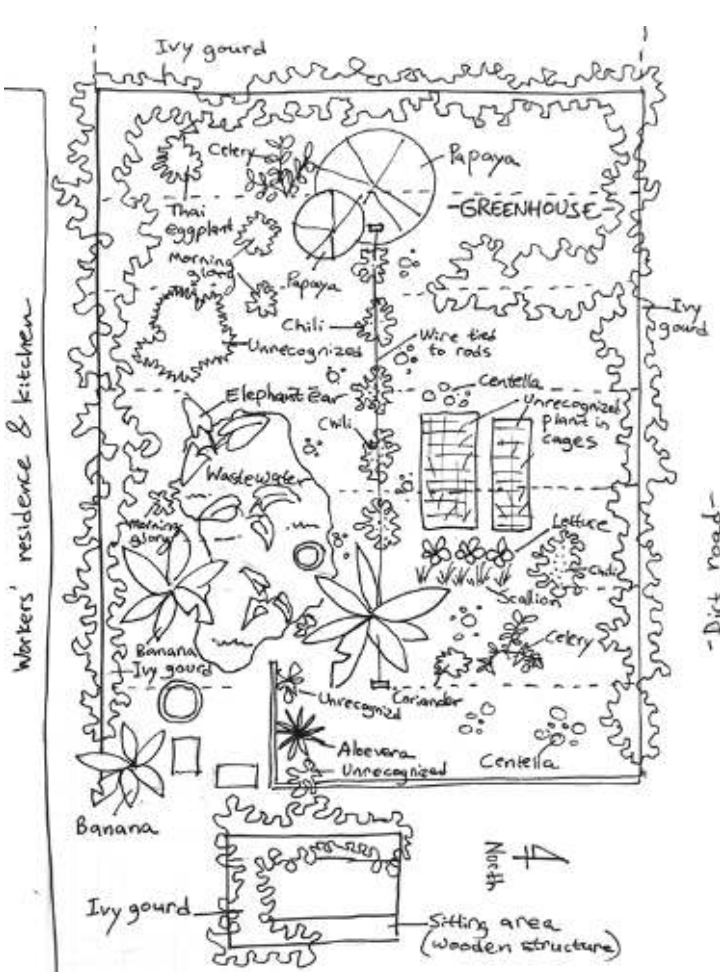
דמיינו שאתם בגן טרופי. עלי פפאיה ובננה מצלים מעל, לרגליכם צמחי תבלין שמדיפים ניחוחות בזיליקום ולמונגראס, ובין לבין משתרנים צמחים מטפסים עם פירות מוזרים כמו מלון מר ודלעת הבקבוק. עובד מתאילנד נכנס לגן, מצמיד כפות ידיו ומברך אתכם בברכת "סוואדיקה". לפתע אתם מבחינים שהוא לובש חולצה עם כיתוב בעברית. אתם בגן טרופי - כאן בארץ.

בישראל חיים ועובדים כ-25 אלף מהגרי עבודה מתאילנד העוסקים בחקלאות. רובם מגיעים מאיזור איסאן בצפון-מזרח תאילנד, האיזור העני במדינה, הם דוברי ניב הדומה לשפת לאוס וכמעט כולם גברים. הם מגיעים לכאן לתקופה בת חמש שנים שבמהלכה הם מועסקים במגוון עבודות חקלאיות. ריכוזים גדולים של עובדים מתאילנד נמצאים בעמק חפר, בעוטף עזה (טרם המלחמה) ובערבה. על אף שהמהגרים מתאילנד מהווים חלק ניכר מכוח העבודה בחקלאות, הם שקופים בחברה הישראלית. יחד עם זאת, הם משאירים טביעות רגל ייחודיות בנוף הישראלי באמצעות הגנים שהם מקימים כאן. מחקר זה הוא הראשון לחקור את הגנים והוא נערך בהנחיית פרופ' טל אלון-מוזס כחלק מעבודת תזה לתואר שני באדריכלות נוף.

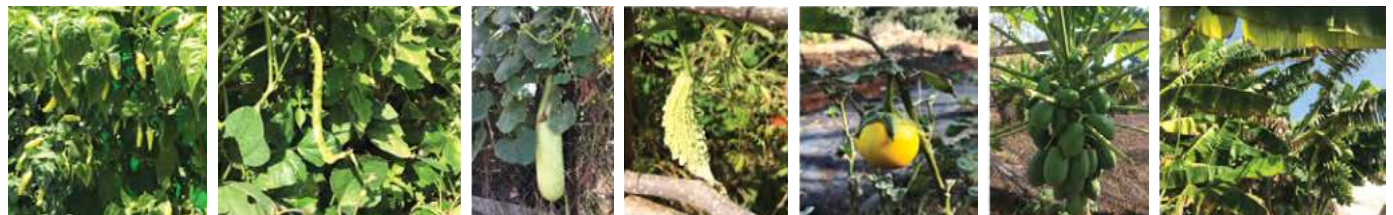
המחקר נערך באיזור השרון ושילב תיעוד מפורט של 20 גנים וראיונות עם מהגרי חקלאות ומעסיקים, במטרה למפות את המאפיינים הפיזיים, השימושים והמשמעויות של הגנים. בנוסף, בחנתי את מאפייני הגנים בישראל

▲ מהגרי חקלאות תאילנדים לצד גן שהקימו בתוך חממה נטושה

▲ תכנית ידנית של גן שהוקם בחממה נטושה. צמחי טארו נשתלו בביצה מלאכותית שמנצלת את שפכי המטבח הצמוד

▲ פירות וירקות שנמצאו בגנים, מימין לשמאל: בננה, פפאיה, חציל תאילנדי, מלון מר, דלעת הבקבוק, שעועית תאילנדית, לפלף צ'ילי

ב-7.10 פרצה המלחמה וטרפה לכולנו את הקלפים. לפני המלחמה, כ-5000 עובדי חקלאות מתאילנד חיו ועבדו בעוטף עזה. עובדים אלה נקלעו למלחמה לא להם, רחוקים מהבית ומהמשפחה. במתקפה נרצחו 39 עובדי חקלאות ו-31 נחטפו לעזה, מתוכם שוחררו 23 בעסקת שחרור החטופים. שמונה עובדים מתאילנד עדיין חטופים בעזה. למחרת התקיפה, חברנו מספר קולגות והקמנו את קבוצת המתנדבים "סיוע לעובדי חקלאות" שמספקת מזון, ציוד ועזרה רפואית ונפשית לעובדים התאילנדים שנפגעו מהמלחמה. בתחילת המלחמה, אלפי עובדים פונו מאזורי הקרבות או חזרו לתאילנד ונוצר מחסור בכוח אדם בחקלאות. מאז הגיעו לישראל עובדים רבים וכעת קבוצת המתנדבים שלנו מתמודדת עם אתגרים חדשים: העלאת המודעות למצב עובדי החקלאות בארץ, מעקב אחר זכויותיהם וקשר עם המשפחות בתאילנד. השקיפות של עובדי החקלאות התאילנדים התפוגגה בנסיבות טרגיות עם כניסתם למעגל השכול ולמניין החטופים. אאחל מכאן לחזרה של כל החטופים ולימים שקטים.

הגנים בישראל בנויים מפחות שכבות, ועצים אינם דומיננטיים. בגנים בתאילנד נפוצים עצי פרי וצמחים למטרות נוי ודת, אשר לא נפוצים בגנים בארץ. שינויים אלה מרמזים על השפעת זמניות ההגירה על הגנים; המהגרים משקיעים בהזדמנויות קצרות-טווח כצמחים עשבוניים מהירי-צמיחה המניבים תוצרת במהירות, ומעדיפים פתרונות הצללה מידיים על פני גידול עצים להצללה. זמניות ההגירה והיעדר תחושת השתקעות בישראל עשויים להסביר גם את מיעוטם של שימושי נוי ודת בגנים בישראל. בנוסף, בתאילנד בעיקר נשים מטפלות בגנים, ואילו בישראל, לנוכח חלקם הארי של גברים בקרב המהגרים, הם אלו המטפחים את הגנים.

הגנים של מהגרי החקלאות מתאילנד מהווים צורת נופ ייחודית הפרוסה ברחבי הארץ. המחקר ממחיש כי הבסיס לתפקידנו כמתכננים, אדריכלי נוף וחוקרים הוא לימוד המורשת הנופית הקיימת, הכרה בנופי התרבות של האוכלוסיות השונות בישראל ותיעוד ושימור שלהם. כמו כן, כולי תקווה שמחקר זה יסייע להנכיח את מהגרי החקלאות התאילנדים בעולם המחקר ובחברה הישראלית.

שמתקיים באיזורים כפריים, על ידי המהגרים, למטרות גידול מזון ושימור המשכיות של תרבות קולנירית ממולדתם. על פי הראיונות, הגנים הם כלי לחסכון כלכלי ולתמיכה בקרובים בתאילנד, כלומר הגנים תורמים באופן מולטי-לוקאלי במהגרים בישראל ובמשפחותיהם בארץ המולדת. כמו כן, על פי הראיונות, הגנים מהווים מקור לרוגע, לשמחה ולשיתוף זרעים ועודפי תוצרת בין המהגרים.

גנים מהסוג שתיעדתי במחקר שכיחים מאוד בתאילנד ונפוצים באיזורים טרופיים כחלק מתופעה עולמית של מערכות חקלאות רב-שכבתיות שמעניקות בטחון תזונתי וכלכלי לתושבים. באיזור איסאן, הגנים מספקים חוסן תזונתי וכלכלי במיוחד בתקופות בצורת ושיטפונות, והם נחשבים למקור תזונה יציב לעומת גידולי השדה. הגנים בישראל דומים לגנים מסורתיים בתאילנד במיקומם, בהרכב הצמחייה, בשימושי הגנים, באופן סידורם ובטכניקות הגינון. עם זאת, הגנים בישראל נבדלים מהגנים בתאילנד: בעוד שהגנים בתאילנד מורכבים מארבע שכבות צמחייה ועצים הם צורת הצימוח הדומיננטית בהם,

למידע נוסף חפשו בפייסבוק: הגינות הסודיות של התאילנדים בישראל
אדריכלית זוהר שורצברג - בוגרת תואר ראשון באדריכלות (2006) ותואר שני באדריכלות נוף (2023) בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון.

טיילת המסילה, בשיתוף משרד האדריכלים מילר בלום

DESIGN YOUR CITY
ONE PIECE AT A TIME

TASH

**בקרר אותנו
בכנס אדריכלי נוף**

www.tashmetal.co.il

עמק הפולג

שותפות לשמירה ולקיום המרחב שבין החקלאי לטבע

אדריכלית נוף ליעד לוי מרקוס

הקשורים בהסדרת הממשק בין הגורמים השונים ובניהול המרחב, כגון הסדרים עם החקלאים ותוספת שמורות טבע של מקווי מים עונתיים, שטחי אחר לח ושטחי ביצה.

לצד התועלות האקולוגיות, הכלכליות וההידרולוגיות הנובעות מיישום האמצעים הנ"ל, זיהינו הזדמנות להציע אמצעים נופיים-אקולוגיים להשאת תועלות נוספות (תרשים 4): א. הגדרת דרכים ראשיות, על בסיס הדרכים החקלאיות הקיימות, שתשמרנה לנגישות הציבור אל שמורות הטבע, אתרי הביקור ואל שביל ישראל. לאורכן ניתן יהיה להסדיר אמצעי הדרכה, הכוונה

הטבע והגנים, רשות ניקוז שרון, רמ"י והמועצה האזורית. הצוות בוחן כיצד ניתן ליצור שותפות לשמירה ולקיום המרחב - חיזוק החקלאות לצד העצמה של המערכות האקולוגיות הטבעיות-המימיות.

הסדרת הניקוז בעמק מוצעת בעיקר באמצעות מנהרה-מובל דרך השער הרומי, להגדלת כושר ההולכה של נחל פולג אל הים ובכך לשפר את הניקוז של האגן, ובאמצעות הגבהת שטחים חקלאיים מעל לגובה פשט ההצפה המתוכנן בהסתברות של 1 ל-25 שנים, כדי לאפשר עיבוד במשך כל ימות השנה. בנוסף, מוצעים אמצעים

עמק נחל פולג הוא מרחב של שטחים פתוחים בלב ליבו של אזור השרון המצטופף. הוא משנה את מופעו לאורך ימות השנה ומשנה לשנה. בחודשי החורף נמלאים הנחלים פולג, אודים, רשפון ויובל הפאליק, הביצות ובריכות החורף במים, ונוצר פסיפס נוף מרהיב של שדות חקלאיים מוריקים, פריחה של צומח רכס הכורכר ומופעי מים של מקווי עונתיים (תרשים 1). כל אלה מהווים מוקד משיכה לציפורי מים ולצפרים, לבעלי חיים ולמבקרים רבים, שמוצאים בעמק מקום מפלט מהשגרה וכו' נרחב לקיומן של מגוון פעילויות נופש וספורט בחיק טבע.

העמק הוא חלק מהאבוס המזרחי (מישור השרון) שכלוא ממזרח לרכס הכורכר התיכון ונמצאת בו הרצועה החקלאית העיקרית של אזור השרון. מנקודת מבט היסטורית, נחל פולג נחסם בדרכו לים ע"י רכס הכורכר, והעמק הרחב ממזרח לרכס היה מכוסה ביצות שהשתרעו על שטח של כמה אלפי דונמים. ביצת הפולג (ביצות הפאליק) היא שריד אחרון לנוף הביצות, שעד שנות ה-30 של המאה שעברה הייתה אחת מהביצות הגדולות ביותר בארץ. ביצת הפולג ובתי הגידול הלחים שסביבה משמרים מאות מינים של בעלי חיים וצמחים, חלקם נדירים או בסכנת הכחדה.

בתוך הנוף הפסטורלי נוצרו לאורך השנים קונפליקטים שמחייבים בחינה מחודשת של הממשקים בעמק. החקלאות בעמק מתקיימת בתוך אדמות כבול (שמרחשות בה תופעות של סחף והסעת קרקע ושל שקיעת חומר אורגני) והיא סובלת מהצפות עונתיות. למעשה, בחלק ניכר מהשטחים החקלאיים לא ניתן לגדל יבולים בחודשי החורף (תרשים 2). נחל פולג הוא תעלה הנדסית בעלת חתך טרפזי שנחפרה ע"י הבריטים בשנות ה-30 כחלק מפרויקט ניקוז רחב ממדים של ביצת הפולג. לאורכו הוקמו סוללות עפר כאמצעי לצמצום ההצפות והפגיעה בחקלאות (תרשים 3). מידי שנה נדרשת רשות הניקוז לבצע עבודות להסדרת הגבהים של קרקעית הנחל והסוללות המלוות אותו. הנחל זורם לים דרך פתח מלאכותי שנחצב ברכס הכורכר לפני אלפי שנים ומכונה "השער הרומי". שמורות הטבע הקטנות, המתקיימות על גבעות הכורכר, מרוחקות זו מזו (פרגמנטציה) והנחלים מתפקדים כתעלות המנקזות את השטחים החקלאיים.

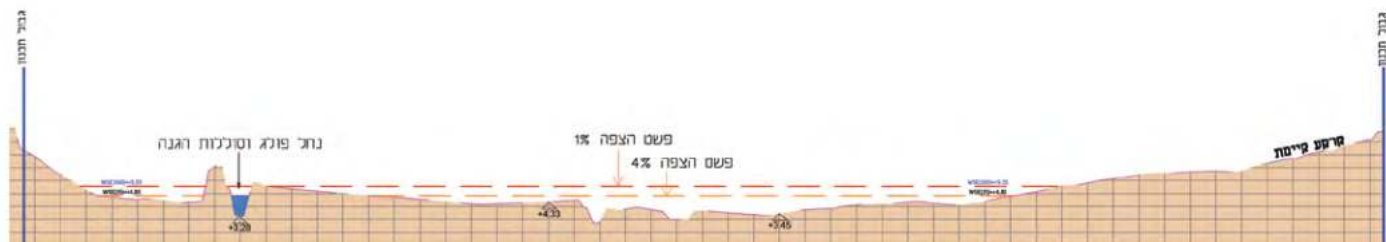
לאור היקף תוכניות הפיתוח במרחב הרבתי של אגן הפולג (במיוחד בנתניה וברעננה), שצפוי אף להחריף את הבעיות הסביבתיות, יזמה רשות מקרקעי ישראל (רמ"י) תכנית להסדרת הניקוז בעמק הפולג. הרכב צוות התכנון מבטא את מגוון הצרכים במרחב: יעוץ חקלאי, מתכנני סביבה, אקולוג בתי גידול לחים, אדריכלי בינוי ערים ואזורים, אדריכלות נוף, הידרולוגיה; ובליווי רשות

▼ תרשים 1 - מבט על עמק הפולג והשטחים החקלאיים המוצפים. הצילום באדיבות רשות ניקוז שרון

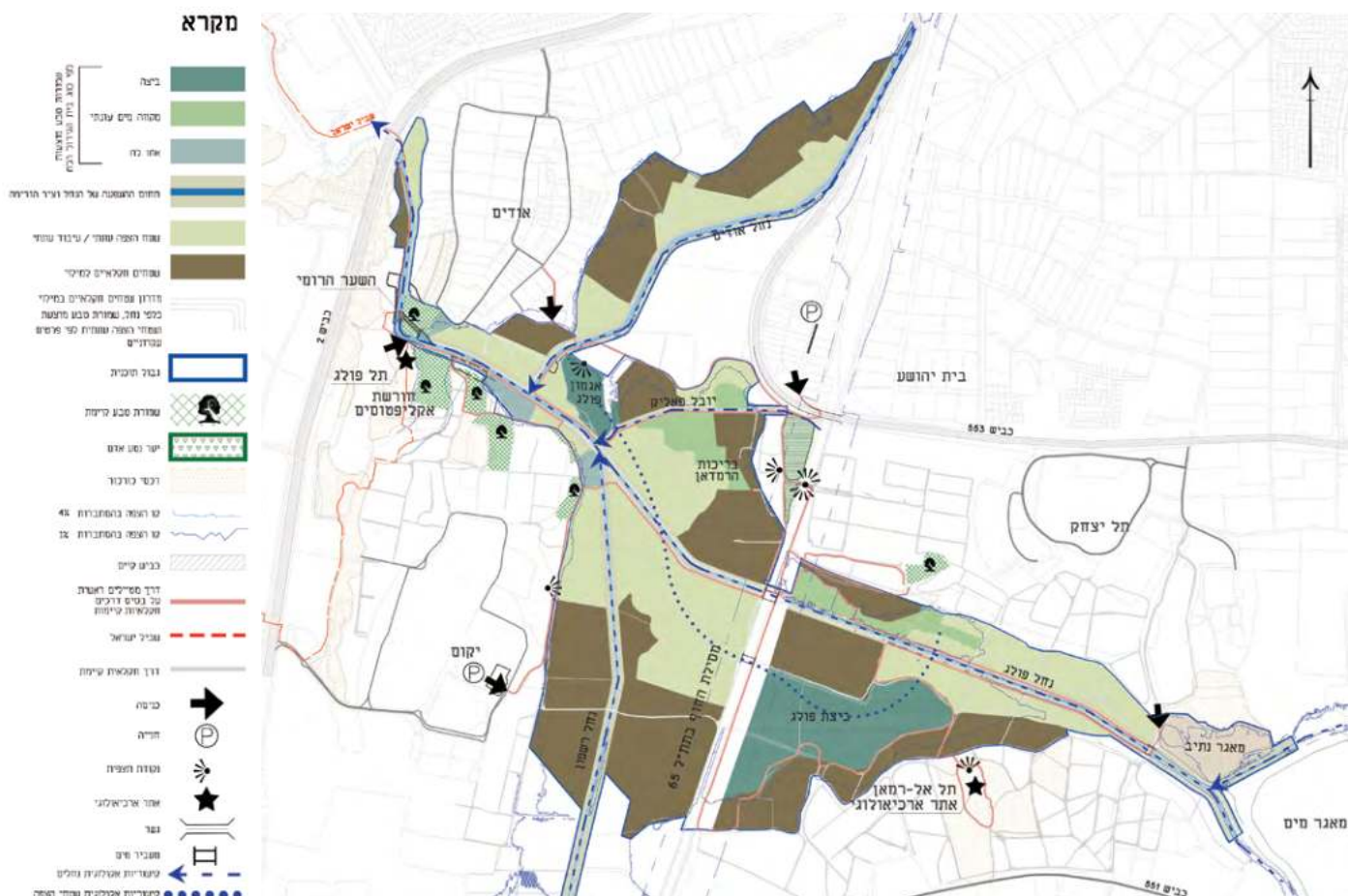

▼ תרשים 2 - מטע פקאן מוצף

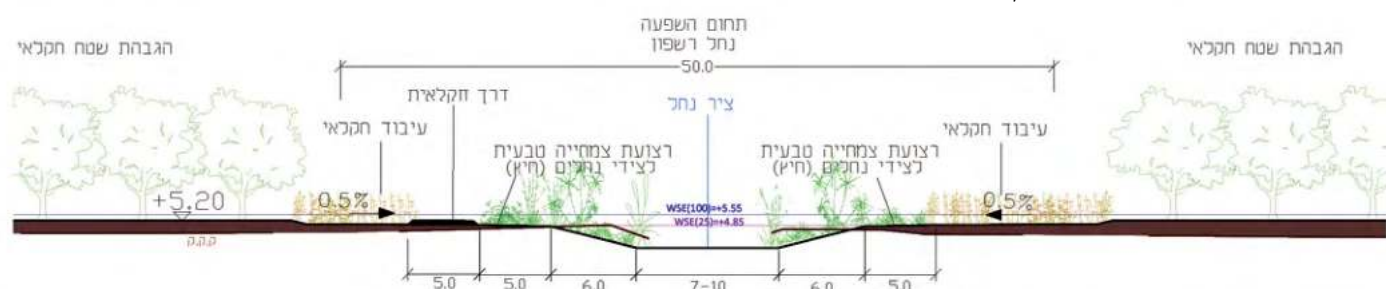

תרשים 3 - חתך לאורך עמק נחל פולג וסוללות העפר שלאורך הנחל

תרשים 4 - נספח נופי ובו האמצעים הנופיים-אקולוגיים המוצעים

תרשים 5 - הנחיות למילוי והגבהת שטחים חקלאיים הצמודים לנחל, דוגמה מנחל רשפון

בישראל, ומעלה שאלות אתיות לגבי קיום חקלאות בת-קיימא בשטח שההיסטוריה תפקד כביצה. אמנם, האתגר הוא בעיקר בממשק השטחים הפתוחים ובניהולם, אך הכנת התכנית יצרה הזדמנות להציע תכנון שלא רק תורם לחיזוק התפקודים החקלאיים, אלא גם מאפשר שימור של המערכות האקולוגיות המימיות ויצירת ערך מוסף תרבותי בעמק הפולג.

הטבע תתבסס על נחלים אלה; ד. הנחיות למילוי והגבהת שטחים חקלאיים הצמודים לשמורות טבע, נחלים, ושטחי הצפה (תרשים 5) להגנה עליהם. התכנית להסדרת הניקוז בעמק הפולג עוסקת במציאת האיזון בין שימור החקלאות, שהיא בעלת ערך קיומי למדינת ישראל ונוף תרבות חשוב, לבין שמירת טבע של בתי גידול לחים נדירים וייחודיים

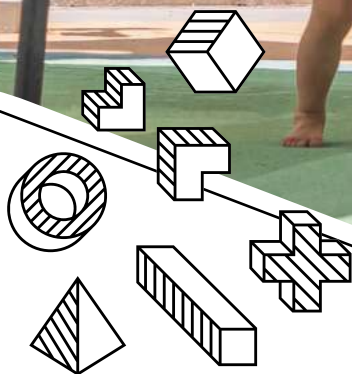
ואמצעים למניעת הפרעה לשטחים חקלאיים פורטים; ב. שיקום נופי-אקולוגי לשחזור בתי גידול טבעיים בשטחי מעזבות (כגון שטחים שהתפתחו בהם צמחים פולשים מתוך קרקעות שהובאו לצורך מילוי שטחים חקלאיים); ג. שיקום הנחלים פולג, רשפון, אודים ויובל הפאליק ויצירת "רצועות חיץ" לאורכם, להגנה מפני השפעות שוליים, ומתוך הבנה שהקישוריות בין שמורות

* המאמר נכתב בסיוע ד"ר אלדד אלרון, אקולוג בתי גידול לחים.

אדרי'נוף וסביבה ליעד לוי מרקוס - מנהלת מחלקת אדריכלות נוף, וי.אס. הנדסה אזורית בע"מ

בואו לשחק איתנו!

יד ביד עם אנשי המקצוע
היצירתיים והאחראיים
שמלווים אתכם משלב החלום
ועד ההקמה והתחזוקה
השוטפת.

תפארתך ארצי יובל קדוש

הנה באה השמש
היא עולה
אנשים מתלחשים
על היום הבא
אביבך קיצוץ
סתנך וחרפך
יתגשמו לטובה
לתת אמת
לקבל אהבה

איזה בוקר מתננן
תפארתך ארצי
מרגיש כאלו משהו משתנה
יום חדש מאיר

החיים הם לוקחים
למקומות רחוקים
חיים עם אלוהים בלב
מיתרי קולך
פורקים את חושי
מרגשים להרגיש את היום
בושם הרים
עולם של חזירים

איזה בוקר מתננן
תפארתך ארצי
מרגיש כאלו משהו משתנה
יום חדש מאיר

לחיות חלום
שכלו אהבה
לחיות אתך מולדת
הו מולדת שלי
יקרה
הרימי ראש
יפה שלי
הרימי ראש מתוקה
ברכה תקוה לאחיה.

▲ שדרות הקריה, מעורק תנועה לרחוב עירוני

שדרת הקריה, תל אביב-יפו

חידוש שדרות בגין - מעורק תנועה לרחוב עירוני

ארז קאופמן ואנה יוגב

בשעת שיא. רצועת ההליכה מלווה ברצועת עזר ופעילות עם עצים, מתקנים וריהוט רחוב, במרחב מוצל רציף משני צדי הרחוב.

רשת רכיבה - שבילי אופניים דו-סטריים רציפים משני צדי הרחוב עם חניות אופניים, קורקינטים ותחנות תל-אופן תוכננו ככל הניתן במרחב הציבורי. יחד עם זאת, נוכח וידוע כי הביקוש לחניית רכבים דו-גלגליים עולה על ההיצע, ונדרש פתרון משלים במגרשים ציבוריים וסחירים.

רשת תחב"צ - לאורך הרחובות ישנם שני נת"צים לכל כיוון המאפשרים את המשך זרימת התנועה במקביל לריבוי תחנות האוטובוס. במסגרת

▼ שדרת הקריה

בשנת 2016 מונה משרדנו לגיבוש התוכנית שמינפה את עבודות הקו לטובת יישום הפרדיגמה ההופכת את פרמידת משתמשי הרחוב ונותנת עדיפות לתנועות הרכות ולתחבורה הציבורית על פני הרכב הפרטי. עיקרה של התוכנית יצירת רחובות בהם מרחב ההליכה, רכיבה ושהייה איכותי, מרווח ומוצל. זאת באמצעות **הגדלת חלקם של הולכי הרגל והרוכבים בחתך הרחוב** על חשבון שטחי מיסעה וחניה, והרחבת החתך על-ידי הפקעות ותיאומים מול מאות מגרשים סמוכים. החתך כולל רצועות הליכה רחבות, שבילי אופניים דו-סטריים משני צדי הרחוב, רצועות עזר/פעילות, נטיעות עצים ושני נתיבי תחב"צ לכל כיוון. סך שטח המרחב הציבורי לתנועות הרכות גדל בלמעלה מפי שניים (ראה תרשים שטח מדרכות - לפני ואחרי).

בזכות הירתמות כלל הגורמים, התפישה יושמה הלכה למעשה בתוכנית מפורטת מהנרחבות והמורכבות המתרחשות בימים אלו במרחב. יישומה של התוכנית מושתת על מימוש שש רשתות אורבניות העומדות כל אחת בפני עצמה ויחדו יוצרות מרחב ציבורי עירוני שלם:

רשת ההליכה - רחוב רצועת ההליכה של 5 מ' בממוצע, בהתאמה לקיבולת המשתמשים החזויה של כ-500 איש בדקה היוצאים מהתחנה למדרכה

במטרופולין תל אביב מתפתח בימים אלו **מרכז עסקים עירוני חדש** בלב המתע"ן, המשתרע על פני כ-9 ק"מ הכולל את הרחובות שד' בגין, דרך נמיר (עד ארלוזורוב), הרכבת, המסגר, יהודה הלוי, יצחק שדה, קרליבך, לינקולן ורחובות מקומיים נוספים. מרכז העסקים עתיד להכיל כ-7 מיליון מ"ר של שימושים מעורבים עבור כ-300 אלף משתמשים ביום אשר עתידים להגיע ברובם בתחב"צ, ברגל וברכיבה.

"עורק החיים" התנועתי אשר עובר בלב הציור הראשי של שד' בגין, הוא הקו האדום של הרכבת הקלה שהוקם מתחת לפני הקרקע עם ארבע תחנות תת-קרקעיות בתחומו - שאול המלך, יהודית, קרליבך ואלנבי. הקמת הקו **מהווה קטליזטור להתחדשות עירונית** רחבת היקף של המרחב הציבורי האורבני שמעל הקו.

הסיפור של שדרת הקריה החל עוד בשנת 2013, כאשר קודמו **תוכנית מפורטת המשמרת את תפישת בגין כעורק לתנועת כלי רכב** - פתיחת הרחוב להקמת הקו ופיתוחו מחדש בדומה לאופיו המקורי. עיריית ת"א זיהתה בזמן את הפוטנציאל הגלום שבהפיכת **עורק התנועה לרחוב עירוני ולפיכך הוחלט על עריכת תוכנית מדיניות חדשה** למרחב הציבורי.

בנקודות מפתח. בפרויקט אותו מרחבים פוטנציאליים, בעיקר בקרנות רחוב, מדרכות רחבות ושטחים שניתן היה להשמיש מחדש, נעשו מאמצים רבים על מנת לפנותם ולפתחם. העיקריים שבהם:

- כיכר המערב הצפוני - כיכר עירונית חדשה על שטח צומת ראשי קיים של הרחובות בגין, נמיר, שאול המלך וגן וולובלסקי
- כיכר הדמוקרטיה/קפלן וחזית מגדלי עזריאלי - הרחבת קרן קריית הממשלה, התממשקות לפרויקט הרחבת גשר האיילון ופתיחת זיקת ההנאה הרחבה של מגדלי עזריאלי
- כיכר אמות - חידוש כיכר מרוצפת קיימת והפיכתה לכיכר עירונית פעילה וירוקה
- כיכר בית המכס - כיכר עירונית חדשה במקום שטח חניונים ומיסעות
- שדרה צדית ברחוב המסגר לאורך מתחם יצחק שדה

רשת תשתיות עירוניות - אחד האתגרים הגדולים שניצבו בפנינו הוא העובדה שהפרויקט מצוי במרחב רווי תשתיות עירוניות קיימות ומתוכננות, אליהן מצטרפת תשתית רשת בתי הגידול של העצים אשר מצויה פעמים רבות בקונפליקט עם יתר התשתיות. על כן, נדרשנו בתכנון לתיאום תשתיות מורכב כאשר לעיתים תשתית העצים הכתיבה את התנאים לשאר התשתיות ולעיתים להיפך. הצלחנו אף לשנות מול גופי תשתית דרישות ומוסכמות, שלפני כן היו נראות כתנאי קשיח, כדוגמת נטיעה מעל קווי בזק ובסמוך לקו מגסטראלי. עם זאת, לא תמיד נחלנו הצלחה, כך שאם אתם משוטטים ברחבי הפרויקט ומוצאים עצמכם שואלים מדוע באזור מסוים חסר עץ, הסיבה היא, לצערנו, ככל הנראה תשתיות אחרות.

הפרויקט בתהליכי ביצוע מתקדמים וסופסוף, לשמחת כולם, הקו האדום המיוחל החל לפעול! המרחבים הציבוריים במקטעי ארבע התחנות היו מהראשונים להיבנות ומוכנים מספר חודשים טרם הפעלתו. העבודות בשד' בגין לקראת סיום, למעט המקטע הצפוני אשר עתיד להתבצע בשנה הקרובה. רח' המסגר בעיצומן של עבודות, הביצוע ברחוב הרכבת ויהודה הלוי עד לפארק המסילה ממערב הסתיים ובקרוב יחלו גם העבודות ברח' הרכבת שבין המסגר לשד' בגין.

הפרויקט הוא חלק ממגמה עולמית הולכת ומתחזקת של השבת מרחב הרחוב האורבני להולכי הרגל ולרוכבים. אנו מקווים כי פרויקט זה יהווה נדבך משמעותי ביישום מגמה זו גם כאן בישראל ושדרת הקריה תשמש נאמנה ציבור רחב לעוד שנים רבות קדימה.

▲ רח' שאול המלך - לפני ואחרי

▲ שטח מדרכות - לפני ואחרי

מרכז העסקים החדש תל אביב-יפו

7,000,000	מ"ר בני
300,000	תושבים ומועסקים
22,000	בתחנת רכבת השלום בשנותיים שיא בוקר
500	איש בדקה יוצאים מהתחנה למדרכה
80%	מבאי התחנה הולכים לעבודה ברגל
8-13 מ'	רוחב מדרכה נדרש

▲ מרכז העסקים החדש

כך שהעצים גדלו בהתאם למפרט מיוחד ובליווי צמוד, וכלה בפיתוח ויישום ארבעה בתי גידול איכותיים המותאמים לתנאי השטח השונים ולדרישות העירייה. נפח בית הגידול המינימלי שהתקבל לכל עץ עומד על כ-8 מ"ק ושטח פתח העץ הסטנדרטי גדול מהמקובל ועומד על 2 מ"ר. הפרויקט מהווה **שדה ניסוי רחב היקף בארץ לבתי גידול במרחב הבנוי** - נעשה מיפוי של בתי הגידול ומעקב אחר התפתחות העצים.

רשת מוקדי פיתוח - מרחב אורבני פעיל ותוסס מצריך מוקדי שהייה ופעילות הפרושים לאורכו

הפרויקט, כפיילוט למתן שירות טוב יותר למשתמשים, הוצבו סככות המתנה רחבות הגדולות בכפי שניים מסטנדרט הסככות הקיימות בת"א.

רשת עצים - אחת המטרות העיקריות שלנו כמתכננים במרחב הציבורי בישראל היא יצירת רשת עצים רציפה ואיכותית, על כל יתרונותיה האקלימיים, הוויזואליים והסביבתיים. אנו גאים לומר כי הצלחנו לטעת למעלה מ-2000 **עצים חדשים** בבתי גידול ייעודיים. מטרה זו הושגה בסדרה של אמצעים: החל מבחירת מיני עצים עמידים ומגוונים דרך מכרז משתלות עצים מוקפד,

הרעיונות שלכם, הביצוע שלנו,
יצירות מופת במרחב הציבורי לשנים רבות

אתר: www.prodeck.co.il | טל: 1700-555-228

URBANIX
פתרונות ספורטיביים לפארקים

טל. 09-7404338 www.urbanix.co info.urbanix.co

אורבניקס פתרונות ספורטיביים לפארקים

ליווי וייעוץ לאדריכלים

MAX
מערכות

SMART™

אפליקציית אימונים

ידיות TRX

מתכווננות

מגוון אופציות
לתרגילי אימון

מתקני הכושר המדויקים
והמקצועיים בעולם!

09-7404338 • www.urbanix.co • info@urbanix.co

המותגים שלנו

▲ גשר מעל הוואדי במפגש עם נחל כופר

פארק אריאל שרון

תוכנית ניקוז ונוף - לחלום בגדול

אדריכלית נוף עליזה ברוידא ואדריכלית נוף שלומית זילברמן

תוכנית האב גובשה במשך מספר שנים ובשנת 2016 אושרה על ידי כל הגורמים הרלוונטיים. העיקרון המוביל היה שיהיה זה פארק טבע, שיקדם את שיחזור נוף הנחל הטבעי ואת סביבתו ככל הניתן. לשם כך, גובשה תוכנית ניקוז שמובילה את זרימת מי השיטפונות העיקריים בתעלה עוקפת, וכך מתאפשרת יצירת בתי גידול מגוונים בוואדי רחב

ועכשיו נגלגל את הסרט אחורה. התוכנית לשילוב של פארק ומפעל ניקוז בפארק אריאל שרון נולדה כבר לפני יותר משני עשורים, אבל באופן יוצא דופן נקבע כבר מלכתחילה שאת המפעל ההנדסי יובילו שיקולים נופיים, ולצורך זה הוקם צוות של תוכנית אב שבראשו עמד האדריכל הגרמני פיטר לאץ, מלווה במשרד אדריכלות נוף ישראלי, משרדנו, ברוידא-מעוז.

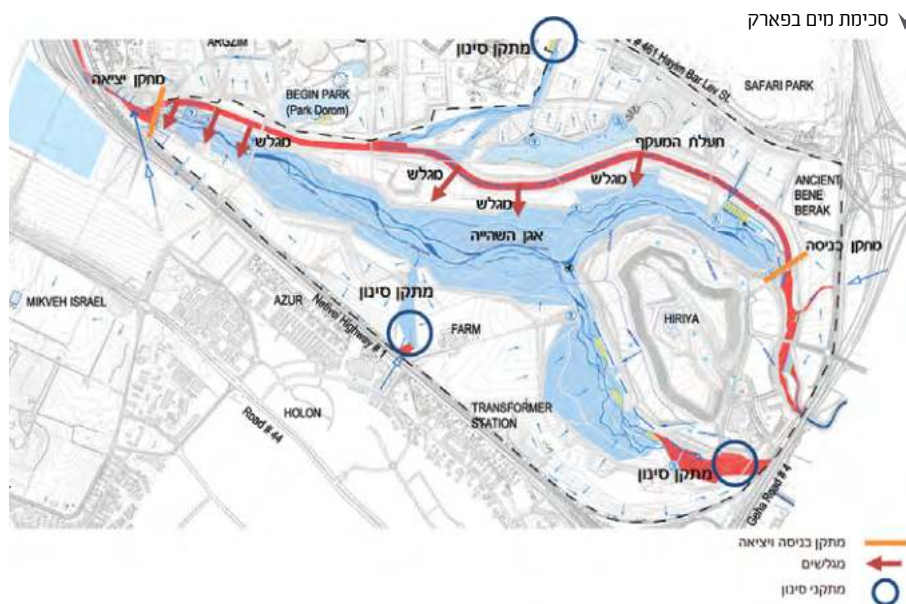
חולד קטן הציץ מתוך המחילה שלו. רעש מחריש אוזניים הקפיץ אותו. האדמה רעדה ורגשה מתחת לרגליו. להקת ציפורים נודדות עפה ממעל, קולטת מאופק לאופק מראה של אדמה הפוכה ותנועה רועשת. נער על אופניו נעצר מול גדר איסכורית לבנה שחסמה את שביל העפר בה נהג לרכב בפארק אריאל שרון.

קבוצת מטיילים בתצפית מעל חיריה הביטה על עשרות חרגולי ענק שהפכו את האדמה, ומאות משאיות ששינעו עפר מכאן לשם בקצב מסחרר.

מה קורה כאן?

קבוצת עובדים עם קסדות וביניהן שתי נשים עם כובעי אדריכלות נוף עמדו עם תוכניות בידיהן והביטו בהשתאות בשטח. לא ייאמן קנה המידה הזה, מלמלה אחת. בתוכנית זה נראה כמו שטח קטן, וכאן זה שדה תעופה... להיכן נעלמו קווי הגובה?

ככה זה כשעובדים בקנה מידה 1:2500, אמרה השנייה. הכל הופך גדול מאוד במציאות. אז מה שקורה כאן אלו העבודות להפיכת פארק אריאל שרון למאגר השהיה ענק, שימנע ממי השיטפונות של נחל איילון מלהגיע לתל אביב. ומה הדחיפות הפתאומית? הסיבה לפעילות המזורזת היא הקמת המסילה הרביעית באיילון, שתצר את תעלת האיילון במידת מה, וללא ויסות המים שמגיעים מנחל האיילון לתעלה, יש חשש בכד להצפות.

▲ מעבר הולכי רגל ואופניים מעל מתקן היציאה של נחל האיילון

▲ מעבר הולכי רגל מעל מתקן הכניסה לנחל

שיהווה גם בית קיבול ראשי להשהיית מי השיטפונות. הזרימה תעבור לוואדי בעזרת מגלשים רק באירועים קיצוניים של ספיקות גבוהות. אולם כדי שבכל זאת יהיו מים בוואדי, תופנה אליו זרימה קטנה בצורה מבוקרת במתקן כניסה (סכר). יציאת המים מאגם ההשהיה לכיוון תעלת האוילון מווסתת על ידי מתקן יציאה רב-מימדים בקצה המערבי של הפארק.

כדי להבין את קנה המידה הענק של הפרויקט, אי אפשר להימנע מקצת מספרים:

שטח הפארק הוא 8500 דונם, שמתוכם כ-3000 דונם שייכים למקווה ישראל. הקיבולת של אגם ההשהיה היא 6.2 מיליון מ"ק מים עודפי החפירה שנוצרו לצורך יצירת האגם הם כ-8 מיליון מ"ק אדמה. וכאן אנחנו מגיעים לעקרון נוסף חשוב של הפארק שמבוסס על תפיסה אקולוגית של שימור חומר באתר.

כדי לא להעתיק את עודפי העפר למקום אחר, הוחלט לשמור את כולם במסגרת הפארק. ולצורך זה תוכננה טופוגרפיה ייחודית, שמשמרת את כל עודפי העפר במקום, ולמעשה מייצרת נוף חדש. יש לציין שתפיסת העולם הנופית שגיבש אדר' נוף פיטר לאץ היתה שהנוף החדש לא צריך להיות רך וטבעי, אלא לשקף את העובדה שכל השטח, כולל ההר ויצירת גבעת הפסולת הענקית, עבר שינוי דרמטי כתוצאה ממעשה ידי אדם. ולכן קווי הטופוגרפיה וגם קווי תנועת השבילים והפיתוח הנופי משקפים כוונה זו. השטח שבו הטבע מתבטא בצורה חופשית יותר הוא בתוך הוואדי הענק ששטחו כ-2500 דונם, ובו יהיה חידוש בתי הגידול ותנועה טבעית של זרימת מים.

אנחנו, כאדריכלי הנוף המקומיים, התבססנו על תפיסה זו ויצרנו תוכנית כללית למכרז שהתוותה את המערך הטופוגרפי, ואת מערכת התנועה ומערכת הצמחייה בפארק. בהמשך הדרך, הפארק מתחלק למתכננים נוספים שמעבדים את התכנון הכללי לתכנון מפורט לביצוע באזורים שונים: משרד סטודיו מא באזור הכניסה, משרד מרגלית סוכני באזור פשט ההצפה, ומשרדנו בכל האזור המזרחי והדרומי של הפארק.

תוכנית האב התוותה את הכיוון, והתוכניות שאנחנו הוצאנו, שמסתכמות במסמכי העיצוב הנופי שהוגשו לוועדה המחוזית, יצרו את המסגרת לביצועה. הדבר החשוב ביותר בעבודתנו, לדעתנו, הוא יצירת התנאים שיאפשרו את שיקומו ויצירתו מחדש של נוף סביבת הנחל כסביבה אקולוגית מתפקדת. את הפיכת המקום לפארק מטרופוליני קולט קהל, ותרגום של הממשק בין האדם והטבע לתוכנית בת-ביצוע. הכוחות ההידרו-מורפולוגיים ימשיכו לפעול על הטופוגרפיה החדשה, תהליכי

10 ק"מ, שהקיף את כל הפארק בשביל רחב ונוח ללא הפרעת כלי רכב. הצופים מלמעלה מפסגת הר חיריה הסתכלו בהתפעלות על הפארק הירוק והמרהיב שנשקף למרגלותיהם, ותהו באיזה מהגשרים יעברו כדי לרדת לטיילת שמקיפה את הפארק. אלפי מטיילים הגיעו אל הפארק בעונות השנה השונות, חלקם ברגל, חלקם באופניים, חלקם ברכב וחלקם בעזרת המטרו שאחת התחנות שלו נקבעה בשולי הפארק, בשטח הקרוב לאזור. ועם החזון הזה - ואולי החלום הזה - נסיים ונקוה להתגשמותו המלאה...

הסחיפה, ההסעה וההשקעה ישנו ויעצבו בתהליך מתמשך את שטח הפארק החדש כבסיס להתפתחות ביולוגית. ואם נחזור רגע לכמה דמויות מתחילת המאמר, עם קפיצה קלה לעתיד.

לאחר שהסתיימו העבודות והשקט חזר והשתרר, החולד הקטן, שב לחפור את מחילותיו מתחת לאדמה. להקת הסנוניות הנוודת השקיפה ממעל, וראתה מרחבים עצומים של גבעות, חלקן מכוסות בעצים, ומדי פעם גוף מים שנותר בוואדי לאחר השיטפון. הנער רכב על אופניו במסלול ארוך של

צוות התכנון: תכנון נופי: משרד ברוידא מעוז - אדריכלות נוף - עליזה ברוידא, שלומית זילברמן, דותן אהרון, רות מעוז

תוכנית אב: משרד לאץ ושות' | הדמיות: טוטם

הידרו-אקולוג: אורי מורן | אגרונום: דני אלמליח | תכנון ניקוז ומים: פלגי מים | תכנון השקיה: קובי בוטבול

צוות פארק אריאל שרון: דן ליכטמן, אלון עמרם, נועה ברוש | ליווי, בקרה ואישור התכנון: צוות הוועדה המחוזית תל אביב, לשכת התכנון

צוות הנדסי: משרד תה"ל | מכרז שלב א': נתיבי ישראל | ניהול: משרד חפ"ת

אדריכלית נוף עליזה ברוידא ואדריכלית נוף שלומית זילברמן, משרד ברוידא מעוז

פשר המרחב ההליכתי כפשר החלום בפסיכואנליזה

רונית מורדוך אלמוגי ויעל שנהב שרוני

▲ תוכנית אסטרטגית להליכתיות בירושלים ב-GIS. באדיבות אילן גוייכמן, מנהל מחלקת GIS אגף תכנון עיר, עיריית ירושלים, 2023

▲ תוכנית יישומית לשדרוג שבילים ומעברים הליכתיים. באדיבות אילן גוייכמן, מנהל מחלקת GIS אגף תכנון עיר, עיריית ירושלים, 2023

התוכנית להליכתיות בירושלים מתווה רשת להליכתיות ברמה אסטרטגית בקנ"מ עירוני ותוכנית יישומית לביצוע עשרות שבילים ומעברים הליכתיים בקנ"מ שכונתי.

מטרת התוכנית האסטרטגית ליצור רשת הליכתית המעודדת הליכה רציפה, נוחה, נגישה ובטוחה, מנגישה תחבורה ציבורית, תומכת בהידוק קשרי קהילה, משרדרגת סביבה, משמרת ערכי טבע, נוף ואקולוגיה. התוכנית מחברת מוקדים ואת השטחים הפתוחים לסוגיהם (אתרי טבע עירוני, פארקים, גנים, טיילות, סמטאות, משעולים ומעברים ציבוריים) לכדי רשת עירונית ובכך בונה את השלד הירוק ההליכתי של ירושלים. הרשת מעגנת, מבססת, מפתחת ומשקמת שטחים פתוחים קיימים, חושפת חדשים בעלי פוטנציאל פיתוח ומנגישה את אלה לכלל האוכלוסייה.

בשנים האחרונות, לנוכח האתגרים שמציבים בפנינו משבר האקלים ומגמות הציפוף בבנייה, מתרחבת ההבנה וההכרה בחשיבות השטחים הפתוחים בתוך העיר, והצורך בשימורם.

בדו"ח מספר 1 בנושא היערכות מדינת ישראל לשינוי האקלים נכתב כי יש להכיר במשבר האקלים כאיום אסטרטגי לאומי. ההיערכות להפחתת היקף פליטות גזי החממה המהווים גורם מרכזי בהתחממות הגלובלית, הינה ע"י הפחתה בשריפת דלקים, הגורמת גם לפליטת פחמן דו-חמצני, והטמעת תהליכי התייעלות בכל מגזרי הפעילות האנושית. 25% ממקורות הפליטה של גזי החממה הינם בתחבורה. לפיכך, עידוד ההליכה הרגלית מהווה צעד אחד מיני כמה הננקטים על מנת להפחית את השימוש בכלי רכב.

השטחים הפתוחים בתוך העיר מקבלים משנה חשיבות גם לנוכח תהליכי צמיחת העיר. חיזוק המרקם הבנוי נעשה במקביל לחיזוק ושימור המרקם הפתוח כדי להבטיח מרחב ציבורי איכותי לתושבים.

התוכנית היישומית נגזרת מהתוכנית האסטרטגית ובמסגרתה מתוכננים לשדרוג עשרות שבילים ברחבי העיר. התכנון כולל סיווג השבילים והמעברים ההליכתיים לפי אופיים, מיקומם, רמות השירות ואופי הפיתוח, תוך מתן ערך עליון לפיתוח מקיים, חיזוק בתי הגידול, טיפול בסוגיות אקולוגיה, הידרולוגיה, מי נגר, זיהום אוויר, אשפה וכיו"ב, וליצירת קישוריות לאתרי טבע בלב העיר ובמעטפת העיר.

החלום הינו תופעה המופיעה בזמן שינה, כביטוי של הלא מודע, בתור תמונות, סמלים ודימויים. נתבונן מכאן במרחב ההליכתי וההולך בו דרך עולם פשר החלום על פי פרויד תוך התמקדות במושגים: "תמונה", "ביתיות", "משאלה".

התוכנית להליכתיות מבטאת שינוי תפיסתי לגבי חשיבותם של השטחים הפתוחים בתוך העיר והצורך בשימורם. בעיקר לנוכח האתגרים שצוינו לעיל. אין לנו יותר את הפריבילגיה להגדיר שטחים פתוחים רק על פי מיקומם, אופיים ו/או גודלם. התפיסה המנחה היא, שכל שטח שאינו בנוי הוא בבחינת שטח פתוח לכל דבר ועניין, השטח הפתוח מהווה חלק ממערך התשתיות בעיר והולך הרגל הוא הגיבור התנועתי החדש.

▲ סמטה בונציה. רישום: רונית מורדוך, 1991
▲ ביתיות ושייכות. רישום: רונית מורדוך, 1992. מתוך פרויקט גמר בנושא מערך שבילי הולכי רגל בלב תל-אביב בהנחיית פרופ' שאול עמיר

משאלה. פרויד כתב על ביטוי של משאלה בחלום, לרוב נסתרת מהמודעות, המתבהרת באמצעות אסוציאציות חופשיות, ועבודת ניתוח ופירוש. הרעיון שחלום יכול לבטא משאלה אינו מקורי כשלעצמו, והתגלית של פרויד על כן איננה בכך שחלום יכול לבטא משאלה ובגילוי של התת מודע, כי אם בכך שחלומות יכולים להתפרש באמצעות אסוציאציות חופשיות. החלום מבחינתו הוא דרך המלך ללא מודע.

המרחב ההליכתי מורכב ורב-גוני. יש בו שפה ולשון, דרמה, תמונות, צלילים ותנועה, עבר-הווה-עתיד. בתהליך התכנון ובחויית ההליכה קיימים החיפוש והמשאלה, במודע או שלא במודע, המובילים להשלט רבדים. פשר המרחב המתגלה מאפשר, כמו בפשר החלום, שחרור ובנייה של חוויה חדשה.

▲ פרויקט גמר בנושא מערך שבילי הולכי רגל בלב תל-אביב. רונית מורדוך, 1992. בהנחיית פרופ' שאול עמיר.

ביתיות. נושא נוסף שמתייחס אליו פרויד הוא תחושת הביתיות. אנתוני וידלר כותב על כך בספרו The Architectural Uncanny: שורשי ה-uncanny או ה-unheimlich...נטועים ב-heimlich כלומר, בסביבה הביתית. בהקשר זה מעלה המונח בעיות של זהות סביב העצמי, האחר, הגוף הנוכח והנעדר: ולכן כופה אינטרפרטציה של היחסים בין נפש האדם ומגוריו, הגוף והבית, היחיד והמטרופולין. מקושר באמצעות פרויד למוטיב המוות ולתשוקה הבלתי אפשרית לחזור אל הרחם, ה-uncanny פורש כמרכיב דומיננטי בנוסטלגיה המודרנית, עם התאמה מרחבית אשר נוגעת בכל אספקט של החיים החברתיים.

התחושות המלוות את החלום יכולות להיות נעימות, ה-heimlich, ועשויות להיות גם קשות, כאלה המבטאות פחד, חרדה, בושה, ואיום, ה-unheimlich.

"האדם הוא תבנית נוף מולדתו" מתקשר אצלנו לבית ושייכות, ל-Heimlich. ה-unheimlich נחווה כשאנחנו מרגישים חוסר שייכות לסביבה בה אנו חיים, לא מרגישים בית, בבית.

הציפוף העירוני ומעבר לבנייה במגדלים, מעלה חששות של התפתחות סביבה חדשה ולא מוכרת, מנוכרת, כזו שתאבד את ה-heimlich. בין הבינוי החדש נרקם המרחב ההליכתי, שתכנונו יכול ליצור ולהחזיר את תחושת הביתיות, המוכרות והשייכות.

הרווח (הנופי) מאפשר את המרווח (הנפשי). הנשימה.

החוץ הופך להיות ה-heimlich, כמו שכתב פרויד: Space may be the projection of the extension of the psychological apparatus המרחב ההליכתי מהווה שכבת חיים הטווה את היחסים הביתיים, הדינמיים, האינטראקטיביים, האישיים, הבין אישיים והחברתיים. כאן נוצרת משמעות.

תמונה. במרחב ההליכתי, כמו בחלום, יש רובד גלוי ורובד חבוי, והפעילויות כולן נוגעות בחוויה חושית. "החלום הגלוי" הינו רצף של תמונות המכסות משמעויות נסתרות - "החלום החבוי". גם החולם וגם ההולך בשביל עוברים דרך עולם תמונות ויזואלי. בתהליך העבודה על פשר החלום מתרחש תהליך של פירוק התמונות והרכבתן מחדש בקונטקסט עכשווי. עבור המתכנן וההולך, תמונות השביל מייצגות את הכאן ועכשיו אבל גם מגלמות בתוכן רובד חבוי של זיכרונות עבר, בין אם במודע או שלא במודע.

כדי להגיע לפשר החלום ובאנלוגיה לכך לפשר המקום, צריך קודם כל לחקור, לפרק, ולעבור דרכו שלב אחר שלב. כפי שתהליך הטיפול האנליטי הוא במהותו 'היסטורי-ארכיאולוגי' דרך מתן חשיבות קריטית לכאן ועכשיו, כך גם תהליך התכנון של המרחב ההליכתי.

החולם מדבר רצף של אסוציאציות הנקשרות לתמונות החלום, ודרכן ניתן לפרש את החלום. פשר החלום עשוי להשתנות בהתאם למפרש אותו. הפרשנות הינה אישית ולכן יכולות להיות מספר פרשנויות לאותו החלום. כך גם התמונות במרחב ההליכתי, המפורשות על ידי הן המתכנן והן ההולך בו ממקום אישי, כך שאותו מקום יקבל פרשנויות שונות וייחודיות.

בשני המקרים נוצרת שפה, המקבלת משמעות רק בשעה שמתרחש תהליך אינטראקטיבי. אמנם כל אירוע קיים כיחידה בפני עצמה, אך המשמעות נוצרת כתוצאה מתהליך הקשור בקומוניקציה ואינטראקציה. החלום עבור החולם הוא משמר שינה בלבד כל עוד לא תורגם לשפת המילים ופורש ע"י האחר. והמרחב ההליכתי ללא ההולך בו מממש רק חלקיות מהפוטנציאל הגלום בו - אוצר בתוכו תרומה לשמירת ערכי אקולוגיה, בוטניקה, נוף ואקלים, אך לא משמש ככלי שירות אורבני במובן שמספק שטח ציבורי פתוח ירוק מתפקד, דמוקרטי, ממגנט לאינטראקציות חברתיות, זמין ונגיש לכל.

שירו של נעם חורב מיטיב לבטא את אלה:
עיר ואדם (מתוך שמש בצנצנת 2022)

"לא משנה כמה תטייל
בעיר הגדולה
אף פעם לא תספיק
את כל כולה

גם אם תצעד בה שעות
בכל רחוב או מסילה
תמיד יהיו בה סמטאות
שאף אחד עוד לא גילה -
קרעי חיים וגרוטאות
מבעד דלת נעולה

יהיו בה חצרות צרות
בהן שום איש עוד לא ביקר
חיות בטון
שורות-שורות
שמסתירות עבר בווער
רחוק מעבר לגדרות -
לעיר תמיד יש צד אחר.

לא משנה כמה תטייל
בתוך אדם,
לאורכו ולרוחבו -
אף פעם לא תכיר באמת
את כל כולה.

בסוף יהיו בו עוד צדדים
שנשארים תמיד בצל
צחוק מודחק של ילדים
ושיר מושחק
וסוד אפל
עמוק בפנים רוקדים פחדים -
כספת נצח מברזל

וגם אם נדמה לך
שכבר זחלת
בכל המחילות
ושלא נשאר דבר להכיר -

תמיד יהיה עוד משהו
שמחכה להתגלות
בנפשו של אדם,
בלבה של העיר."

דיון

"מבעד לחלון אינני רואה כוכב:
משהו קרוב יותר
אם כי עמוק יותר בתוך החושך"
(Ted HUGHES 1982:13)

המתמטיקאי הצרפתי פואנקרה (1952) אמר:

"כדי שתהיה לתוצאה חדשה ערך כלשהו, עליה לאחד מרכיבים - הידועים זה
זמן רב, שהיו עד כה מפוזרים ולכאורה זרים זה לזה, ולהכניס לפתע סדר
במקום שבו שלט אי סדר למראית עין. כך מתאפשרת לנו התבוננות על כל
מרכיב במקומו כשלם".

החיבור החדש של שבילי העיר ירושלים חשוב, לא רק בזכות עצמו, אלא
שהוא מקנה ערך לשבילים הישנים, שאותם הוא מאחד. השבילים המחוברים
קוראים לאדם הבודד לצאת אל המרחב הפתוח ולצפות בכוכבים.
פרויד טען שכדי להתמודד עם המציאות נדרש האדם לפתח חשיבה. בני
האדם מעצבים את העולם למטרותיהם. החשיבה נועדה לחבר את הדחף
לפעולה. פרויקט ההליכתיות מכניס חשיבה לפעולת איחוד השבילים. מחבר
בין חלקים מנותקים. מייצר גשר ומשמעות. "פירוש החלום הוא דרך המלך
להכרת הלא מודע בחיי הנפש". פרויד ניסה לחבר בין שפתה הפרטית
והסובייקטיבית של הנפש, לבין שפתו הציבורית האובייקטיבית של המדע.
מראות וקולות הרחוב נדחסים לתוך החלום ואל המרחב האנליטי דרך
פירוש החלום.

מילוי המשאלה, הבא לביטוי בפירוש החלום של פרויד הריהו יצירת סדרת
דימויים ויזואליים בעלי משמעות, המהווים כמעין שביל הליכה בתוך עולם
הנפש של האדם, כדרך למילוי משאלותיו.
ממשיכו של פרויד, קליין וביון במיוחד יטענו כי פעולת החלימה הנה פעולה
מתמשכת המתרחשת הן בהקיץ והן בשינה. היכולת לחלום היא תנאי
ליקיצה, ליצירת קשרים בין אלמנטים שונים - מודעים ולא מודעים, נסבלים
ובלתי נסבלים - מהם מורכבת החוויה. האדם ההולך בשביל הוא החולם.

שירו הנהדר של נעם חורב עיר ואדם משווה בין נפש האדם לשוטטות
ברחובותיה של עיר גדולה:
"...לא משנה כמה תטייל בתוך אדם, לאורכו ולרוחבו
אף פעם לא תכיר באמת את כל כולה....
... לא משנה כמה תטייל בעיר הגדולה
אף פעם לא תספיק את כל כולה...."

פרויד במאמרו המשורר וההזיה כותב: "המשוררים להוטים תמיד אחרי
צמצום המרחק שבין הייחודי שלהם לבין המהות האנושית הכללית. כל אדם
יש בו את המשורר".

ואומר ברוח זו:
כל הולך בשבילי העיר,
יש בו את העיר כולה
בתוכו.

רונית מורדוך אלמוגי, אדריכלית נוף, אדריכלית המרחב הציבורי בצוות אדריכל העיר, עיריית ירושלים. בוגרת תואר ראשון בהצטיינות מהטכניון (1992) ותואר שני
מאוניברסיטת הרווארד (1997).

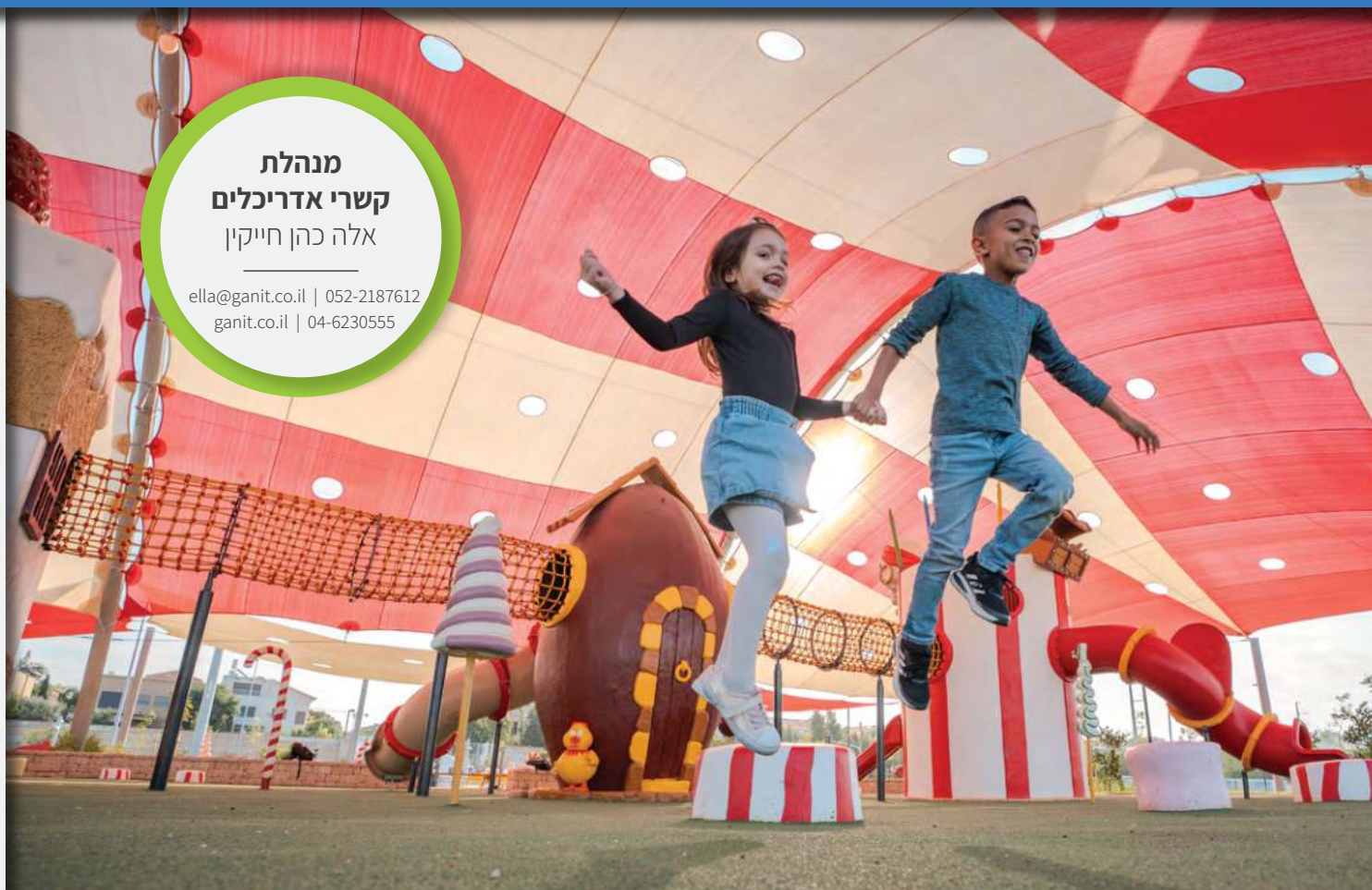
יעל שנהב שרונ, פסיכולוגית קלינית ופסיכואנליטיקאית. מדריכה למבוגרים ילדים ונוער. חברה ויו"ר לשעבר של אפק - חל"צ (חברה לתועלת הציבור) העוסקת
בחקר תהליכים סמויים וגלויים בפרט בארגונים ובחברה.

שירות אישי לאדריכלי נוף לתכנון שטחים ציבוריים

מנהלת
קשרי אדריכלים
אלה כהן חייקין

ella@ganit.co.il | 052-2187612
ganit.co.il | 04-6230555

פארק יום הולדת פתח תקווה

פארק גהה בני ברק

פארק רעננה

שיקום מחצבות – אפשר לחלום בגדול

אדריכלית נוף לי קמחי

▲ מחצבת עין חרוד שיקום בור צפוני

ושימור השטחים הפתוחים כמשאב לטובת הציבור הרחב בראייה מקיימת ובתכנון משותף עם הרשויות האחראיות על השטח. שיקום מוצלח לדעתי הוא כזה שלא רק משנה את פני המקום אלא מביא למהפך בדימויו בתודעה של הקהילה והמבקרים. זהו החלום הראשון בחשיבותו המלווה את פעולתנו בקרן ואת פעולתם של האדריכלים ואדריכלי הנוף שעובדים עבור הקרן בתכנון שיקום המחצבות.

לאחר סיום החציבה והגדרת המחצבה כנטושה אז יכולה הקרן לשיקום מחצבות להתחיל את הליך שיקום המחצבה. מבחינה סטטוטורית על ייעוד הקרקע המאושר להתאים לאופי הפיתוח המבוקש

מפרה מערכות אקולוגיות, הורסת בתי גידול של חי וצומח ומשנה את משטר הניקוז. החציבה עשויה להותיר אחריה מפגעים בטיחותיים ולזמן לשטח המופר - כשאינו מטופל - מפגעים סביבתיים שונים כגון פסולת, חומרים מזהמים והתבססות של צמחיה פולשנית. פעילותה של המחצבה מייצרת מפגעי אבק הנישא באוויר, תנועת משאיות עמוסות בחומר ופיצוצים ורעש הנשמעים למרחוק. "טווח ההשפעה" הרחב של המחצבה גורם לה להיות מקור לסבל עבור היישובים שבשכנות אליה.

מטרתה העליונה של הקרן לשיקום מחצבות היא שיקום שטחי חציבה מופרים פגועים ונטושים

בנוף הישראלי ברחבי המדינה פזורים מאות אתרי חציבה נטושים (מבוסס על נתוני סקר מחצבות נטושות שערכה הקרן). בהם מחצבות ענק, בולטות למרחוק ביחס לסביבתן, שם נחצבו חומרי גלם בהיקפים נרחבים לשימוש בתעשייה הישראלית. ישנם גם הרבה מאוד אתרים בינוניים ואפילו קטנים בהיקף של דונמים ספורים, לדוגמה בורות ששימשו לצרכי בנייה מקומיים ונחפרו בצמידות לפרויקט בבנייה, סלילה או פיתוח.

המחצבה נחוות כפצע השונה מסביבתו ומכונה רבות "צלקת בנוף". עצם פעולת החציבה - גריעה של חומר מפני השטח ומעומקו, מביאה להרס הקרקע והסרת שכבת האדמה והצמחיה ובכך

מתלול צורים. מתוך ארכיון הקרן לשיקום מחצבות

פארק המחצבה באר שבע

ולסוגי השיקום אותם הקרן מוכשרת לבצע על פי חוק. מכך שעל ייעוד הקרקע החדש לאחר סיום החציבה להיות מסוג ציבורי ופתוח כגון - שטחים פתוחים, שטח ציבורי פתוח, חקלאות, יער, שמורה, גן לאומי וכו' וגם מתקנים הנדסיים מסוימים. בשלב התכנון המפורט נדרש להתייחס ולטפל בכלל המפגעים שבאתר תוך פיתוח לפי מספר עקרונות מנחים שאנו מקפידים עליהם בכל תכנית שיקום של הקרן - הנגשה ובטיחות על פי החוק, מחזור ושימוש בחומרי הגלם במצויים באתר והטמעת האתר המשוקם בסביבתו.

לעיתים נוצר מצב בו המחצבה הנטושה משתלבת בתוך פיתוח עירוני ויש לכך דוגמאות נהדרות בכרמיאל עם פארק הגליל שתוכנן ע"י משרד מילר בלום או בבאר שבע שם חנכנו במאי 2023 את "פארק המחצבה" בשיתוף עיריית באר שבע וקרן ברכה. הפארק בבאר שבע תוכנן ע"י סטודיו מה ליצירת מרחב פעיל לתושבים המשלב שימור מצוקים ובורות חציבה התורמים להגדרת חללים ייחודיים ופינות אינטימיות בפארק.

כל שיקום הינו עולם ומלואו של שיקולים מקומיים ייחודיים לאתר. עקרונות התכנון שהוצגו מתייחסים לסוגיות טיפוסיות לשיקום שטחים מופרים ובפרט כאלו בהם ההפרה של תוואי הקרקע היא הדומיננטית כמו במקרה של מחצבות. בעבודתנו אנו פועלים תוך שיתוף פעולה והיזון חוזר עם רשויות מקומיות, רשות הטבע והגנים, קק"ל וצוותי תכנון בהם חברים בעלי מקצוע מתחומים רבים התורמים מניסיונם האישי להצלחת הפרויקט. בכל שיקום בוחנת הקרן כיצד בגלגולה החדש תהפוך המחצבה ממפגע למשאב בעל ערך, עוגן ומוקד עבור הקהילה המקומית שתוכל ליהנות ממנו ולהתגאות בו, מרחב פתוח לרווחת כלל תושבי ישראל לשנים רבות.

לצד התנאים הפרקטיים, המאפיינים והממדים הפיזיים של מחצבות כגון מדרגות חציבה, בורות ומצוקים הינם רבי רושם ומהווים נקודת מוצא ייחודית לתכנון אדריכלי. זו הזדמנות להתבונן במרחב הפנוע ולמצוא בו השראה ואף אלמנטים ראויים לשימור ולעבוד עם חלל מוגדר ומנותק במידה מסביבתו.

ביטוי לכך ניתן לראות בשיקום המחצבה במתלול צורים משנת 1993, אשר תוכנן ע"י יהודית גרמי בשיתוף האמנים דליה המאירי ודורון בר-אדון ושוקם כחניון דרכים יוצא דופן לצד כביש 854 מצפון לכרמיאל. קירות המחצבה ומפלסיה יחד עם הסלעים המקומיים שולבו בתכנון ליצירת מרחב פיסולי פנטסטי הצופה על העמק ומאפשר ביום טוב תצפית עד מפרץ חיפה. דוגמה מהשנים האחרונות ניתן לראות במחצבת עין חרוד שנמצאת ממזרח ליישוב גדעונה. שם בוצע בין השנים 2018-2019 שיקום של בור המחצבה התחתון בשיתוף קק"ל. בתכנון הציע אדריכל הנוף ערן געש לשמר את אחד ממתקני החציבה הנטושים שתכליתו אכסון והפרדה בין חצץ בדרגות גריסה שונות כאלמנט בעל ערך פיסולי שגם ימחיש וינציח את הסיפור של המקום.

לי קמחי אדריכלית נוף, אדריכלית הקרן לשיקום מחצבות מזה ארבע שנים. בוגרת המסלול לאדריכלות נוף בטכניון ובעלת תואר שני בעיצוב אורבני מבצלאל

ח.פ. 512194051

פטוריז הצללה ומתקני משחק בע"מ
paturiz.co.il | 054-4448146

▲ מדבריום. צילום: יוסף ברטון ורועי צבי

ג'ירפה ואריה בגן המדע

אדריכל נוף ליאור וולף

ועוצבו כיווני המבט, כדי למנוע הצטלבות מבטים בעת הצפייה בבעלי החיים ושזו תהיה נטולת חסמים.

במדבריום ארבע סביבות מחיה שונות ובכל אחת מהן בעלי חיים, נוף וצמחייה המאפיינים את תצורת המדבר אותה היא מייצגת: קניון, ערבה, נווה מדבר וסוואנה. החאן, שמהווה מעין סביבת מחיה אנושית, מאפשר אתנחתא ומפגש עם בעלי חיים מדבריים ומבויתים.

מערכת השבילים בפארק מאפשרת הליכה בשביל טבעתי רחב ומוצל, אשר ממנו יוצאים שבילים משניים המובילים לתוך סביבות המחיה. הטיול בגן דומה לחוויה של טיול בטבע, כאשר בכל פעם מגלה המבקר מבט חדש ולאורך השבילים המתפתלים נחשפים בעלי חיים שונים, מסקרנים ומותאמים לסביבת המחיה.

במתחם הכניסה, לצד מבנה המנהלה, תוכננו שתי רחבות המקבלות את קהל המבקרים בצידו החיצוני והפנימי של הגן ומאפשרות המתנה, התארגנות והתכנסות לקראת יציאה לטיול. המבקרים בפארק זוכים להצצה אל מאחורי הקלעים של הטיפול והתפעול בפארק החיות

בטבע ומקבלים מקלט בגן. יש שנפגעו ועברו שיקום או כאלה שגדלו בשבי וסומנו באופן שלא ניתן להשיבם.

פארק החיות מקדם תוכנית שימור ורבייה של מינים בהכחדה מתוך כוונה להשיב לטבע את הצאצאים. תרומתו בקידום חקר זואולוגי חשובה אף היא וחלק מהכנסות הפארק מועברות לשיתופי פעולה בנושא עם רשות הטבע והגנים. בנוסף, הוקם בפארק בית חולים וטרינרי מתקדם המטפל גם בחיות בר פגועות.

כך גובש הרעיון המרכזי של 'מדבריום': פארק חיות מדברי, חינוכי, אינטראקטיבי - הראשון מסוגו בעולם.

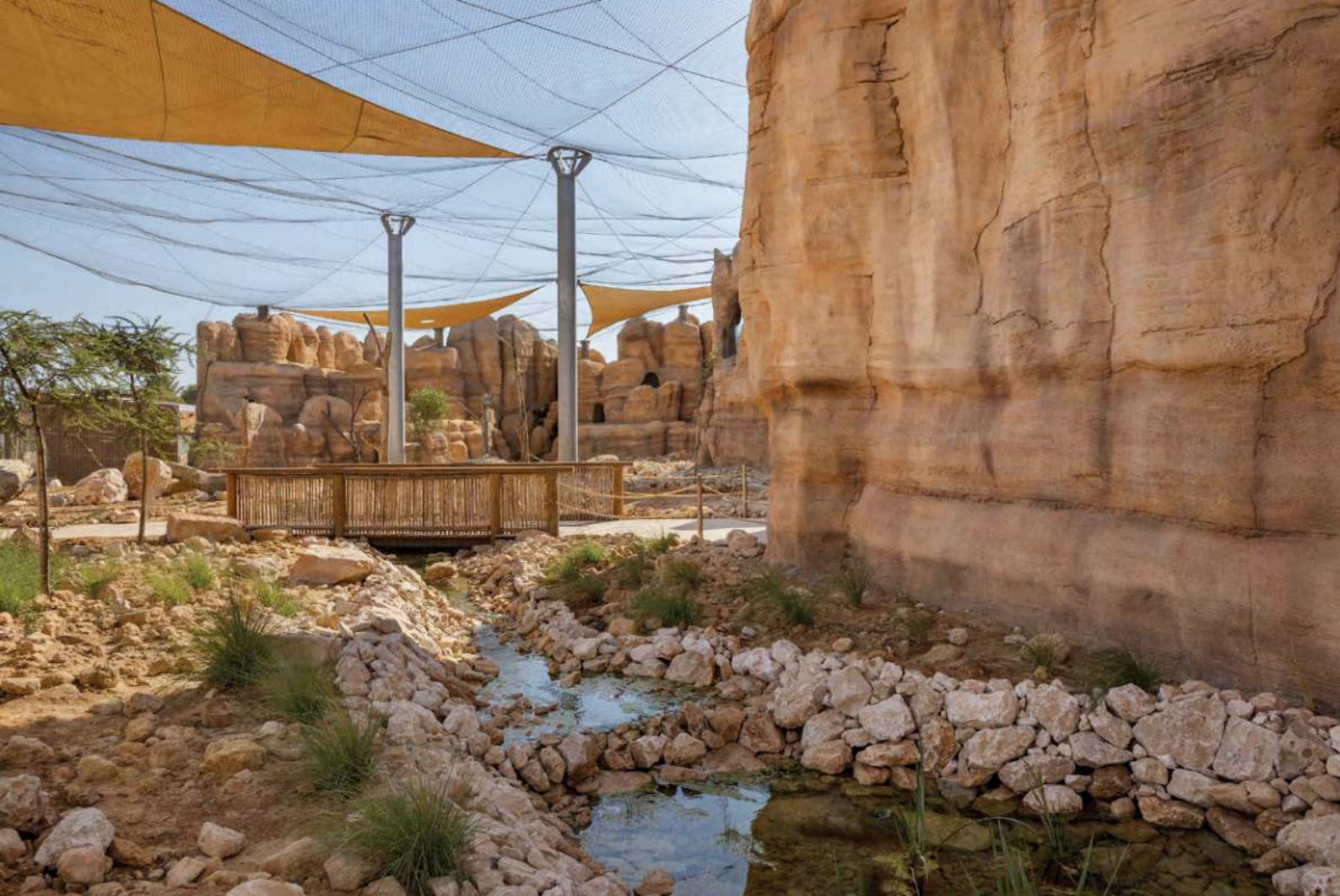
על מנת ליצור חוויה והיכרות אמיתית עם בעלי החיים, עוצבו סביבות המחיה באופן שמדמה עד כמה שניתן את בתי הגידול הטבעיים. נעשה מאמץ לצמצם חסמים ויזואליים במפגש בין מבקרים לבעלי החיים, תוך שמירה על הבטיחות של אלו ואלו. לטובת מטרות אלו, נעזרנו בכלים נופיים רבים ביניהם עיצוב טופוגרפי ושיפועי קרקע, חפירים רחבים, אלמנטי מים, גדרות נסתרות ועוד. בשל מורכבות המתחם, נבדקו המבטים מכל תצפית

בחמש השנים האחרונות משרדנו זכה לקחת חלק בשני פרויקטים מיוחדים, רב-תחומיים המשלבים תוכן, מדיה, עיצוב מוצר, מדע, זואולוגיה ותחומים אחרים, שעל תכולתם היינו אחראיים אנו, אדריכלי הנוף. שני הפרויקטים מייצרים עולמות אסקיפטיים המזמינים את המבקר בהם לברוח אל מרחב חוויתי, אחר מהעולם שמסביב.

מדבריום פארק החיות ע"ש ג'ק ג'וסף ומורטון מנדל, באר שבע

האיגוד העולמי לשמירת טבע ומשאבי טבע מפרסם מידי שנה את "הספר האדום" - דו"ח מעודכן על מצב המינים החיים בטבע, זאת מתוך כוונה לעודד שימור, להצביע על מינים הנמצאים ברמות שונות של סכנה ולכוון את מאמצי השימור. הרשימה הזאת מונה אלפי מינים והיא הולכת וגדלה מידי שנה.

פארק החיות החדש בבאר שבע נולד מתוך הרצון לקדם חינוך לשמירה על בעלי החיים, על ידי למידה עליהם והזדהות איתם, ובכך לעורר אמפתיה ורצון לפעול למענם ולהטיב עימם. המינים שנבחרו בקפידה אינם יכולים לחיות

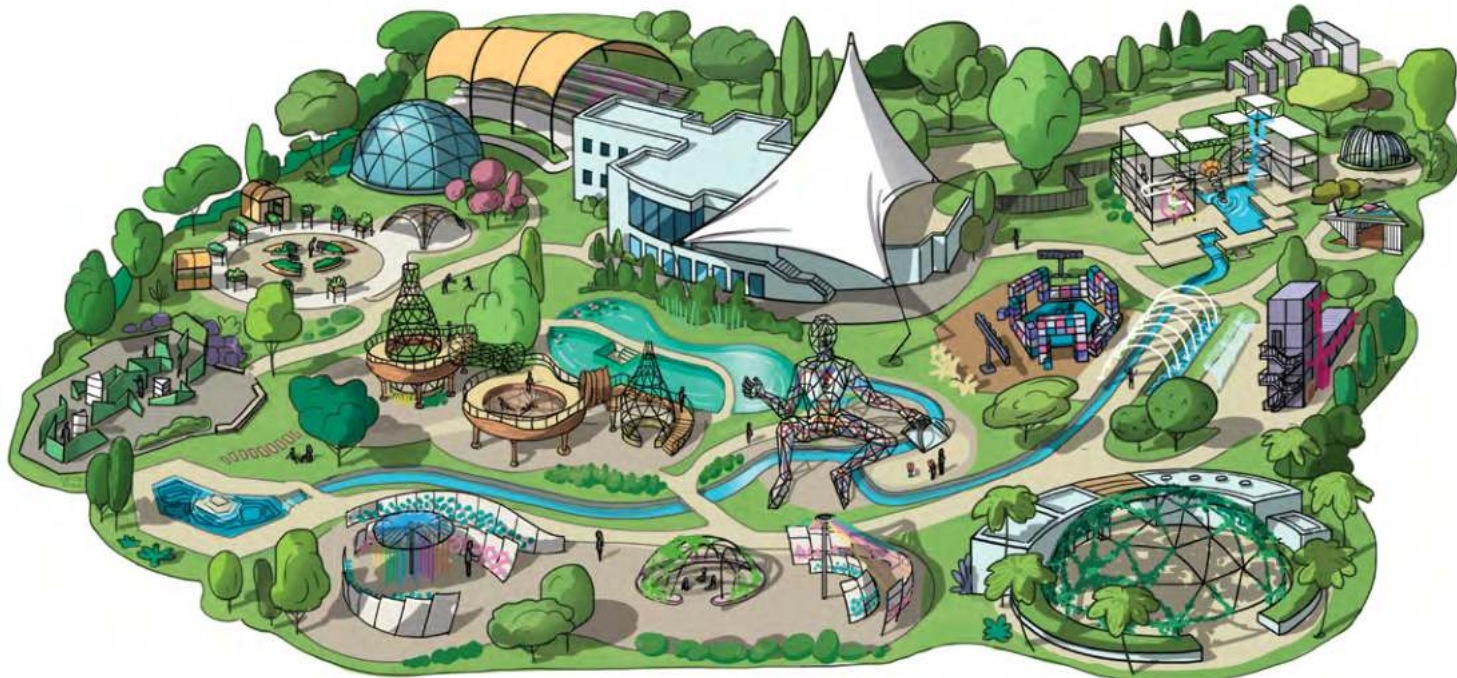
▲ מדבריום. צילום: אסף פינצ'ק

▲ מדבריום. צילום: אסף פינצ'ק

ויכולו לצפות בטיפולים שניתנים לבעלי החיים, בחדר הניתוח ובמטבח. המבקרים בגן לומדים על תכונות מיוחדות של המינים השונים בעזרת מתקני משחק אינטראקטיביים אשר תוכננו בצמוד לתצפיות על בעלי החיים. המשתתף נדרש להבין את ייחודיות החיה ולהתחקות אחריה על מנת להצליח במשחק: לעוף כמו עוף דורס, לטפס כמו יעל, לרוץ כמו ברדלס ועוד. לאורך השביל הראשי תוכננו אזורי משחק, "הוט-ספוטס" החושפים את המבקרים אל ההיבטים השונים והייחודיים לחיים במדבר: הסוואה-בולטות, יום-לילה, יובש-מים ואחרים. בגן ניטעו למעלה מ-1300 עצים במטרה להצל על צירי ההליכה, בשילוב פרגולות רבות והצללות במתחמי התצפית והמנוחה. תכנון הצמחיה הקפדני נעשה מתוך התאמה לסביבות המחיה והכוונת המבטים.

צוות התכנון במשרד:
אורה חכם רפאל, עופר רפופורט וליאור קונפינו כהן
אדריכל מבנים: אסף לרמן
אינטראקטיב: התעשייה
תוכן: Play plus

▲ איור: ליאור ארדיטי

גן המדע, מכון ויצמן

גן המדע ע"ש קלור פעל כעשרים שנה (1998-2020) ועם פתיחתו, הוכר כמוזיאון מדע פורץ דרך ומושא לחיקוי, בהיותו מוזיאון המדע הראשון בעולם באוויר הפתוח. בשנותיו הראשונות זכה הגן במספר פרסים בינלאומיים.

עם התבגרות הגן והבלאי הגדל, חלה הפחתה בכמות המבקרים ובפעילויות שהגן הציע. לאור זאת, הוחלט על יציאה לתהליך התחדשות מסיבי ומקיף של הגן, באופן שישקף את המסר המרכזי שמכון ויצמן ומכון דוידסון מבוססים עליו: **הנגשת מדע עדכני, דינמי ומתחדש, ברמה מצטיינת, לכלל קהלי היעד, במגוון אמצעים ואפשרויות.**

חווית הביקור בגן המדע שונה מביקור במוזיאון מדע סגור.

בהיותו מרחב פתוח, גן המדע מלמד את עקרונות המדע בדרך חדשנית וטכנולוגית וזאת בזמן השעות באוויר הפתוח. אור שמש ישיר, צל, גופי מים שונים, מתקני משחקים, צמחיה, יצורים חיים ועוד, הם חלק מהמרחב החוויתי. ייחודו של הגן נמצא בחיבורים הטבעיים בין מרכיבים אלו לבין המדע והדינמיקה ביניהם. התפיסה החינוכית-מדעית מזמינה דיאלוג פעיל של המבקר עם הגן, השפעה על תוכנו והשארת חותם גם עבור אחרים. מהגן הוותיק נשמרו מעט מן המוצגים לשימוש חוזר והם מוצגים בכיכר המורשת המקבלת את פני המבקרים עם הגעתם, ומספרים את סיפורו של הגן הקודם. עוד נשמרו המבנה הקיים שעבר שיפוץ והפך למוזיאון וכן, מבנה המתיחה שהצליל עליו ועל סביבתו הקרובה.

הגן מתוכנן כמתחמים המהווים גלריות מוזיאליות באוויר הפתוח. במתחמים ניצבים מוצגי דגל הנראים למרחוק, מספרים סיפור ומשמשים כנקודת עוגן במרחב כאשר המוטיב המקשר ביניהם הוא סיפור המים. לא עוד מתקנים ספורדיים אלא מערכת מרכזית אחת המניעה את הדינמיות של מרחב אומנותי, חוויתי ומדעי. בחירה במים בהתבוננות מדעית היא דבר מתבקש ובישראל, כמדינה עם אקלים חם, עוד יותר.

משחק גדולה, המכילה בחלקה את מתקני מוזיאון המדע הקלאסיים. המכונה מעודדת חקר והבנה של תהליכים מכניים מזוויות שונות. המים הם חלק ממערכת ההנעה של המתקן ומדגימה אלמנטים שונים בהידראוליקה: זרימה, לחצים, כלים שלובים, שאיבה, גלים ועוד. שכבת הצמחיה תומכת בנושא המתחם ותוכננו בו צמחים המושפעים מתנועת הרוח, זזים ומשתנים כמו דגניים ועצי צפצפה.

בגן מתחמים נוספים: 'האקוספירה', כיפת זכוכית קיימת, שתוסב למיצג שינוי אקלים אימריסבי ואמפיתיאטרון המעוצב בצורת הטבלה המחזורית כאשר שלטי מתכת בצבעי קבוצות היסודות יוצבו במושבי. בעתיד הקרוב מתוכנן להיבנות אולם לתצוגות ולאירועים.

צוות התכנון במשרד:

עומר גולד - שטיין, מיקה כהיראל

תוכן מוצגים ועיצוב:

פאסט מיזיק - אמיר שור, ג'קה וינוגרד ואלעד כהן

כל מתחם מאופיין בתכנון שונה, עולם בפני עצמו של חומרים, פרטים, צבעוניות, צמחיה וחוויה שונה. גם הנחל, אלמנט המים שחוצה את הגן כולו ומשחק כמוטיב חוזר, מתבטא באופן שונה ובעיצוב ייחודי בכל מתחם.

התכנון והעיצוב הנופי מוסיפים רובד של תוכן והם חלק אינטגרלי ממנו. הגן תוכנן בתפיסה הוליסטית של מוצגים ופיתוח, וביחד הם מספרים את הסיפור החדש של הגן, כמקשה אחת. בכל מתחם, שכבות הנוף השונות מוסיפות רבדים משלימים למוצגים דרך עיצוב, חומריות וצמחיה.

הטיול בגן הוא מעגלי, אולם ישנה מערכת תנועה משנית המאפשרת סיור של שוטטות.

מתוך התבוננות בטבע נבחרו שמונה עולמות תוכן - שמונה נקודות מבט מזוקקות אשר כל אחת מהן יכולה לספר את הסיפור של עולמנו בעוצמה, בעומק ובמגוון רחב של נושאים מדעיים, חזיוניים ואומנותיים.

לדוגמה, מתחם 'הכל תנועה' הינו מתחם מודולרי העוסק במכניקה. המתחם הוא למעשה מכונת

ליאור וולף, אדריכל נוף בוגר הטכניון, מנכ"ל ובעלים "צור-וולף" אדריכלי נוף

אדריכל, תכנן את החלום שלך, אנחנו נגשים לך אותו.

תוחמי האלומיניום הטובים בעולם
למפגש מושלם בין מגוון חיפויים על קרקע וגגות

ניהול נגר עירוני
עפ"י דרישות מנהל התכנון

ביצוע גגות ירוקים
לעומסים עד 235 טון למ"ר

גנרון היא היבואנית והמשווקת המובילה בישראל במתן פתרונות מקיימים לפיתוח תשתיות גינון, פיתוח נוף וסביבה עם התמחות בגגות ירוקים, טיפוח תת-הקרקע של העץ בעיר, ניקוז וניהול נגר עירוני.

בסל מוצרינו עשרות מוצרים ייעודיים הנמצאים בשימוש תדיר במפרטים של אדריכלי בניין ונוף, מתכננים, מהנדסים ויזמים ברחבי הארץ. מוצרינו, חדשניים וייחודיים, נבחרים בקפידה - תוך התאמה לצרכי הלקוחות ולצרכי הסביבה.

DO graphic Design

גנרון היא הנציגה הבלעדית בישראל של היצרנים המובילים בעולם בתחומם:

DuPont™ • Optigreen • GreenMax • Permaloc • Bontecgeo® • Atlantis • TreeBuilders

www.ganron.co.il למידע, פרויקטים ומגוון לקוחותינו בקרו באתר

info@ganron.co.il | 050-5321705 | 04-9841572

950
יותר לקוחות מרוצים

155,000 מ"ר
יותר תשתיות פיתוח
וגינון גגות ירוקים

35
יותר שנות נסיון

בתמונה: קומה 6 במגדל צ'מפיון, רמת גן

▲ מלון קינג דיזייד. צילום: גיל טייכמן - מערכות עיצוב תאורה

להתנתק להתחבר

תכנון נופי של בתי מלון

אדריכלית נוף מיכל טורנר

בבסיס התכנון עומדות שאלות מהותיות: מה החוויה אותה היינו רוצים להעניק לאורח? איך מייצרים מקומות להתנתקות? מקומות למפגש? מה ייחודי למקום? על מה הוא צופה? מהות הקשר בין הפנים לחוץ? הקונפליקט הקיים בין הרצון להיות מקושר לסביבה כדי להכניס את הנוף הסובב פנימה ולשלוח מבט רחוק החוצה, לבין הרצון להתכנס, להתבודד, להעניק למבקר חוויה פרטית המנותקת מעוברי אורח. כל אלו מתורגמים לפרטים המייצרים ייחודיות עיצובית ונופית. ייחודיות זו קריטית להעצמת החוויה עבור האורח. **מלון קינג דיזייד**, מלון ותיק, גן עבות, מעוז של מסורת. עם זאת, התכנון המחודש חייב שינויים מהותיים במערך הגישה לגן ולבריכה ובאזורי השהייה סביבה, ואלו הובילו לתוכנית החדשה. השינוי שהצענו מהווה פרשנות לרוח המקום. הבריכה מוסגרה כ"חדר" פורמלי. פרגולה חדשה ממסגרת ומצלה בהיקף הבריכה, פרגולה זו הפכה אזור שולי ומזנח לרחבת ישיבה מוגבהת הצופה אל חזית המלון המרשימה. מדרגות ישיבה ארוכות במדשאה שמנגד צופות אל העיר העתיקה. שביל הגישה החדש לבריכה והצמחיה שנשתלה לאורכו תוכננו אף הם ברוח הגן הוותיק.

'כרמים'. מדי אביב או קיץ היו יוצאים מאות פועלים לחופשה שנתית בבית הבראה. לא תמיד היו תנאי האירוח מושכים במיוחד. חדרים מצומצמים ונזיריים המסודרים במבנה רכבת ארוך עם שירותים משותפים בקצה המסדרון, מיטת סוכנות לא נוחה וארון עץ בסיסי. הגנים של בתי הבראה, עם העצים והמדשאות שעליהן כסאות הנוח היוו את לב ההתרחסות. בתי הבראה של ההסתדרות יצרו תרבות פנאי עשירה ותוססת שגוועה עם פתיחתם של בתי המלון המפוארים שהוקמו על בסיסם. אך הרצון והצורך האנושי ליציאה למקום המנתק אותך ומאפשר התבוננות פנימית וחיצונית עדיין נשאר, המחיר והסטנדרט השתנה עם השנים ואיתו גם סוג האוכלוסייה שיכולה לאפשר לעצמה התנתקות מעין זו. לכל מלון יש את נקודת המוצא שלו, משם מתפתח התכנון. המרחב הנופי של מלון מורכב מרצף חללים שונים המכניסים את האורח לחוויית השהות הכוללת, החל מהכניסה, עובר בחללים האינטימיים ועד לאזורים הציבוריים: בריכה, ישיבת חוץ, התכנסות. התכנון מתייחס לחללי הפנים, כמו גם חשיבה רבה לגבי הקונטקסט הסביבתי בו יושב המלון.

מרחב נופי נולד תמיד מקונטקסט - למקום, למבנה, למבט, לסיפור. מה השפה העיצובית המתאימה לכל מלון? איך בוראים מרחב נופי כזה המאפשר יציאה מהשגרה, ממציאות היומיום ושכירת צורת חיים אחרת גם אם לשעות אחדות כזו שתעטוף אותך ותאפשר לך להתחבר אליה? המאמר מבקש להעביר את תהליך התכנון הנופי עבור בתי מלון דרך מספר מלונות השונים זה מזה בקונטקסט, בנקודת ההתחלה ובחווית השהייה שהם מייצרים. לאורך מאות שנות ההיסטוריה פעלו בישראל בתי מלון. הם שירתו צליינים, חיילים, סוחרים, תיירים. הם פעלו בירושלים, ביפו, בטבריה ובמקומות אחרים. ברבים מהמקרים בתי המלון והמרחב הסובב משקפים תקופה, תרבות ואת האוכלוסייה אותה הם מבקשים לשרת. לפני כ-100 שנה שנה הוחלט על הקמת "בתי הבראה" בארץ. בתחילה התאשפזו בהם חולים במתכונת דומה לסנטוריום באירופה, ואחר כך הוסבו המקומות לשמש כבתי הבראה ונופש לחברי ההסתדרות. קיבוצים רבים הצטרפו למפעל "בתי הבראה", ביניהם היה קיבוץ קריית ענבים שעל בסיס בית הבראה שלו הוקם מלון הבוטיק

▲ מלון סי לייפ נהריה

את התיחום הנדרש של המלון, תוך פתיחת המבט מן הגן, לכל אורכו, אל הטיילת והים. התכנון המחודש מרחיב את הגן ומזמין את הים אל תוכו ויוצר תחושה שהחוף הוא חלק מהמלון.

כל מלון וסיפורו, מיקומו ונקודת מבטו. דיוק נקודת המוצא והאותנטיות היא זו המהווה בסיס לתכנון וממנה נרקם הסיפור החדש למקום, הוא זה שמתורגם בתהליך התכנון לטופוגרפיה, צורות, קירות, צמחיה, לפרטים. לכל פרט חשיבות בבניית החוויה ובתחושת הגילוי שהיא מקנה לאורח. אם העיצוב אינו מחובר למקום ומשדר 'תפאורה', לא יתאפשר למבקר להתנתק, לחלום ולהתחבר.

שכשון חיצונית. קיר ירוק המלווה את הגן המרכזי ומהווה חייץ בינו לבין הכניסה למלון, עשיר בצמחיית האזור וחלונות הצצה מאפשרים לנוף הרי ירושלים הסובב להשתחל לחצר הפטיו מבלי להפריע את האינטימיות והשקט.

מלון סי לייפ נהריה - מלון הבוטיק ממוקם בצפון רצועת החוף המרהיבה של נהריה, לאורך הטיילת החדשה ובצמוד לרצועת חוף ים פראית. כחלק משיפוץ שעבר המלון, עברו שטחי החוץ שינוי מקיף, לרבות הבריכה וגני המלון, במסגרת השיפוץ הוסרה הגדר הבנויה אשר סגרה את המבט לים ובמקומה נבנתה גדר עמודים אוורירית, המייצרת

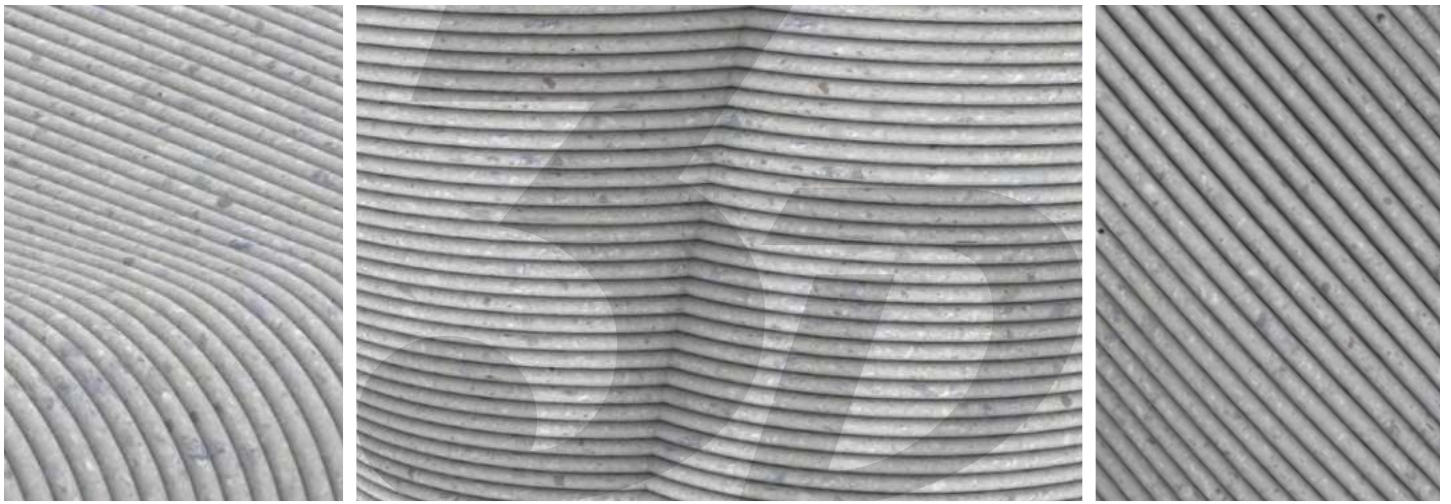
מלון כרמים היושב בנוף הרי ירושלים, נבנה על בסיס מבנה המלון הוותיק של הקיבוץ. גני המלון ודרכי ההגעה אליו מעצימים את חווית נוף הרי יהודה הסובבים. נעשה שימוש בחומרי הגלם הקיימים: החורש, הכרמים, המעיינות, ועמם עוצבה חווית השהות. גן הפטיו המרכזי תוכנן כתמונת נוף. הוא מחולק לאזורי שהייה שונים ובהם שימושים שונים הנארגים לכדי גן אחד. אזורים אלו יוצרים מבטים מגוונים מפנים המבנה החוצה. מוטיב המים מלווה את הגנים לכל אורכם - משביל הכניסה למלון, דרך גן הפטיו ועד לבריכה החיצונית ומשולב בצמחיית מים, דגי נוי ועצי פרי ומסתיים בבריכת

▲ מלון כרמים, תכנית גן מרכזי

אדריכלית נוף מיכל טורנר, שותפה במשרד צורנמל טורנר אדריכלות נוף

חברת אקרשטיין ואיגוד אדריכלי הנוף מכריזים **PRINT YOUR DREAM**

תחרות עיצוב המרחב הציבורי לאדריכליות נוף
בטכנולוגית הדפסת תלת מימד מבטון

יו"ר התחרות: אדריכל נוף סיון אורנאי
חבר השופטים: אדריכל נוף איז' בלנק, אדריכלית נוף אורית אלחייני,
אדריכלית נוף עליזה ברוידא, אלעד ליפמן אדריכל נוף חברת אקרשטיין.

תערובת בטון ייחודית בחוזק גבוה

גמישות רבה בעיצוב -
התאמה לצרכי המתכנן

ייצור מהיר - חסכון בזמן

יצירת עיצובים מורכבים ומדויקים

עמידות בתנאי סביבה לאורך שנים

תכנון ורסטילי - אין הגבלה בתבניות

הקטנת השימוש בחומרי גלם -
חסכון באנרגיה ושמירה על איכות הסביבה

מודל ממוחשב אשר מבטל צורך
בשימוש בתבניות

לפרטים נוספים ניתן לפנות
לאדריכל נוף אלעד ליפמן: 0542555470
eladl@ackerstein.co.il

לפרטי התחרות ניתן לפנות לביתן
אקרשטיין בכנס אדריכלי נוף שיתקיים
ב-30.5.24 בביתן 10 בגני התערוכה

רובע "הדרים על המים" - שוהם

אדריכל נוף ברוס לוין

סיפורה של שכונת הדרים בשוהם הוא כיצד לוקחים סל של אילוצים וחסרונות: שכונה מנותקת מן העיר, שטח חקלאי חרסיתי, טופוגרפיה נמוכה בסכנה מתמדת של הצפות מנחלי הסביבה: נחל בית עריף ונחל נבלט, והופכים אותם למנוע לעיצוב שכונה בעלת צבעים וגוונים ייחודיים ושונים מכל פרויקט אחר.

תוכנית הבינוי יצרה רצף ארוך של שטחים פתוחים כתוצאה מהמפגש של נחל בית עריף ונחל נבלט יחד עם הסוללה למיגון אקוסטי לאורך כביש 453 וכביש 444 שהיוו מוקדי רעש.

בתמ"ל/1007 נקבע שטח אזורי מיוחדים בצד מזרח, שאיפשרו חיבור לכביש 444 ופיתוח של המחצבות הנטושות, כולל כניסה חדשה ליער קק"ל מהדרום. קודם לכן, הגישה ליער היתה מרוחקת ודרך אזור התעשייה.

תוכנית תמל/1007 - שוהם תאריך הפקדה 04/2016, אכלוס השכונה 2023	
מגורים	1444 יח"ד
סה"כ שטח התוכנית	543 דונם
שטחים ציבוריים פתוחים	211 דונם
שטחי בינוי וכבישים	332 דונם

המים, מחצית ממי הנגר מובלים לכיוון מערב לשדרת עמק איילון והמחצית השנייה מובלת מזרחה למפגש הנחלים.

ניהול מי נגר: מערכת תיעול מי גשם בכבישים מנותב לשחרור התשטיפים לתוך שני אגני השהייה בקצות השכונה. שם, מי הנגר הכללי משוחררים לאגנים הבנויים ממצעים מיוחדים ושתייה צפופה של קנה סוף. אגני השהייה אלו יוצרים סינון ותפיסה ביולוגית של מזהמים כמו מתכות כבדות, שמנים ודטרגנטים שנשטפו מהשטח. לאחר השהייה ממושכת התשטיפים המטופלים גולשים לנחלים דרך מערכת גלישת עודפים.

בחיפוש אחר דרכים והזדמנויות להעניק ערך מוסף לשכונה,

דבר ראשון בשלב התכנון המפורט היה עלינו לקבוע טופוגרפיה חדשה כדי להרים את מפלס השכונה מעל למי השיטפונות. צריך להזכיר שבשנת 2013 השיטפונות של נחל בית עריף כיסו את כביש 444 בצומת בית נחמיה וצומת הסייפן. תכנון שיקום הנחל היה על בסיס תדירות של פעם ב-100 שנה. לנחלים יש אגן בשטח של 12.2 קמ"ר. בתוך פשט הצפה זה תכננו את השצ"פים העיקריים לאורך הנחלים.

על מנת להרים את האזורים הבנויים למפלסים מעל לפשט, נדרשנו לבצע מילוי מסיבי. על מנת לצמצם את כמות אדמת המילוי המובא, קבענו רכס החוצה את השכונה מצפון לדרום. מפרשת

שהובילה אבן חצובה מכפר בית עריף לבניית נמל חיפה ובסיס נבלט שהשתתף במאמץ לעצור את הגרמנים במלחמת העולם השנייה. הפכנו את המחצבה לאמפיתיאטרון שבו 2000 מקומות ישיבה המנצל את היתרונות האקוסטיים והנופיים של המחצבה הנטושה.

מיוזם הקרן לשיקום מחצבות וקק"ל - לשיקום המחצבה הקטנה ולייצר כניסה דרומית ליער שוהם סמוך למרכז המבקרים. פיתוח זה מהווה עוד נדבך לשיפור איכות הסביבה ואיכות החיים של תושבי "רובע הדירים".

שלבנו בתכנון פארק נחל, שבילי אופניים, שבילי לכת, אתרים ארכיאולוגים, טיילת, מרכז מבקרים ואמפיתיאטרון.

להשלמת החזון, תכננו אתר לינה למטיילי שביל ישראל, ושם הם יפגשו את "מלאכי השביל" של שוהם.

יש להודות לאנשים טובים ורבים שהעזו לחלום על המקום הזה

יעקב (ינקי) - ירקוני - מהנדס המועצה שוהם, דינה פרומוביץ - מנכ"לית חכ"ל שוהם
 גיל ליבנה - ראש המועצה דאז,
 איתן פטיגור - ראש המועצה המכהן
 יהודה אריה ז"ל - דאז מהנדסים - מהנדס כבישים יוסי רפופורט ז"ל - מהנדס תאורה וחשמל
 יעל בן צבי - אקולוגית מים Water-revive
 ירון קוניצר - הידרולוג והסדרת נחל
 ברק רוקח - רוקח אשכנזי הנדסת גשרים
 ק.ס.מ אדריכלים - תכנון נוף - אדריכל נוף ברוס לוי, מרינה למך, יערה יפת, שני וינטוק, פלביה מרקוויץ
 נורית זאולר (מתכננת השקיה)
 מנהלי פרויקט מחברת איילון 2000 - שלום אלון, דודי אליאס

שיקום מחצבות:

בלה נודלמן - מתכנתת חבל מרכז-קק"ל
 מיכאל חרל"פ - מנהל הקרן לשיקום מחצבות,
 לי קמחי - אדריכלית הקרן לשיקום מחצבות

כדי לקשר את השכונה החדשה לסביבה העירונית והנופית תכננו חמישה גשרים.
 כל גשרי הפלדה עוצבו בצורות שונות ובצבעים שונים, כדי להתאים למטרתם ולאופיים: למשל גשרון מסבך להולכי רגל מעל הנחל בצבע עץ. ועוד דוגמה: גשר קשת על גבי גשר מנדטורי בגוון אדום "חלוד".

הוספו אלמנטים לשיפור הסביבה, כמו עטיפת המתחם במיגון אקוסטי באלמנט שקוף משולב קיר ירוק, נחלים ורצועות גינון, ואמת מים מרכזית. נטענו עצי רחוב כל שבעה מטרים שיהפכו עם הזמן לשדרה מוצלת.

יצרנו חיבור לכביש 444 שמתחבר לשטחים הפתוחים במזרח ומוביל למחצבה ולמרכז המבקרים, הכולל ערכים היסטוריים מימי המנדט הבריטי כמו שרידי ויאדוקט של רכבת משא

תכננו בפארק נחל בית עריף בדופן הצפוני של הרובע מתקני כושר גופני, מתקני משחק, שבילי הליכה ואופניים, ציר מרכזי עם אמת מים ביולוגית, Wetland, הזרמה לתוך אגם ביולוגי - כמוקד מרכזי, אמפי דשא לאירועים, מסעדה, מזנון האגם, וחניון עם 250 מקומות חניה. ציר המים הממוקם מול המרכז המסחרי היחיד בשכונה מחזק את הקשר עם לב הרובע.

תכננו את הטיילות ושבילי האופניים בשני מעגלים, האחד אקסטנסיבי חיצוני, ומעגל אינטנסיבי פנימי, המאפשר גישה לכל המתחם. הטיילת במעגל החיצוני עוברת בדופן הצפוני של נחל עריף, לאורך הסוללה האקוסטית של כביש 453, וממשיכה לכיוון נחל נבלט. משם הטיילת עולה לגבעת שימור הגאופיטים, וחוצה במעבר תחתית לכביש 444 לשטחים הפתוחים של יער שוהם ושביל ישראל, ואז לאזור שיקום המחצבות ומרכז המבקרים החדש.

אחריות מקצועית לאדריכלים

תכנית ביטוח בלעדית ואטרקטיבית המותאמת
לצרכים היחודיים של האדריכלים בישראל
במחירים ללא תחרות!

הרחבות ללא תוספת פרמיה:

הוצאת דיבה ולשון הרע • הרחבה לצד שלישי • אבדן מסמכים
הגנה משפטית בהליכים פליליים • אי יושר • סוכנים ונציגים מורשים
חריגה מסמכות • כיסוי עצבון ויורשים • סיום מוארך (Run Off)

טלפון. 03-6126455 | מייל. info@cramim.co.il

בכרמים אנו מתחייבים על הענקת שירות מקצועי, איכותי וחדשני
התפור לצרכי הלקוח - ללא פשרות כבר למעלה מ-30 שנה.

כרמים

סוכנות לביטוח

When I looked at the proposed masterplan for the World Trade Center site a couple of years later, I saw a design that removed the site of the attack from the public realm. The plan called for the site of the memorial to be some twenty meters below the surrounding sidewalks, hidden by buildings, disconnected from the urban fabric. Any memorial that was

to work within these confines would inherently fail.

In what I would describe as the architectural equivalent of writing a letter to the editor I sent in a design proposal that ignored the strictures of the masterplan: elevating the site of the memorial from its deep recesses to meet the surrounding grade of the streets and sidewalks and harkening back to my experiences in New York at places like Union Square and Washington Square in the aftermath of the attacks. Normative public spaces at grade that are open and porous, inviting all groups of people, rushing commuters, neighborhood residents, and visiting tourists.

In my work since, especially on memorials, I have always sought to build upon the potential of a site to be as public facing and civic in nature as possible, even when building on what is private property. The design for the memorial at the Mother Emanuel Church in Charleston emerged only after we reconfigured the site, eliminating a parking lot and creating a memorial courtyard that opens onto

the street, creating a congregational space of assembly.

Perhaps there is some naivete and hope in believing that public space is important because of its ability to bring different people together to form a shared sense of identity. In our increasingly polarized world, I fear that a public space's ability to bridge divides and form common ground might be a utopian, impossible, ideal. I must remind myself that public space is not good or bad and that repressive regimes as well as progressive ones need to define their shared values, and there is no better arena than public space to define and instill these values in.

Most recently I have been thinking about the nature of public space in the wake of the protests on US university campuses. These protests remind us of how much meaning we assign to actions that take place in public. I am hopeful that one day we will see protests calling for peace and coexistence, where the Israeli and Palestinian flags are not in opposition to each other, but a gathering of people who believe in each other's right to exist, side by side, together.

Michael Arad's design for the National September 11 Memorial at the World Trade Center site, titled "Reflecting Absence", was selected by the Lower Manhattan Development Corporation from among more than 5,000 entries submitted in an international competition held in 2003. Mr. Arad joined the New York firm of Handel Architects as a Partner in April 2004 where he worked on realizing the Memorial design as a member of the firm.

A native of Israel, Mr. Arad was raised there, the U.K., the United States and Mexico. He came to the United States and earned a B.A. from Dartmouth College in 1994 and a Master of Architecture from the Georgia Institute of Technology in 1999.

Mr. Arad became a resident of New York City following his studies. He worked for Kohn Pedersen Fox in the city before joining the Design Department of the New York City Housing Authority, where he was working during the Memorial competition.

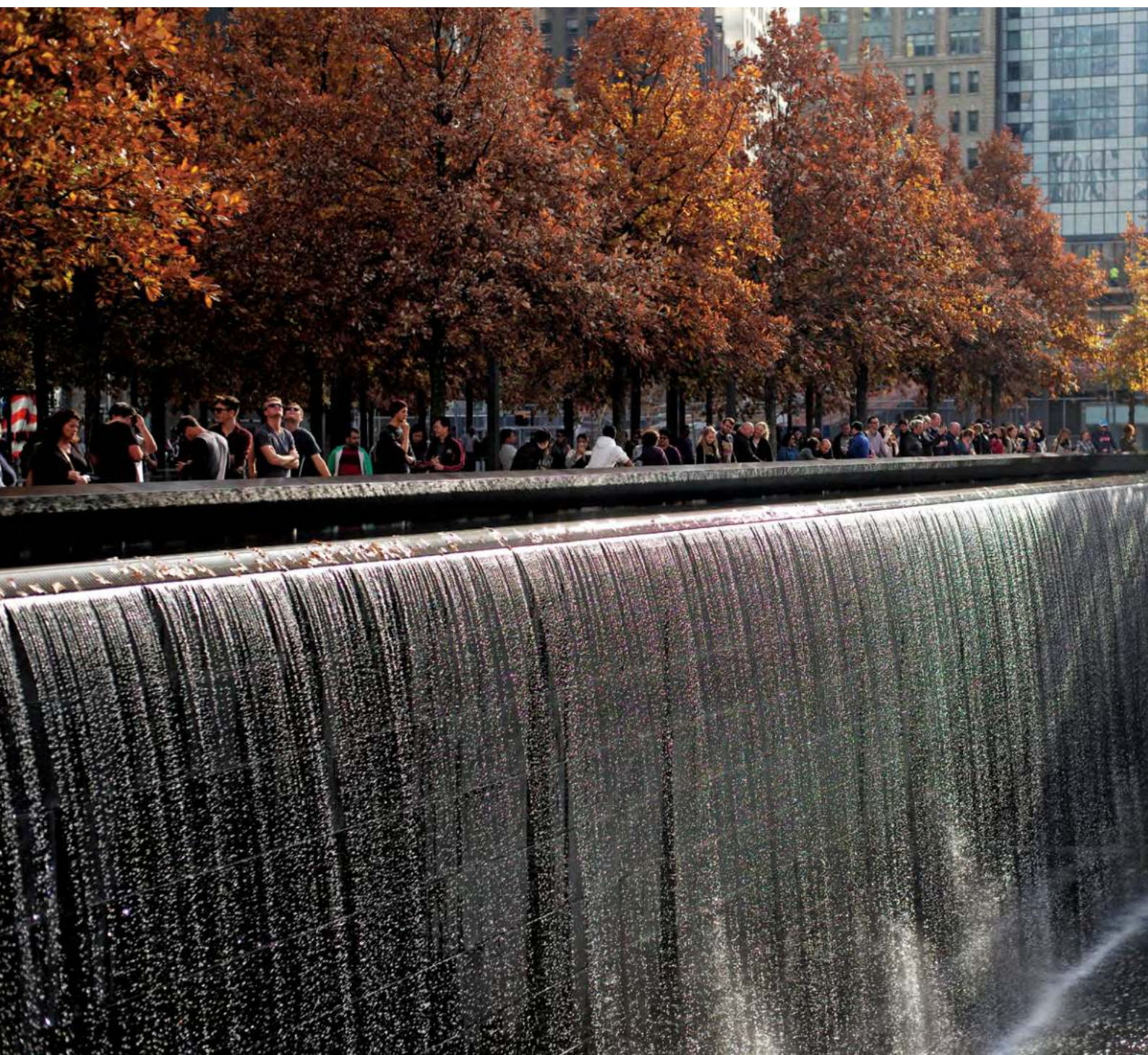
In 2006, Mr. Arad was one of six recipients of the Young Architects Award of the American Institute of Architects. In 2012, he was awarded the AIA Presidential Citation for his work on the National September 11 Memorial. In addition, he was also honored in 2012 by the Lower Manhattan Cultural Council with the Liberty Award for Artistic Leadership. In 2013 his work on the Memorial was recognized with Honor Awards from the AIA and ASLA.

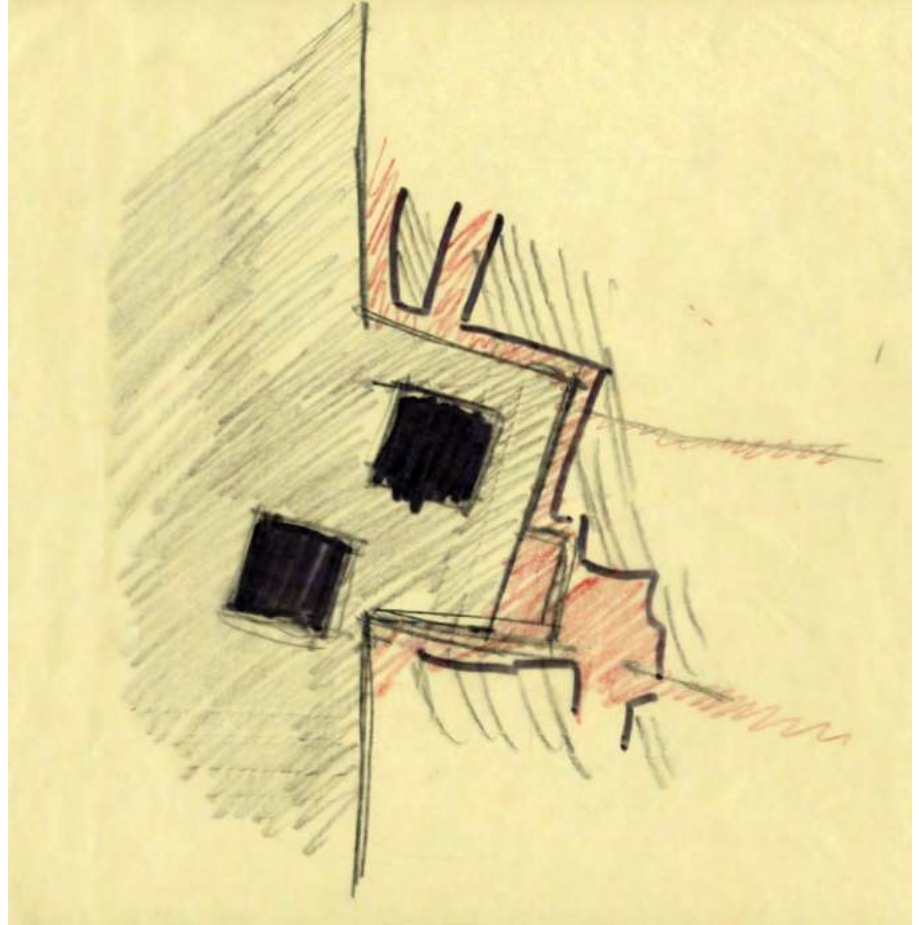
Michael Arad lives in New York City with his wife, Melanie Arad Fitzpatrick, and their children.

of the importance of public space, be it Kikar Rabin today or the ancient agoras of Greece. They serve an important function in the creation of a shared identity and understanding. It is the place where we can gather as individuals and become part of something greater, members of a group, with shared values, identities and goals.

However, it wasn't until I experienced the way New York City responded to the attacks of 9/11, in its major squares and minor street corners, that that understanding became not just cerebral, but emotional. I vividly recall how a couple of nights after those attacks, I made my way to the central fountain at Washington Square Park. The Village was empty

and desolate, but I found a dozen or so people standing quietly around the fountain and when I walked up to the edge of the fountain and stood next to strangers, I suddenly felt a sense of community and connection. My relationship to New York City, a place I had lived in for years but never felt as if I fully belonged to, changed profoundly. I became a New Yorker that night.

architecture and structure upon human character and action. We make our buildings and afterwards they make us. They regulate the course of our lives."

I would expand on Churchill's statement to state that we make our cities, and they in turn make us. As a student of architecture and urbanism I had these values instilled in me by my teachers and I had what I would describe as a cerebral understanding

Memorials and the Public Realm

By Michael Arad

Memorials have a unique role in society that makes their placement in the public realm essential to their mission. It is easy to focus on that relationship between design and context when describing any given memorial, but what I would like to emphasize is that public space itself, with or without a memorial, is in and of

itself an essential part, one might say a foundational part, of how any society comes to understand itself.

Any proposed memorial in the public realm (and where else would it be?) must first build upon this primary foundation. It must acknowledge a site's most seminal quality - its publicness - for it to succeed in conveying its message. As one approaches the task of building a

memorial, ever so humbly, one must remember that it is the essential qualities of a public space of assembly that must be recognized by a designer and embraced for the subsequent changes to a public space to amplify the narrative potential of the place itself.

A century ago, in addressing the English Architectural Association, Winston Churchill said "There is no doubt whatever about the influence of

military spaces, turning them into a legible, united park. Within this frame the identity and atmosphere of the former military spaces are maintained with new recreational uses subtly embedded as new spaces of encounter. A series of World War II symbols confiscated by the Nazi Party to demonstrate power and control have been re-coded and returned to the German public, including the symbol of the eagle and the oak tree. Artifacts, from surveillance cameras and control cabins to 1970's lamps, are defuncted, transplanted into new contexts and abstracted in red-brown color, in association with old sepia photos or rust.

Zurich Airport Park

A hill at the front door of the Zurich Airport opened in 2020 as a new park, encircled by the new Megastructure "The Circle", by Japanese Architect Rikon Yamamoto. The landscape is a semi-natural haven of tranquility surrounded by dynamic infrastructure. It consists of historical layers of natural, artificial and artificially placed natural transformations. On top of the archaic glacier moraine the excavation of the 1970's highway to the airport was tossed in an unshapely manner, creating a strange, abstract landscape sculpture. As ecological compensation for the highway, forests, meadows and wetlands were artificially planted and placed under natural protection. The Zurich Airport is becoming an international hub with rapidly densified suburban surroundings. The challenge of the project was to observe strict ecological and forestry laws while creating a park for thousands of visitors a day. The project represents a new form of global, yet local urban nature and landscape.

The design concept transforms the history of the isolated landscape fragment it into a narrative, of its four vertical layers: archaic glacier moraine,

planted forests, artificial topography and sky. A 200 m diameter tree ring encircles the top of the moraine hill giving the geological formation an iconic presence. Crowning the abstract topographic landscape sculpture is the Sky Platform, with its fog and reflecting water film. The sky, usually considered a void, becomes a physically tangible place. A Woodland Loop and Sky Loop, as well as a series of series of woodland interventions, structure the park: Woodland Pavilion, Fire Ring, Yoga Mats, Sky Gazing Chair and Open Woodland. A team of ecological and woodland experts guaranteed the biodiversity.

Museum of Natural History St. Gallen

The site of the museum's park is exemplary of the Swiss landscape paradox: large-scale infrastructure, heterogeneous structures and fragments of bucolic landscapes tightly interwoven leave an ambiguous experience of place. So was the challenge of designing a park for visitors to immerse themselves in the wonders of natural history on a former cow pasture, ironically sitting upon a highway tunnel, surrounded by traffic arteries, parking lots, sports fields, and multifamily housing.

Conceptually, at a time when notions of Nature or Landscape no longer possess clear meanings, the park explores the duality of artificial nature and natural artificiality, addressing contradictions and frictions of the site and our contemporary relationship to the Natural. Riddles of nature are woven into the park in stone, concrete, and vegetation, challenging our common understandings.

A newly planted forest grove allows visitors to immerse themselves atmospherically, spatially, and mentally into the park's play on themes of nature. Concrete "steppingstones" up to 7m long, become both path and exhibition, fragments and dispersedly strewn carriers of poetic, philosophical, scientific, and historic information about natural history, imprinted with fossils, quotes, and geological terms offering clues of nature.

To end, Geographical Re-enchantment is not about nostalgia, prettiness or something esoteric. It holds the aspiration to create fascinating, memorable, and specific places, especially on the edge of town. Places able to become catalysts for the unfolding of social life and imagination.

▲ Museum of Natural History St. Gallen

Robin Winogrand is landscape architect and urban designer in Zurich, Switzerland. She practices internationally on projects, juries, lecturing, teaching and publishing. From 2019-2021 she taught at Harvard Graduate School of Design. Her interdisciplinary background is reflected in an array of prize-winning projects ranging from built urban space, installations and gardens to concepts for large and small-scale open space. She was Resident Artist at Stuttgart Academy of Art, holds a Master's in Landscape Architecture and Bachelor's in Urban Design. Under the working title In search of Geographical Re-enchantment her projects express the site specific, poetic potential of suburban and urban sites, transforming their inherent identity and contradictions into powerful experiences. Winogrand's projects build upon her theoretical work on atmosphere, imagination, phenomenology of space, environmental psychology and activating social placemaking.

▲ Wildwood Plaza

vividly contrasting forest typologies lie just a few hundred meters apart offering strikingly different imagery and experiences of "being in the woods".

Three circular clearings, one for each woodland typology, allow the dweller to surrender to the pleasure of disorientation the woods afford us. With no front, no back, no left, no right, we are left to a state of drifting. The imagery and materials for paving and seating use only the materials of the forest itself to not detract from the power of the experience.

The first clearing lies beneath grand silver trunks and high crowns of the climax beech trees, Baudelaire's 'temple of living pillars', which survived hurricanes on the protected slope of the hill. The second clearing is enclosed by dense beech pioneer growth where hurricanes razed the exposed eastern slope. It's a landscape in transformation. The third clearing expresses the bizarre beauty of nature's deformation and adaptation. Many storms have left an apocalyptic scene behind. Trees with shallow root balls, torn out of the ground, lie like fallen giant brooms. Rhizomes shooting in all directions. Ancient, enormous root balls create the strangest topography.

▲ Park of Encounters

Park of Encounters

The Heidelberger military base "Grossdeutschland" was built by the Nazi Party in 1937 and then under U.S. and NATO's military occupation until 2013. It is accessible to city residents for the first time. The competition task was a vision for a new "park", integrating the many fragments of former military open spaces into civil society. The winning project "Park of Encounters", stages historical, contextual, and social encounters. The park re-codes on-site found artifacts and historic spaces of military power and control into elements and spaces of social encounter. The traumatic and multi-layered history of the site becomes accessible to contemporary users and allows a personal appropriation and reflection of the site, war and society.

A "Red Band" of shredded on-site pavements from 1937-2013, creates the connective tissue for the fragmented

frictions and conflicts, densely woven patchworks of constructed landscape imagery and semi-natural nature. Over the past decade my work has increasingly focused on the potential poetic experience of the urban edge, What in a place engages us or leaves us cold?

My projects are testing grounds to study and draw out unique qualities, re-enchant the specific site with its own inherent qualities, expressing what Bonnet calls the "oddity of place". This approach can't follow an identifiable design language. Each site invites the discovery of a new language

reflecting its specific conditions. Raw yet beautiful, simple yet complex, straight forward yet ambiguous, telling narratives of our built environment.

Wildwood Plaza

Today, in shrinking landscape territories on the edge of town, we urban dwellers, with ever less free time, search for powerful experiences of "landscape" and "nature" just steps away from home. Wildwood Plaza immerses one in the sensations of forest while providing almost invisible leisure uses. "Soft Tourism" rethinks recreational space. On this tiny, wooded landscape fragment, three

In Search of Geographical Re-enchantment

By Robin Winogrand

"Unruly places have the power to disrupt our expectations, reshape our geographical imagination...Aristotle said 'place should take precedence of all other things, it orders the world'. Space sounds modern in a way that place doesn't. The reaction of modern societies has been to straighten and rationalize...the oddity of place."

Alistair Bonnet. Unruly Places

The replacement of the unique with the generic is a sign of our times. Cities and our entire built environment make no exception. In the name of the modern, new and improved, the luring richness, the unexpected and uncontrolled are being standardized out of our urban landscapes. The result is often a sterile built environment with scary resemblance to architectural renderings that has little to do with the unfolding of human experience. Hence, a major focus of my projects is to counter this banalization by searching

to create places that have a strong and specific voice, one able to go under our skin.

Le Corbusier proposed "The purpose of architecture is to move us". Since most of my projects lie in the difficult context of the urban periphery, the question is how to transform banal spaces into powerful experiences, with their cacaphony of loud, uncontrolled elements. This lecture is about my work towards that goal, to create places in our banal, everyday surroundings that

have the ability to fascinate, engage, defy expectations and captivate our imaginations, the power to go under our skin.

Landscape is largely regarded solely as a resource serving many lobbies - agriculture, speculation, infrastructure, ecology and recreation, that determine the imagery of landscape. Each has a voice of their own except one - the landscape itself. Disappearing is the allure of places holding fascinating qualities, contradictions, paradoxes,

ציפוי כורכרי

כשטכנולוגיה וטבע נפגשים

ציפוי כורכרי ליציקות, רצפות ושבילים

ציפוי כורכרי לקירות בגוון טבעי

ציפוי כורכרי בהתזה

ציפוי כורכרי לקירות בגוונים

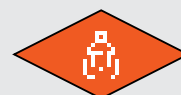
החומר מסופק
מוכן לשימוש

קל ונוח
ליישום

מחליף את מערכת הטיח
/ ריצוף באלמנט

חסכון ניכר בעלויות
בהשוואה לחיפויים
קשיחים אחרים

המוצר עומד בדרישות תו תקן ישראלי (ת"י) 1920, חלק 1

מכון התקנים הישראלי
התקן הישראלי ת"י 1920 חלק 1

למידע נוסף ולהזמנות חייגו: *6167

לצפייה ולהורדת קטלוג ממוחשב: www.readymix.co.il

קבוצת שגב

SINCE 1977

WePlay

IM
NEW

IM
SEGEV
INDUSTRIES LTD.

חוגה עגול עם משענת | מק"ט 1400-08 ▶

מתקן משולב טירה | מק"ט PSTI40.007/V2 ▲

זולה פלורנטיין | מק"ט 1301 ▲

מיקי סטול | מק"ט 1155 ▼

כיסא מיקי | מק"ט 1154 ▲

מיקי טרפזי | מק"ט 7069 ▲

מתקן אתגרי OLYMPUS | מק"ט PSTE710.7 ▲

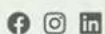
בר נהריה | מק"ט 1316 ▲

מירי פניגדון : טלפון - 050-359-9288 מייל - miri@imsegev.co.il
גיא ארסטר : טלפון - 052-242-3830 מייל - guy@weplaypark.co.il

ליצירת קשר

ALL AROUND YOU

www.imsegev.co.il | 08-9422440 טל. יבנה 4 שניר נחל | אי אס שגב תעשיות בע"מ.